

Frafall fra NTNUs lektorprogram

Marie Holm Slettebak og Ole Magnus Theisen

Innhold

Forord	iii
Innledning	1
Hovedfunn i rapporten	2
Tidligere forskning	2
Data og metode	5
Felles Studentsystem (FS)	5
Epostbasert spørreundersøkelse	5
Utvalg	5
Om spørreskjemaet	7
Svarprosent	9
Definisjon av frafall	10
FS	10
Spørreundersøkelsen	11
Frafall fra lektorutdanningen	12
FS-data	12
Data basert på spørreundersøkelsen	15
Når slutter studentene?	18
Hvor går studentene?	20
Resultater fra spørreundersøkelsen	23
Trivsel og tilfredshet med studiet	23
Tilfredshet med undervisningen	23
Utbytte av og tilfredshet med praksis	24
Kollisjoner i timeplanen	26
Spørsmål knyttet til læreryrket	28
Selvrapporterte årsaker til frafall fra lektorutdanningen	32
Regresjonsanalyser	40
Statistisk analyse av data i Felles Studentsystem (FS)	42

Statistisk analyse av data fra FS og spørreundersøkelsen.....	44
Diskusjon og konklusjon	48
Mulige tiltak.....	51
Videre forskning	52
Litteratur.....	54
Vedlegg.....	55
1. Utviklingen i frafall	55
2. Deskriptiv statistikk	63
3. Regresjonsanalyser med og uten cluster	65
4. Spørreskjema.....	67
Kvittering NSD.....	88
Dispensasjon fra Utdanningsdirektoratet.....	90

Forord

Denne rapporten ble iverksatt på forespørsel fra NTNUs lektorprogram som våren 2014 ytret ønske om å kartlegge graden av og årsakene til frafall fra utdanningen, samt å se på hvilke tiltak som kunne gjøres for å begrense frafallet. Prosjektleder har vært Ole Magnus Theisen, mens Marie Holm Slettebak har stått for mesteparten av arbeidet med utforming av spørreskjema, analyser av data og hoveddelen av rapportskrivningen.

I arbeidet har vi hatt stor nytte av en rekke sparringpartnere. Lektorutdanningen ved NTNU ved John Brumo har finansiert halve studien, mens SVT-fakultetet ved Torberg Falch har finansiert den andre halvdel, og begge har muliggjort denne rapporten. Videre fortjener Ivar Pettersen en stor takk for særdeles god hjelp med FS-data, ikke minst uttrekk og tolkning av disse. Kyrre Svarva og Bård Tommy Nilsen, begge ved IT-seksjonen på SVT-fakultetet, har vært meget behjelpelige med programmering av og rådgivning rundt spørreskjema. Einar Gimse Syrstad har vært meget behjelpelig med administreringen av web-spørreskjemaet. Takk også til Knut Veium og Inge Fotland ved Seksjon for studieadministrative støttesystemer på NTNU; Wenche M. Rønning ved Institutt for voksnes læring og rådgivingsvitenskap; Trond Solhaug ved Program for lærerutdanning; og Arild Blekesaune og Tanja Ellingsen ved Institutt for Sosiologi og Statsvitenskap alle ved NTNU, samt Kristian Mjåland ved UiB for gode råd. Takk også til Personvernombudet hos NSD som har vurdert prosjektet til ikke å være meldepliktig (se vedlegg) og til Utdanningsdirektoratet som har gitt oss dispensasjon fra taushetsplikten (se vedlegg). Deltakerne på presentasjonsseminaret for førsteutkastet av rapporten fortjener også takk for nyttige innspill.

For spørsmål knyttet til rapporten kan Ole Magnus Theisen på ole.magnus.theisen@svt.ntnu.no kontaktes.

Innledning

Formålet med denne rapporten er å kartlegge frafall på lektorutdanningene ved NTNU, samt å sammenligne frafall på lektorutdanningen med andre sammenlignbare studieprogram på NTNU. Målet er også å undersøke hvilke årsaksfaktorer som har betydning for frafall, og foreslå mulige tiltak for å redusere frafallet på lektorutdanningen.

I denne rapporten benyttes data fra Felles Studentsystem (FS) i tillegg til data fra en epostbasert spørreundersøkelse. Styrken til FS-dataene er at dette er registerdata som gir opplysninger om samtlige studenter i populasjonen. FS-dataene er derfor et godt verktøy for å kartlegge omfanget av frafallet. Ved bruk av registerdata unngår man også svar som er påvirket av subjektive faktorer. Svakheten ved FS-dataene er at de gir begrenset informasjon om årsakene til frafall, samt at det er treghet i systemet for å fange opp frafall. For å undersøke dette var det derfor nødvendig å sende ut en spørreundersøkelse.

Spørreundersøkelsen gjør det mulig å undersøke årsaker til frafall, tilfredshet med studiet samt hva studentene gjør etter de slutter. Dens svakhet er for øvrig færre observasjoner, som reduserer mulighetene for analyse av sub-grupper, ettersrasjonalisering på enkelte av spørsmålene og mulige skjevheter knyttet til frafall (fra spørreundersøkelsen).

Lektorutdanningene ved NTNU byttet i 2013 rammeplan for blant annet å integrere praksis, pedagogikk- og didaktikkundervisningen bedre i alle fem årene av utdanningsløpet. Det må tas forbehold for at studenter som følger ny rammeplan ikke har hatt muligheten til å fullføre det femårige studieprogrammet når datauttrekket fra FS (juli 2015) og spørreundersøkelsen ble gjennomført (november 2015). En eventuell oppfølgingsstudie kan med fordel sammenlikne frafall og tilfredshet mellom studenter som har fulgt gammel og ny rammeplan, men dette bør ikke gjøres før flere kull som følger ny rammeplan er ferdige med løpet sitt, altså tidligst i 2019-2020.

I det følgende vil vi først presentere noe tidligere forskning på feltet før vi beskriver datagrunnlaget. Videre vil vi presentere resultatene fra analyse av FS-data, der vi kartlegger omfanget av frafall på lektorutdanningene, samt sammenligner med andre studieprogram. Deretter vil vi presentere resultatene fra spørreundersøkelsen og gå nærmere inn på tilfredshet med studiet og årsaker til frafall. Analysen avrundes med en statistisk analyse av årsaker til frafall. Til slutt vil vi diskutere funnene og foreslå mulige tiltak for å redusere frafall på lektorutdanningen.

Hovedfunn i rapporten

Det viktigste funnet i rapporten er at det er svært få av NTNUs lektorstudenter som slutter helt å studere hvis de avbryter studiene. Det store flertallet av de som velger å avslutte et lektorløp bytter til en annen utdanning – det er kun 4,35 prosent av lektorstudentene som slutter helt, såkalt systemavgang. Dette er et vanlig funn for studier med strukturerte løp og høye inntakskrav. De fleste studentene som slutter ved NTNUs lektorprogram bytter derfor studier, og et lite flertall (53 prosent) fortsetter sine studier ved NTNU.

Ser vi bort fra de studentene som i realiteten ikke har fulgt undervisning, så falt 42 prosent av lektorstudentene som startet i perioden 2004-10 fra i løpet av det femårige løpet. Her er sannsynligheten for frafall klart størst de to-tre første årene i studieløpet, da mellom 60-80 prosent av frafallet skjer fram til og med det tredje studieåret.

De fleste oppgir å ha byttet fordi de kom inn på et studium de var mer interessert i eller fordi de mistet interessen for lektorstudiet. 45 prosent av de som sluttet oppgir at de er dels enige eller svært enige i påstanden om at de sluttet fordi de ikke lenger ønsket å bli lærer. Samtidig oppgir flertallet av «slutterne» at det var lite skuffelse i det å slutte på lektorprogrammet.

Ensomhet i studietiden øker sannsynligheten for frafall systematisk. Ensomheten er imidlertid høyest hos de som falt fra studiet tidlig. Dette kan indikere at det å styrke kullidentitet og sosiale aktiviteter tidlig i studieløpet kan hjelpe mot frafall.

Det å ha lektorutdanningen ved NTNU som førsteprioritet ved søknad til Samordna Opptak er noe som systematisk reduserer sannsynligheten for frafall, mest trolig fordi det gjenspeiler studentenes motivasjon for studiet. Også tilfredshet med undervisningen reduserer tilbøyeligheten til å avbryte lektorløpet.

Tidligere forskning

I denne rapporten vil vi fokusere redegjørelsen for tidligere forskning på feltet på tilsvarende forskning fra Universitetet i Oslo og Bergen. Det blir derfor en kortfattet tekst med vekt på funn fra tidligere undersøkelser av liknende program framfor teoretiske mekanismer. Her er Mjaalands (2011) undersøkelse av den integrerte lektorutdanningen i Bergen spesielt relevant for denne rapporten. I tillegg presenterer vi en studie av frafall på åtte ulike studieprogram ved Universitetet i Oslo (Hansen 2009). I utformingen av spørreskjema har vi lånt spørsmålsformuleringer fra begge undersøkelser og det vil dermed være interessant å se hvorvidt vi finner lignende resultater på lektorutdanningen ved NTNU.

Det er gjort mindre forskning på frafall fra de korte og mellomlange utdanningene i Norge, enn de lange eliteutdanningene (Caspersen, Hovdhaugen og Karlsen 2012:11). I så måte faller lektorutdanningene ved NTNU litt mellom disse to kategoriene, men gitt deres lengde og relativt høye karaktersnitt muligens i retning av de såkalte eliteutdanningene.

Forskningen på frafall fra høyere utdanning i Norge finner i varierende grad en effekt av sosial bakgrunn. Mastekaasa og Hansen (2005:106) finner så å si ingen sammenheng mellom foreldres inntektsnivå og frafall, men tydeligere effekter av andre variable som måler sosial bakgrunn, men effekten varierer ut fra hva slags sosial bakgrunn man har og hvor man begynner å studere. De finner en sterk og negativ sammenheng mellom karaktersnitt fra VGS og sannsynligheten for frafall fra høyere utdanning. De diskuterer imidlertid muligheten for at studenter med gode karakterer fra VGS også kommer fra bedre sosioøkonomiske kår og at sosial bakgrunn derfor har en viktig men indirekte effekt gjennom karaktersnitt fra VGS. De konkluderer med at det er betydelige forskjeller i hva som forklarer frafall avhengig av hva slags type studium det er snakk om og over tid internt i ulike typer høyere utdanning. Hovdhaugen (2009) finner at både bedre karakterer fra VGS og høyere sosial bakgrunn reduserer faren for frafall fra høyere utdanning. Hollås (2012) finner at barn av foreldre med grunnskoleutdanning har høyere frafallssannsynlighet. I motsetning til mye av litteraturen som er publisert i vitenskapelige tidsskrift, så fokuserer vi ikke på effekten av sosial bakgrunn på frafall fra NTNUs lektorprogram da statistiske analyser viser at dette har lite å si for frafallet fra denne typen studium ved NTNU (se Slettebak 2016).

Hvordan studiene er strukturert med tanke på inntakskriterier så vel som undervisningsopplegg kan også ha noe å si for frafallsraten. Aamodt (2001) finner at det er høyere frafall fra mindre strukturerte studier som frie fagstudier i humaniora eller samfunnsfag enn det var ved ulike profesjonsutdanninger på universitet og høyskole. Likeledes finner Hovdhaugen, Frølich og Aamodt (2008) at studier med mer selektive inntakskriterier har lavere frafall da dette krever høyere motivasjon og grad av sikkerhet i valg av studium fra søkerne (se også Mikaelsen og Strøm 2009). Dette er imidlertid ikke et særnorsk funn, da studier som i stor grad er åpne for alle har gjennomgående høyere frafallsrate internasjonalt (Tinto 1993). Lavere faglig og sosial tilhørighet har også blitt knyttet til høyere frafall (Hansen 2009), noe som igjen kan knyttes opp mot hvor strukturerte studieløp er og graden av en positiv klassefølelse.

Flere studier finner at grad av sikkerhet i valg av studieretning reduserer frafall (se bl.a. Hovdhaugen 2009). I en litteraturgjennomgang med vekt på forskning på norske forhold

finner Hovdhaugen, Frølich og Aamodt (2008:31) at den viktigste faktoren for frafall fra et studieprogram er bytte av studium, dvs. ikke det man kanskje forbinder med frafall i ordets mest direkte betydning. Studentenes ønske om å prøve noe nytt later til å veie tyngre enn misnøye med det studiet de forlater. Det er like fullt et frafall for det enkelte studieprogram dette gjelder, mens det for institusjonen som et hele ikke nødvendigvis er et problem hvis studenten bytter til et annet løp på samme institusjon. For studenten vil dette ikke være et problem med mindre det fører til betydelig forsinkelse i utdanningsløpet og/eller ses på som et betydelig personlig nederlag. De finner at studenter som helt slutter å studere som oftest er studenter med dårligere karakterer og som ikke mestrer studiene. Denne gruppen er også misfornøyd med kvaliteten på undervisningen. For de norske universitetene under ett er denne typen frafall – det vi vil kalle systemavgang – på 17 % i snitt, og forfatterne konkluderer med at alt i alt så er frafall et større problem for institusjonene enn for studentene selv eller samfunnet (ibid; se også Hovdhaugen 2009). Tilsvarende tall for åtte studieløp ved UiO er 13 % (Hansen 2009).

Mjaaland (2011) har undersøkt frafall ved den integrerte lektorutdanningen på universitetet i Bergen, og finner at frafallet er gjennomgående høyt. For kull 2004-2009 var frafallet på 53 %. Denne andelen er for øvrig kunstig lav fordi kullene 2006-2009 fortsatt var aktive på måletidspunktet. Frafallet fra kullene 2004 og 2005, hvor de har opplysninger for alle 10 semestrene, er henholdsvis 82 % og 64 %. Han finner videre at flest studenter faller fra mellom 2. og 3. semester. Studentene selv oppgir følgende årsaker til frafall som de viktigste (ibid:6f): 1) «Jeg mistet motivasjonen for studiet», 2) «Organiseringen av studiet var for dårlig» og 3) «Oppfølgingen og veiledningen var for dårlig». Misnøye med måten studiene var organisert på var med andre ord en av de viktigste årsakene til frafallet (ibid). Videre finner Mjaaland at frafallet fra den integrerte lærerutdanningen først og fremst dreier seg om «studentlekkasje» til andre fag ved UIB, og i liten grad om frafall fra høyere utdanning – 84 % fortetter å studere ved andre studieprogram etter de slutter på lærerutdanningen. Mjaaland finner også at 2/3 av de frafalte studentene fortsatt ønsker eller vurderer å bli lærere, men at de ønsker å bli det på en annen måte enn ved å ta den integrerte lærerutdanningen. Han finner også en kurvelineær effekt av alder på frafall ved at de som er 22-23 år ved oppstart av lektorprogrammet er de som er mest tilbøyelige til å falle fra, men finner ingen kjønnseffekter. Analysene som gjennomføres i Mjaaland er kun bivariante, slik at man ikke vet om eventuelle funn holder ved kontroll for alternative forklaringer.

Hansen (2009) undersøker frafall på åtte ulike bachelorstudier ved UIO blant studenter som begynte å studere i 2006 og finner at totalt 35 prosent har sluttet på studieprogrammet de begynte på. Her bør det påpekes at mange av studentene fortsatt var aktive ved undersøkelsestidspunktet (november 2008-januar 2009). Hansen finner at endrede interesser oppgis som viktigste grunn for å bytte studieprogram. Andre årsaker til å bytte studieprogram er at studiet oppfattes som lite arbeidslivsrelevant, at studiet ikke var førsteprioritet da de søkte, et lite tilfredsstillende studiemiljø, ønske om bedre faglig spesialisering, mistriivsel og manglede kullfølelse. Hansen (2009:37) mener at trivsel og sosial integrering er den viktigste faktoren som universitetet selv kan påvirke i betydelig grad for å forhindre unødvendig frafall og han finner ingen sammenheng mellom karakterpoeng fra VGS og frafall.

Data og metode

Dataene som benyttes i rapporten består av data fra Felles Studentsystem (FS) og data fra en epostbasert spørreundersøkelse. Vi presenterer først data på frafall, deretter ulike spørsmål rundt studenttilfredshet, selvrapporterte årsaker til frafall og hva som kunne ha forhindret dette. Analysen avsluttes med en statistisk analyse av årsaker til frafall.

Felles Studentsystem (FS)

Dataene fra Felles Studentsystem (FS) gir informasjon om samtlige studenter som fikk opptak til en bachelorgrad, en femårig eller toårig mastergrad eller et profesjonsstudium ved NTNU i perioden 2004 til 2014. Årsstudium, erfaringsbaserte masterprogram og doktorgradsstudier er ikke inkludert i datagrunnlaget. Sentrale variabler herfra er studieprogram, studentstatus, tidspunkt for frafall, karakterer fra videregående skole, alder ved studiestart, kjønn, fylke og prioritet av studieprogram ved søknad til samordnet opptak. Vi hadde ikke tillatelse til å hente ut data på studentenes karakterer fra FS. FS-dataene er «vasket» slik at samme student ikke skal telles mer enn en gang. Dette innebærer at dersom en student har studert ved flere enn ett studieprogram har vi beholdt den siste studieretten innenfor studienivået. Dette betyr for eksempel at dersom en student har hatt to studieretter på bachelornivå i løpet av perioden vi studerer, vil det være den siste (nyeste) studieretten som beholdes i dataene.

Epostbasert spørreundersøkelse

Utvalg

Dataene fra FS-undersøkelsen ble supplert med en epostbasert spørreundersøkelse. Spørreskjema er sendt til studenter som fikk opptak til et studieprogram ved NTNU i perioden

2004 til 2014. Alle med status «trukket» i FS er ekskludert fra utvalget. Dette er studenter som har takket ja til tilbud om plass på programmet, men som selv melder fra til opptakskontoret om at de trekker seg fra programmet tidlig i semesteret. Dette kalles gjerne primærfravall. Vanligvis har ikke disse studentene begynt å følge undervisningen. Dette vil ikke defineres som fravall i denne rapporten, og de er derfor ekskludert.

Videre er toårige masterprogram ekskludert. Spørreskjema er dermed sendt til studenter som har begynt på bachelor, femårige masterprogram eller profesjonsstudier. De toårige masterprogrammene er ekskludert av flere årsaker. For det første skiller disse masterprogrammene seg ut ved å ha internt opptak dvs. at opptak til disse ikke går gjennom samordnet opptak, mens bachelorstudier, femårige masterprogram og profesjonsstudier har opptak gjennom samordna opptak. Videre var det sentralt at samme student ikke skulle motta spørreskjemaundersøkelsen flere ganger. Da mange av de som begynner på et masterprogram også har oppnådd en bachelor ved NTNU, ville dette blitt et problem. Til tross for dette var det 137 studenter i utvalget som hadde to studieretter samtidig. Dette skyldes at de hadde studierett på to studieprogram på ulikt studienivå samtidig, for eksempel en femårig mastergrad og en bachelorgrad. Disse kan ha fått spørreundersøkelsen to ganger. Etter at dataene fra spørreundersøkelsen ble hentet ut fant vi noen få tilfeller av at samme student hadde svart på undersøkelsen flere ganger. Her valgte vi ut den observasjonen som hadde flest svar, eller den nyeste observasjonen. Alle studenter er derfor inkludert kun en gang i de endelige dataene.

Utvalget for spørreundersøkelsen er valgt ut med den hensikt å få mest mulig informasjon om lektorprogrammene, da disse er i fokus i prosjektet. Samtlige lektorstudenter har derfor fått spørreundersøkelsen. I tillegg ønsket vi å få mest mulig informasjon om en rekke studieprogram vi anser som sammenlignbare med lektorutdanningen. Eksempelvis vil sosiologi og statsvitenskap være sammenlignbare med lektorprogrammet i samfunnsvitenskap (MLSAM) da studentene følger mange av de samme fagene. Samtlige studenter fra følgende studieprogram har mottatt spørreundersøkelsen: Lektorutdanning i realfag (MLREAL), Lektorutdanning i historie (MLHIST), Lektorutdanning i geografi (MLGEOG), Lektorutdanning i språkfag (MLSPRÅK), Lektorutdanning i samfunnsfag (MLSAM). Videre inkluderte vi samtlige studenter på bachelorstudiet i sosiologi (BSOS), statsvitenskap (BPOL), geografi (BGEOG), historie (BHIST), bachelor i språk og litteratur (Engelsk (BENG), tysk (BTYSK), fransk (BFRAN), nordisk (BNORD)), bachelor i matematiske fag (BMAT), kjemi

(BKJ), fysikk (BFY) og biologi (BBI). Alle studenter fra følgende fem- eller seksårige løp er også inkludert: kommunikasjonsteknologi (MTKOM, 5-årig), profesjonsstudiet i psykologi (CPSY6, 6-årig) og medisinstudiet (CMED, 6-årig).

Presentasjonen av funn fra spørreundersøkelsen vil i hovedsak konsentrere seg om lektorutdanningene (MLSAM, MLHIST, MLGEO, MLREAL og MLSPRÅK), men der det er nyttig eller interessant vil vi også sammenligne lektorutdanningene med sammenlignbare bachelorprogram og profesjonsstudier. I kategorien profesjonsstudier inkluderer vi medisinstudiet (6 år), psykologi profesjon (6 år) og kommunikasjonsteknologi (5 år). Totalt 492 respondenter faller i denne kategorien hvorav 40 har avbrutt studiet. Kategorien «Bachelor» omfatter studenter som studerer/studerte bachelor i biologi, engelsk, fysikk, geografi, historie, kjemi, matematiske fag, nordisk, sosiologi, statsvitenskap og tysk. Totalt 1103 studenter respondenter faller i denne kategorien hvorav 284 har avbrutt studiet. Kategorien «Andre studieprogram» omfatter et 10 % tilfeldig utvalg av studentene fra samtlige av de studieprogrammene ved NTNU som ikke er inkludert i kategoriene «Lektor», «Profesjon» eller «Bachelor». Totalt 612 respondenter faller i denne kategorien hvorav 109 har avbrutt studiet.

Om spørreskjemaet

Formålet med spørreskjemaundersøkelsen var å få kunnskap om årsakene til at studenter bytter studium eller slutter å studere. I arbeidet med å utforme spørreundersøkelsen har vi hatt stor nytte av å låne spørsmålsformuleringer og svaralternativer fra tidligere spørreundersøkelser på samme tema (se ovenfor). I vedlegget finnes en oversikt over alle spørsmålene i spørreundersøkelsen og hvor de eventuelt er hentet fra.

Da prosjektet har et spesielt fokus på lektorprogrammene ønsket vi å stille spørsmål om forhold som kun er relevant for lektorstudentene og eventuelt andre profesjonsstudier, slik som læreryrket, praksis og observasjon. Vi fant det mest hensiktsmessig å opprette tre spørreskjema som var helt like, med unntak av ekstra spørsmål til studenter på profesjonsstudiet i medisin og psykologi, og enda noen ekstra spørsmål til lektorstudentene.

Før spørreskjemaet ble sendt ut ble det gjennomført en pilotundersøkelse. Denne ble sendt til 35 tidligere og nåværende studenter ved NTNU. Her ba vi om tilbakemelding på tidsbruk, spørsmålsformuleringer, svaralternativer og generelle tilbakemeldinger. Vi fikk 10 svar, hvorav seks personer gav forslag til forbedringer. På bakgrunn av tilbakemeldingene ble det gjort noen små endringer i forbindelse med spørsmålsformuleringer og svaralternativ samt en

stor justering: Da to av de seks tilbakemeldingene handlet om tidsformen som var brukt i spørsmålsformuleringen ble det besluttet å endre spørreskjemaet slik at tidligere studenter fikk se spørsmål formulert i fortid, mens nåværende studenter fikk spørsmål formulert i nåtid. Eksempelvis ble spørsmålet «Hvor mye tid bruker/ brukte du ukentlig på studiene?» endret slik at tidligere studenter fikk spørsmålet «Hvor mye tid brukte du ukentlig på studiene?» og nåværende studenter fikk spørsmålet «Hvor mye tid bruker du ukentlig på studiene?». Kombinert med de tre kategoriene av studier (lektor, profesjon og bachelor/andre) som fikk hvert sitt skjema, så resulterte dette i at seks litt ulike skjema ble sendt ut, men hvor spørsmålene som er inkludert i de enkleste alltid også er inkludert i de mer komplekse.

Samtidig kan man diskutere hvorvidt denne endringen har medført problematiske skjevheter i svarene mellom tidligere og nåværende studenter. Man kan argumentere for at det er problematisk at respondentene ikke svarer på nøyaktig de samme spørsmålene. Det kan være betydelig forskjell på et spørsmål formulert i nåtid og et spørsmål formulert i fortid. Dersom vi ser på eksempelet ovenfor om ukentlig tidsbruk, ser vi at nåværende studenter blir spurt om å svare på hvor mye tid de ukentlig bruker på studiene, mens tidligere studenter blir spurt om hvor mye tid de ukentlig brukte på studiene. Sistnevnte bes med andre ord om å vurdere en lengre tidsperiode, mens førstnevnte blir bedt om å vurdere situasjonen slik den er nå. Denne problematikken er gjeldende i flere av spørsmålene i spørreundersøkelsen. Allikevel vil vi argumentere for at i de fleste spørsmålene vil det være naturlig for nåværende studenter å vurdere en lengre tidsperiode, selv om respondenten ikke blir eksplisitt bedt om dette. I eksempelet ovenfor får respondenten tilleggsinformasjon der den blir bedt om å vurdere en gjennomsnittlig uke. Dermed er det naturlig å vurdere en lengre tidsperiode. I noen av spørsmålene er formuleringen «I løpet av tiden som student på ...» brukt for å presisere at respondenten skal vurdere hele perioden som student på det aktuelle studieprogrammet. I noen spørsmål var det for øvrig nødvendig å benytte en fortid/nåtid formulering til nåværende studenter for å unngå systematiske feil. Dette gjelder for eksempel i spørsmål om betalt arbeid ved siden av studiene og deltakelse i studentorganisasjoner. Her ville en ren nåtidsformulering ført til at kun de som har betalt arbeid eller som deltar i studentorganisasjoner akkurat nå ville svart bekreftende på disse spørsmålene, mens tidligere studenter ville kunne svare bekreftende dersom de hadde hatt slikt arbeid eller aktivitet i løpet av all tiden på studieprogrammet. Dermed ville det sett ut som om tidligere studenter i større grad hadde betalt arbeid ved siden av studiene sammenlignet med nåværende studenter.

En større utfordring er vanskeligheter respondenten kan ha med å huske langt tilbake i tid. Dette vil især gjelde de respondentene som begynte på det aktuelle studiet i starten av perioden vi undersøker. Forhold som ligger langt tilbake i tid, og som ikke skiller seg fra hva som er vanlig, er vanskeligere å huske enn nylige og uvanlige opplevelser. Forhåpentligvis er det forhold ved studietiden som vil «skille seg fra hva som er vanlig». De fleste spørsmålene er også som nevnt formulert slik at det blir naturlig å vurdere hele studietiden på det aktuelle studieprogrammet. Det kan tenkes at det er lettere å tenke tilbake på en lengre periode i livet enn å skulle huske spesifikke dager eller hendelser.

En annen utfordring gjelder spesielt spørsmålene om trivsel/tilfredshet med studiene og årsaker til at man sluttet. Her er det en viss fare for postrasjonalisering ved at svarene til studentene som sluttet vil være farget av denne beslutningen. Det kan for eksempel hende at studenter som sluttet vil ha en tendens til å si seg mindre fornøyd med studieprogrammet i ettertid enn studenter som fullførte studieprogrammet uavhengig av hvor (mis-)fornøyd man faktisk var på sluttidspunktet. Av denne grunn kan man argumentere for at det er bedre å benytte seg av bakgrunnsvariabler/registerdata som ikke kan være påvirket av studentens studievalg når man skal forklare frafall. Disse har imidlertid klare begrensninger når man skal lete etter årsaker til frafall.

Svarprosent

Spørreundersøkelsen ble sendt ut til totalt 12302 personer. Vi fikk totalt 2681 unike svar, noe som utgjør en svarprosent på 21,79. Blant disse var det omtrent 765 personer som aldri mottok spørreundersøkelsen fordi epostadressen som var registrert på deres profil i FS ikke lenger var i bruk. Dersom vi trekker fra de som aldri fikk spørreundersøkelsen har vi et bruttoutvalg på 11537. Svarprosenten blir da 23,24 %, noe som er lavt men ikke nødvendigvis problematisk.

Tabell 1 nedenfor viser svarprosent for de tre ulike spørreskjemaene. Tallene er basert på nettoutvalget, da opplysninger om studieprogram for de 765 personene som aldri mottok spørreskjemaet måtte ha blitt hentet ut individuelt for hver av de 765 personene.

Tabell 1. Responsrate på spørreundersøkelse etter studieprogram.

	Antall svar	Svarprosent
Lektorstudenter	461 av 1762	26,16 %
Medisin- og psykologistudenter	391 av 1472	26,56 %
Alle andre studieprogram	1829 av 9068	20,17 %

For å danne oss et bilde over hvorvidt frafallet fører til en systematisk skjevhet i enkelte sentrale variable sammenligner vi i Tabell 2 (under) verdiene for spørreundersøkelsen opp mot registerdataene fra FS. Den største skjevheten er i responsraten for enkelte lektorprogram, men selv her er ikke skjevheten dramatisk.

Tabell 2. Sammenligning av verdier på sentrale variable mellom FS-data og spørreundersøkelsen.

	Lektorstudenter	
	Spørreundersøkelse	FS
Kvinne	66,08 %	61,23 %
Gjennomsnittlig alder ved opptak	21,08	21,23
Studieprogram		
MLGEOG	6,78 %	8,69 %
MLHIST	11,82 %	9,11 %
MLREAL	27,57 %	30,77 %
MLSAM	17,72 %	11,76 %
MLSPRÅK	36,11%	39,67%

Definisjon av frafall

FS

Frafall i FS-data defineres ut fra studentstatuskoden. Studenter med status «sluttet», «inndratt», «overgang» eller «utgått» blir definert som frafalt. Sluttet betyr studenter som er markert med status «sluttet» i FS, noe som vil si at studenten selv har meldt fra om at hun/han har avbrutt studiet. Studenten har startet studiet og betalt semesteravgift, men avslutter studiet før det er fullført. «Inndratt» gjelder studenter hvor studieretten har blitt inndratt enten grunnet manglende studieprogresjon eller manglende betaling av semesteravgift. «Overgang» favner studenter som har gått fra sitt opprinnelige studieprogram ved NTNU til et annet studieprogram ved NTNU. Kategorien «utgått» gjelder studenter hvis studierett er utgått. Studenter med status «trukket» er ekskludert fra analysen. Dette gjelder studenter som har takket ja til tilbud om plass på studieprogrammet, men som selv melder ifra til opptakskontoret om at de trekker seg fra programmet i løpet av starten av semesteret. De fleste studenter som faller inn under denne kategorien har ennå ikke begynt å følge undervisningen og det vil derfor være lite meningsfylt å analysere effekter av studiemiljø o.l. på denne gruppen. Studenter med status «Trukket» er imidlertid inkludert i grafene med oversikt over utviklingen i frafall som er vist i vedlegget.

Spørreundersøkelsen

I spørreundersøkelsen defineres frafall basert på svaret respondenten oppgir. Dersom studenten svarer at hun/han har avbrutt studieprogrammet blir den definert som frafalt.

I tillegg benyttes en variabel som skiller mellom de som slutter å studere uten å fullføre en grad (systemavgang) og de som bytter til et annet studieprogram (overgang). I tabell 8 nedenfor skilles det mellom 4 ulike kategorier; Aktiv, fullført, systemavgang og overgang. Systemavgang innebærer at studenten har avbrutt studieprogrammet den gikk på og har ikke begynt på et nytt studieprogram i løpet av to semester – det vil si at studenten har vært utenfor systemet for høyere utdanning i mer enn ett år. I tillegg ekskluderes de som hadde en grad før de begynte på det aktuelle studieprogrammet fra denne kategorien. Overgang innebærer at studenten har avbrutt det studieprogrammet den opprinnelig begynte på og har begynt på et nytt studieprogram på en høyskole eller et universitet innen to semester etter at den sluttet.

Variabelen er konstruert ved hjelp av flere variabler fra spørreskjema. Utgangspunktet er følgende spørsmål om studentstatus: «Hvilket av følgende utsagn er korrekt?» Med svaralternativene «1. Jeg holder fortsatt på med [navn på studieprogram]», «2. Jeg har fullført [navn på studieprogram]», «3. Jeg har avbrutt [navn på studieprogram]» og «4. Jeg har permisjon fra [navn på studieprogram]». Respondentene som har verdien 1 eller 4 har fått verdien 1 – aktiv. Respondentene som har verdien 3 ble delt opp i to ulike grupper. De som svarte at de har avbrutt studieprogrammet fikk følgende spørsmål: «Har du begynt / begynte du på et annet studieprogram (på NTNU, et annet universitet, en høyskole eller et lærested i utlandet) etter at du sluttet på [navn på studieprogram]?». De som har svart nei på dette spørsmålet fikk verdien 4 – systemavgang. De som har svart ja fikk verdien 3 – overgang.

De som har svart at de byttet studieprogram fikk deretter følgende spørsmål: «Begynte du å studere igjen med en gang eller hadde du et opphold fra studiene?», med tilleggsinformasjonen «Med opphold fra studiene tenker vi på semester uten registrert utdanningsaktivitet innenfor høyere utdanning (universitet/høyskole)». Svaralternativene var «1. Jeg begynte på det nye studieprogrammet påfølgende semester», «2. Jeg hadde et opphold på ett semester» og slik fortsetter det til det siste svaralternativet; «8. Jeg hadde et opphold på 7 semester eller mer». Respondentene som har verdi 4-8 på denne variabelen gis verdien 4 som representerer systemavgang.

Det at den tidsmessige grensen for frafall settes ved to semester innebærer at de som har begynt på et nytt studieprogram etter dette faller i kategorien «systemavgang». Dette betyr at

noen av de som havner i denne kategorien i realiteten har begynt på et nytt studieprogram. Det kan oppfattes som noe strengt. Dette er for imidlertid et metodisk problem det ikke er mulig å unngå. Grensen på to semester innebærer nemlig også at vi ikke kan vite om de som sluttet på det aktuelle studieprogrammet for mindre enn to semester siden – det vil si etter semesterstart høsten 2014 - og ikke hadde begynt på ett nytt studieprogram på undersøkelsestidspunktet har sluttet å studere (systemavgang) eller om de vil begynne på et nytt studieprogram (overgang). Dette betyr at ingen av studentene fra kull 2014 i teorien kan plasseres i kategorien systemavgang. Av denne grunn er kull 2014 ekskludert fra tabell 8. I tillegg er studenter fra de andre kullene som sluttet etter semesterstart høsten 2014, og ikke har begynt på et nytt studieprogram på undersøkelsestidspunktet ekskludert fra analysen av studentstatus (tabell 8).

Det finnes ikke noe fasitsvar på hvor man skal sette den tidsmessige grensen for frafall. Selv om man setter grensen ved 10 år kan man fortsatt ikke være sikker på at personen ikke vil gjenoppta studiene. Samtidig vil man med en slik definisjon ikke kunne si noe om frafall de siste ti årene. Grensen ble satt ved to semester fordi de aller fleste i denne undersøkelsen (omtrent 85 %) som bytter studieprogram gjør dette i løpet av to semester. I tillegg er dette en mye brukt definisjon i tidligere forskning (Mastekaasa og Hansen 2005, Stensen 2009).

Frafall fra lektorutdanningen

FS-data

Frafall fra de ulike lektorprogrammene er vist i Tabell 3. Vi ser at det er en del variasjon innad i programmene over tid, men lave basetall gjør at man bør være forsiktig med tolkningen av enkeltkull/-år. Totalt frafall for perioden 2004-2010 varierer mellom 20 % for MLHIST og 36 % for MLREAL. Den gjennomsnittlige frafallsraten for alle årskullene på hvert trenger litt utdyping. Studenter som begynte i de siste årskullene, dvs. fra og med høsten 2011 har ikke hatt like mange år på å falle fra på, da de ikke har kunnet fullføre et femårig løp innen dataene ble trukket ut (våren 2015). Disse kullene vil derfor ha en kunstig lav frafallsrate.

Tabell 3: Frafall fra lektorutdanningene (FS), kull 2004 – 2014.

	Kull 2004	Kull 2005	Kull 2006	Kull 2007	Kull 2008	Kull 2009
Lektorutdanning i geografi	7 av 12 58,33 %	4 av 10 40%	8 av 13 61,54 %	7 av 10 70 %	3 av 13 23,08 %	6 av 13 46,15 %
Lektorutdanning i historie						7 av 23 29,17 %
Lektorutdanning i realfag	20 av 34 58,82%	18 av 35 51,43%	17 av 37 45,95 %	17 av 32 53,13%	12 av 36 33,33 %	33 av 63 52,38 %
Lektorutdanning i samfunnsfag					8 av 34 23,53 %	7 av 27 25,93 %
Lektorutdanning i språkfag	17 av 28 60,71 %	10 av 31 32,26 %	31 av 52 59,62 %	28 av 61 45,90 %	24 av 71 33,80 %	25 av 61 40,98 %

	Kull 2010	Kull 2011	Kull 2012	Kull 2013	Kull 2014	Alle årskull
Lektorutdanning i geografi	8 av 20 40 %	3 av 17 17,65 %	0 av 17 0%	2 av 17 11,76%	0 av 17 0%	48 av 111 30,19 %
Lektorutdanning i historie	11 av 37 29,73 %	6 av 27 22,22 %	3 av 27 11,11 %	7 av 27 25,93 %	0 av 26 0 %	34 av 168 20,24 %
Lektorutdanning i realfag	21 av 58 36,21 %	21 av 60 35 %	14 av 60 23,33%	17 av 73 23,29%	8 av 66 12,12 %	198 av 554 35,74 %
Lektorutdanning i samfunnsfag	7 av 27 25,93 %	15 av 35 43,86 %	9 av 30 30 %	5 av 28 17,86 %	2 av 32 6,25 %	53 av 213 24,88 %
Lektorutdanning i språkfag	28 av 71 39,44%	14 av 68 20,59 %	22 av 93 23,66 %	14 av 86 16,28 %	6 av 102 5,88 %	219 av 724 30,25 %

Dersom vi kun ser på de kullene hvor størsteparten av studentene etter skjema skal være ferdige (5 år), som vist i Tabell 4 (over), får vi et mer korrekt bilde. Her ser vi at frafallet for perioden 2004-2010 er noe høyere enn hvis vi også inkluderer årene etter 2010 for de senere årene hvor flere fortsatt kan falle fra.

42 % av lektorstudentene på kull 2004-2010 har avbrutt studiet. Det er for øvrig store forskjeller mellom de ulike lektorutdanningene. I kolonnen til venstre ser vi at de fleste avbryter i løpet av de tre første årene.

Tabell 4: Gjennomsnittlig frafall fra andre sammenlignbare studieprogram for kull 2004-2010 (FS)

	Frafall kull 2004-2010 (frafall e 3 år)	Frafall kull 2004-2010 (frafall e 5 år)
Lektorutdanning i geografi	28 av 91 30,77 %	43 av 91 47,25 %
Bachelor i geografi	173 av 303 57,10 %	
Lektorutdanning i historie	13 av 61 21,31 %	18 av 61 29,51 %
Bachelor i historie	422 av 695 60,72 %	
Lektorutdanning i realfag	104 av 295 35,25 %	138 av 295 46,78 %
Bachelor i matematiske fag	51 av 109 46,79 %	
Bachelor i kjemi	106 av 229 46,29 %	
Bachelor i fysikk	132 av 241 54,77 %	
Bachelor i biologi	257 av 596 43,12 %	
Lektorutdanning i samfunnsfag	17 av 88 19,32 %	22 av 88 25 %
Bachelor i sosiologi	475 av 714 66,53 %	
Bachelor i statsvitenskap	391 av 777 50,32 %	
Lektorutdanning i språkfag	105 av 375 29,34 %	163 av 375 43,47 %
Bachelor i engelsk	331 av 471 70,28 %	
Bachelor i tysk	25 av 40 62,50 %	
Bachelor i fransk	44 av 60 73,33 %	
Bachelor i nordisk	86 av 180 47,78 %	
Alle lektorutdanninger	267 av 910 29,34 %	384 av 910 42,20 %
Kommunikasjonsteknologi	67 av 322 20,81 %	88 av 322 27,33 %
Medisinstudiet	111 av 923 12,03 %	132 av 791 14,30 %
Psykologutdanning	12 av 357 3,36 %	22 av 357 6,12 %

I venstre kolonne i Tabell 4 sammenlignes også frafallet på lektorutdanningen med sammenlignbare bachelorprogram og profesjonsstudier. For å få sammenlignbare tall ser vi på frafall etter tre år for lektorutdanningene og de andre profesjonsstudiene i venstre kolonne,

samt fem år på profesjoner, kommunikasjonsteknologi og lektorprogrammene i høyre kolonne. Det er tydelig at frafallet er langt høyere på bachelorutdanningene enn på lektorutdanningene. Frafallet på de andre profesjonsutdanningene er derimot lavere enn på lektorutdanningene.

Data basert på spørreundersøkelsen

Vi vil nå gå over til en presentasjon av frafallstallene basert på spørreundersøkelsen. Det vil være en kort gjennomgang, da disse tallene er presentert mer grundig ovenfor basert på FS-data og avvikene ikke er særlig store. Tabell 5 gjengir svar på spørsmål om studiestatus fra spørreundersøkelsen.

Tabell 5 viser at blant de som svarte på spørreundersøkelsen var det i overkant av 22 prosent som svarte at de hadde avbrutt studiet, mot over 30 prosent registrert frafall i FS. Dette tyder på at de som slutter på studieprogrammet er noe underrepresentert i spørreundersøkelsen. Merk for øvrig også her at frafallsandelene er noe misvisende, da tallene inkluderer aktive studenter (44,20 %). Dersom vi kun ser på kull 2004-2010 er frafallsandelen på 27,05 prosent i spørreundersøkelsen.

Tabell 5. Studentstatus lektorstudenter (spørreundersøkelse).

	Kull 2004-2014		Kull 2004-2010	
Jeg holder fortsatt på med studieprogrammet	44,20 %	(202)	6,28 %	(13)
Jeg har fullført studieprogrammet	31,29 %	(143)	65,70 %	(136)
Jeg har avbrutt studieprogrammet	22,10 %	(101)	27,05 %	(56)
Jeg har permisjon fra studieprogrammet	2,41 %	(11)	0,97 %	(2)

N=457 Hvilket av følgende utsagn er korrekt?

Tabell 6 viser en sammenligning av frafall mellom selvrapportert frafall (spørreundersøkelsen) og FS-data. Vi ser at det for MLHIST og MLREAL er en betydelig høyere andel frafall i FS-dataene enn i spørreundersøkelsen. Dette er i noen grad også tilfelle for MLSPRÅK og MLSAM, mens andelen frafalt i MLGEOG er litt høyere i spørreundersøkelsen enn i FS-dataene. I Tabell 7 nedenfor har vi undersøkt om det er samsvar mellom hva studentene oppgir angående studentstatus i spørreundersøkelsen og hva som er registrert i FS. Merk at kategoriene «inndratt», «overgang» og «sluttet» i FS betyr at studenten har avbrutt studieprogrammet og tilsvarer «Avbrutt» i spørreundersøkelsen. FS-dataene ble trukket ut i juli 2015, mens spørreundersøkelsen ble sendt ut i november 2015. Det er derfor naturlig at visse endringer har skjedd i mellomtiden. 39 av de som var registrert som aktive i FS svarer at de har fullført eller avbrutt i spørreundersøkelsen, mens 27 sier de

har avbrutt. Vi ser for øvrig at to personer har svart at de har fullført studieprogrammet til tross for at de er registrert med status «inndratt» i FS, noe som betyr at studieretten har blitt inndratt. Dette kan skyldes at studenten har svart feil eller at det har skjedd feil i registreringen i FS. Med unntak av disse to er det godt samsvar mellom svarene i spørreundersøkelsen og registreringen i FS etter det vi kunne forvente gitt treggheten i den FS-baserte definisjonen.

Tabell 6. Andel frafall på de ulike lektorutdanningene (kull 2004-2014) i spørreundersøkelsen og FS-data.

	Spørreundersøkelsen	FS
MLGEOG	10 av 31 32,26 %	48 av 111 30,19 %
MLHIST	6 av 54 11,11 %	34 av 168 20,24 %
MLREAL	30 av 126 23,81 %	198 av 554 35,74 %
MLSAM	16 av 81 19,75 %	53 av 213 24,88 %
MLSPRÅK	39 av 165 23,64 %	219 av 724 30,25 %
Totalt	22,10 %	30,36 %

Tabell 7. Samsvar mellom frafall i FS-data og i spørreundersøkelsen (Lektorstudenter)

	Spørreundersøkelsen					
	Aktiv	Fullført	Avbrutt	Permisjon	Total	
FS-data	Aktiv	195	39	27	8	269
	Fullført	0	102	0	0	102
	Inndratt	0	2	22	0	24
	Overgang	0	0	24	0	24
	Sluttet	0	0	28	0	28
	Permisjon	4	0	0	3	7
	Total	199	143	101	11	454

Videre var spørreundersøkelsen utformet slik at det var mulig å avgjøre hvorvidt de som avbrøt studieprogrammet fortsatte å studere på et annet studieprogram eller om de går ut av høyere utdanning uten å fullføre en grad (systemavgang). Tabell 8 nedenfor viser at det siste gjelder kun 4,35 % av lektorstudentene hvis vi også inkluderer kull som ennå ikke er ferdig.¹

¹ Hvis vi tar ut de som har brukt tre semester eller mer på å bytte til en ny utdanning etter at de avbrøt lektorstudiet, så står vi igjen med 11 (2,8 prosent) lektorstudenter som oppgir å ikke ha begynt å studere igjen.

Tilsvarende tall for kullene som startet i perioden 2004-2010 er nesten identiske. Til sammenligning ser vi at det er mer enn 8 prosent av studentene på de sammenlignbare bachelorprogrammene, rundt 4 prosent av studenter i 10%-utvalget av de resterende studiene ved NTNU og nesten ingen av profesjonsstudentene som slutter på høyere utdanning uten å fullføre en grad. Hvis man oppgir å ha brukt mer enn to semester på å bytte studium, så havner man i systemavgangskategorien. Den reelle andelen systemavgang er derfor sannsynligvis enda lavere da en del studenter nok bruker mer enn to semester på å begynne på et nytt studium. For universitetene i Norge som helhet fant Hovdhaugen, Frølich og Aamodt (2008) at gjennomsnittlig andel systemavgang var 17 %. Da det kun er 17 lektorstudenter som har sluttet å studere (systemavgang), så er dette et for lite tallgrunnlag for separate analyser. Analysene av frafall nedenfor vil derfor konsentrere seg om alle som har sluttet på lektorprogrammet, uavhengig av om de har byttet til et annet studieprogram eller ikke.

Tabell 8. Studentstatus for lektorstudenter, bachelorstudenter, andre profesjonsstudenter og andre studieprogram (spørreundersøkelse) (Kull 2004-2013).

	Aktiv		Fullført		Overgang		Systema vgang	Totalt	
Lektorstudenter 2004-2013	40,66 %	(159)	36,57 %	(143)	18,41 %	(72)	4,35 %	(17)	391
Lektorstudenter 2004-2010	5,91%	(12)	67,00%	(136)	22,66%	(46)	4,43%	(9)	203
Sammenlignbare bachelorprogram	11,33 %	(110)	63,13 %	(613)	17,82 %	(173)	7,72 %	(75)	971
Andre profesjonsstudium	45,22 %	(194)	46,39 %	(199)	7,93 %	(34)	0,47 %	(2)	429
Andre studieprogram	26,10 %	(142)	57,72 %	(314)	12,13 %	(66)	4,04 %	(22)	544

Når slutter studentene?

I Tabell 9 og 10 vises tidspunkt for frafall på de ulike lektorutdanningene. Her er det prosentuert med utgangspunkt i totalt antall frafalne per lektorprogram og så brutt ned per år siden påbegynt studium. Frafall etter 1 år betyr at studenter har mistet studieretten i løpet av 365 dager. Frafall etter to år betyr at studenten har mistet studieretten mellom 366 og 731 dager etter at den fikk opptak, osv. I tabell 10 ser vi kun på kull 2004-2010, det vil si de kullene som i teorien skal være ferdige. Disse tallene er mer korrekte fordi studentene på de nyeste kullene ikke har hatt like lang tid på å slutte.

Tabell 9. Tidspunkt for frafall på ulike lektorutdanninger (kull 2004-2014) (FS)

	MLGEOG	MLHIST	MLREAL	MLSAM	MLSPRÅK	Totalt
1 år	16,67 % (8)	20,59 % (7)	31,82 % (63)	26,42 % (14)	19,63 % (43)	24,46 % (135)
2 år	31,25 % (15)	41,18 % (14)	39,90 % (79)	39,62 % (21)	29,68 % (65)	35,14 % (194)
3 år	20,83 % (10)	20,59 % (7)	11,11 % (22)	18,87 % (10)	21,92 % (48)	17,57 % (97)
4 år	8,33 % (4)	8,82 % (3)	6,57 % (13)	5,66 % (3)	10,05 % (22)	8,15 % (45)
5 år	10,42 % (5)	5,88 % (2)	4,55 % (9)	5,66 % (3)	6,85 % (15)	6,16 % (34)
6 år	6,25 % (3)	2,94 % (1)	4,55 % (9)	3,77 % (2)	5,02 % (11)	4,71 % (26)
7 år +	6,25 % (3)	-	1,52 % (3)	-	6,85 % (15)	3,80 % (21)
Totalt	100 % (48)	100 % (34)	100 % (198)	100 % (53)	100 % (219)	100 % (552)

Vi ser at det største frafallet skjer i løpet av år 2. Her er det imidlertid en viss fare for etterslep i den FS-baserte operasjonaliseringen av frafall (se diskusjon under). Det faktiske frafallet kan derfor ha funnet sted opptil ett år før det som er oppgitt i Tabell 9 og 10 registreres i FS.

Uansett er det verdt å merke seg at frafallet fra og med år 4 er relativt lavt. En betydelig andel av senfracfallet utgjøres av studenter som fra PLUs side etter praksis i femte eller åttende semester anses som lite egnede til å bli lærere og derfor rådes om å bytte til et annet studium².

Tabell 10. Tidspunkt for frafall på ulike lektorutdanninger (kull 2004-2010) (FS)

	MLGEOG	MLHIST	MLREAL	MLSAM	MLSPRÅK	Totalt
1 år	11,63 % (5)	11,11 % (2)	26,09 % (36)	13,64 % (3)	14,11 % (23)	17,97 % (69)
2 år	30,23 % (13)	33,33 % (6)	35,51 % (49)	45,45 % (10)	26,99 % (44)	31,77 % (122)
3 år	23,26 % (10)	27,78 % (5)	14,49 % (20)	18,18 % (4)	23,31 % (38)	20,05 % (77)
4 år	9,30 % (4)	11,11 % (2)	9,42 % (13)	-	10,43 % (17)	9,38 % (36)
5 år	11,63 % (5)	11,11 % (2)	6,52 % (9)	13,64 % (3)	9,20 % (15)	8,85 % (34)
6 år	6,98 % (3)	5,56 % (1)	6,52 % (9)	9,09 % (2)	6,75 % (11)	6,77 % (26)
7 år +	6,98 % (3)	-	1,45 % (2)	-	9,20 % (15)	5,21 % (20)
Totalt	100 % (43)	100 % (18)	100 % (138)	100 % (22)	100 % (163)	100 % (384)

² Dette omfatter ikke de svært sjeldne tilfellene der en formell skikkethetsvurdering ekskluderer studenten fra et videre lektorløp.

Ovenfor ble tidspunkt for frafall presentert basert på datoen studentene mistet studieretten. Her kan det være noe etterslep i registreringen i FS. For eksempel kan det ta opptil ett år fra en student slutter til studieretten inndras. I spørreskjema spurte vi studentene hvor mange studiepoeng de avla før de sluttet på studieprogrammet. Det må påpekes at antall oppnådde studiepoeng kun er et gyldig mål på frafallstidspunkt dersom studenten fulgte normert studietid. Det er dermed ikke et nøyaktig mål, men gir en indikasjon på når studentene slutter. Det er for øvrig interessant i seg selv å undersøke hvor mange studiepoeng studentene oppnår før de slutter.

Tabell 11. Oppnådde studiepoeng for frafalte studenter

	Lektorstudenter	Profesjon	Bachelor	Andre
0	3,16 % (3)	5,13 % (2)	14,90 % (38)	12,12 % (12)
1-30	13,68 % (13)	28,21 % (11)	21,18 % (54)	20,20 % (20)
31-60	31,58 % (30)	33,33 % (13)	35,29 % (90)	35,35 % (35)
61-120	31,58 % (30)	17,95 % (7)	20,00 % (51)	19,19 % (19)
121-180	5,26 % (5)	10,26 % (4)	8,63 % (22)	10,10 % (10)
181-240	9,47 % (9)	2,56 % (1)	-	1,01 % (1)
241-300+	5,26 % (5)	2,56 % (1)	-	2,02 % (2)
Totalt	95	39	255	99

Hvor mange studiepoeng avla du før du valgte å slutte?

Dersom vi sammenligner disse tallene med frafallstidspunkt i FS, ser vi ut fra tabell 11 at det er store forskjeller i tallene. Nesten halvparten av lektorstudentene ser ut til å ha sluttet etter ett år (60 studiepoeng), mens FS-kun har registrert i overkant av 10 prosent frafalte i løpet av det første året. Poenget er å vise at det er noe etterslep i registreringen av frafall, og at lektorstudentene antagelig slutter tidligere enn hva som er presentert basert på FS-data ovenfor. Ser vi på hvem som slutter etter to års fullførte studier beregnet ut fra studiepoeng, så gjelder dette kun 20 % av de studentene som faller fra. Som nevnt ovenfor, så kan vi regne med at en del av disse blir rådet til å sluttet av ansatte i lektorutdanningen, da det er tydelig at de ikke passer som lærere. Dette frafallet bør ikke ses på som problematisk – utover at det skjer sent i studieløpet – men snarere som en nødvendig kvalitetssikringsmekanisme for framtidige lærere. Med andre ord, fire av fem som faller fra lektorstudiet gjør det sannsynligvis i løpet av de to første årene.

Tabell 12. Frafalltidspunkt: Oppnådde studiepoeng vs. tidspunkt for terminert studierett.

Spørreundersøkelsen		FS	
Oppnådde studiepoeng	Lektorstudenter	Mistet studierett	Lektorstudenter
0-60	48,42 % (46)	1 år	10,81 % (8)
61-120	31,58 % (30)	2 år	36,49 % (27)
121-180	5,26 % (5)	3 år	21,62 % (16)
181-240	9,47 % (9)	4 år	13,51 % (10)
241-300+	5,26 % (5)	5 år	6,76 % (5)
		6 år	5,41 % (4)
		7 år+	5,41 % (4)
N=95		N=74	

Hvor går studentene?

87 lektorstudenter svarte at de har byttet til et annet studieprogram etter at de sluttet på lektorprogrammet. Tabell 13 viser at et lite flertall byttet til et annet studieprogram på NTNU.

Tabell 13. Hvilke institusjoner frafalne lektorstudenter går til.

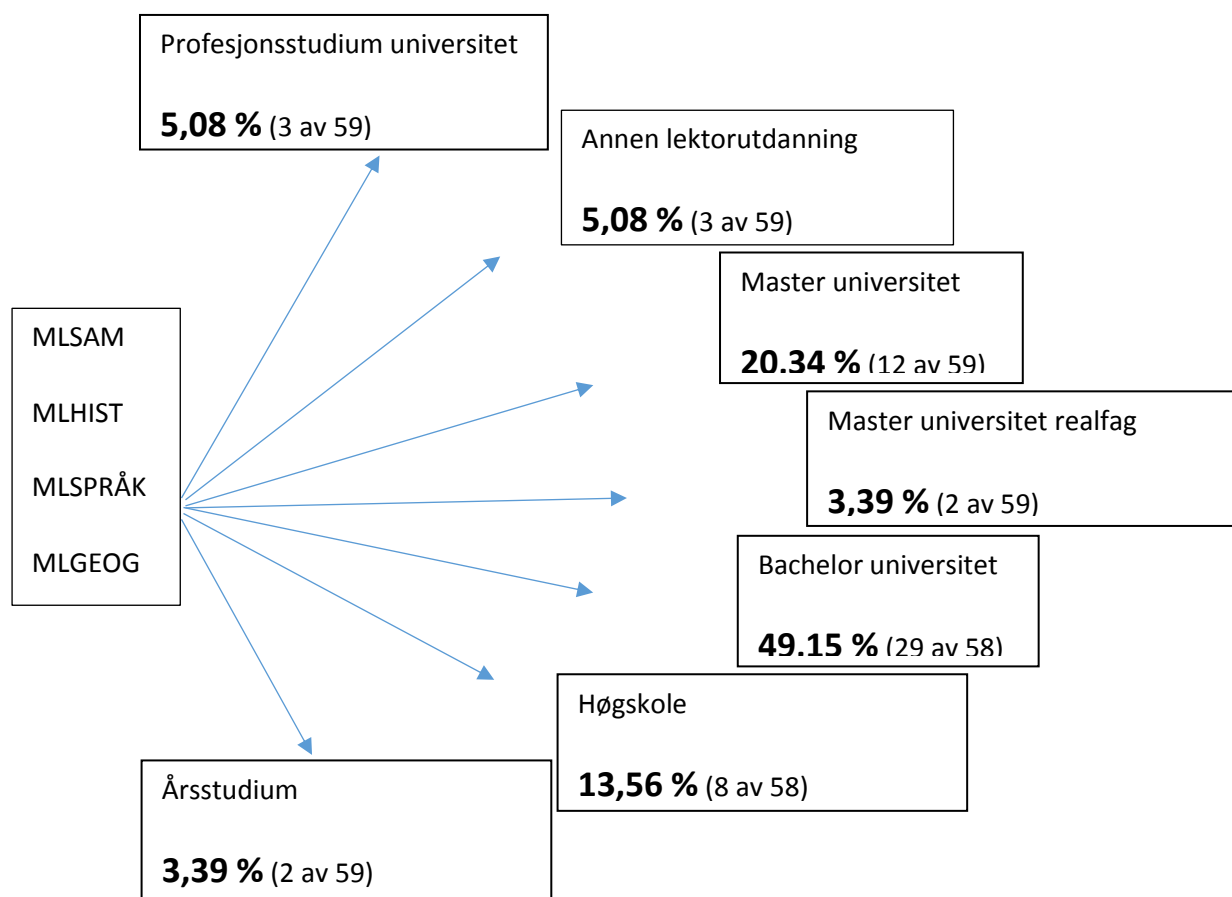
NTNU	52,87 %	(46)
Et annet universitet i Norge	21,84 %	(19)
En høyskole i Norge	24,14 %	(21)
Et lærested i utlandet	1,15 %	(1)

Byttet du til et nytt studieprogram på NTNU eller et annet lærested?

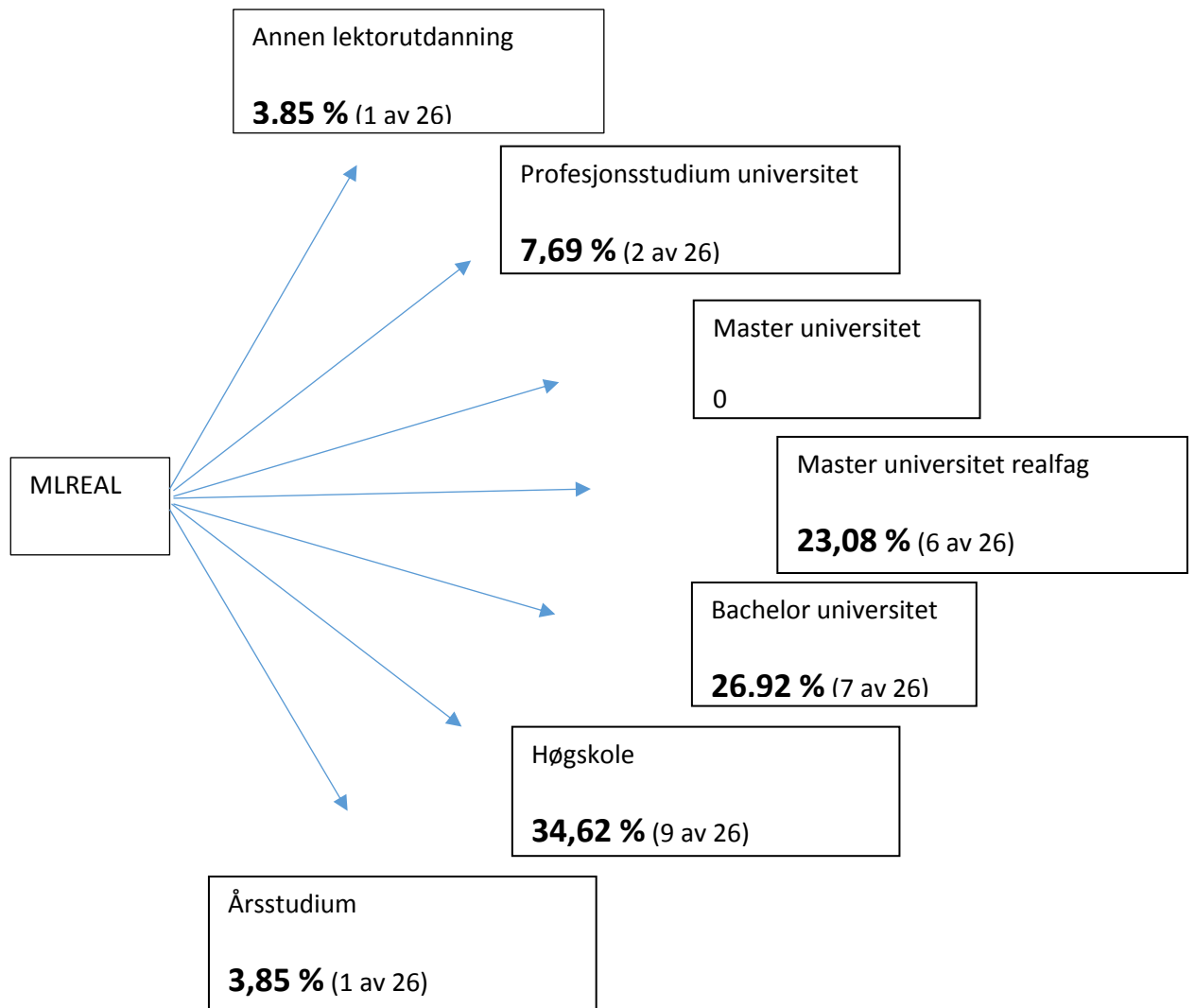
Nedenfor har vi laget to figurer som gir en oversikt over hvilken type studieprogram lektorstudentene bytter til. Vi har samlet alle lektorstudentene fra SVT og HF, men beholdt MLREAL for seg selv, da denne gruppen skiller seg noe ut siden deres realfagskompetanse gjør at de har et bredere spekter av andre mulige studier å velge blant. Vi ser at nesten halvparten av lektorstudentene fra Dragvoll bytter til andre bachelorprogram. Tendensen er at disse bachelorprogrammene ligner faget de har studert ved lektorutdanningen, men her er det mange unntak. Ca. 20 prosent av studentene bytter til et masterprogram på universitetet, mens kun 13 prosent begynner på en høyskole. På MLREAL ser vi at de som bytter til en ny master velger utelukkende mastergrader i realfag. Litt under 27 % bytter til en bachelorgrad. Her kan det igjen påpekes at studentene velger bachelorgrader i realfag. Til slutt ser vi at nesten 35 % av disse studentene begynner på en høyskole. Alt i alt er hva man bytter til nokså likt for MLREAL sammenlignet med de andre lektorprogrammene bortsett fra at MLREAL-studenter som slutter i større grad bytter til høyskolestudier enn andre lektorstudenter og at lektorstudenter i humaniora og samfunnsfag i større grad bytter til andre bachelorgrader ved

universitet enn MLREAL-studenter. Det må tas høyde for at en stor andel av studentene som bytter seg vekk fra et lektorprogram gjør dette såpass tidlig i studieløpet at de ennå ikke har mulighet til å bytte til et toårig masterprogram, det som i figurene nedenfor representeres ved kategoriene «Master universitet» og «Master universitet realfag». Siden basetallene for de fleste kategoriene allerede er nokså lave, har vi ikke brutt ned figurene nedenfor ytterligere etter når studentene hoppet av lektorstudiene. I vedlegget finnes en fullstendig oversikt over hvilket studieprogram lektorstudentene byttet til.

Figur 1: Bytte av utdanning (MLSAM, MLHIST, MLSPRÅK og MLGEOG)

Figur 2: Bytte av utdanning (MLREAL)

Resultater fra spørreundersøkelsen

I denne delen av rapporten vil vi ta for oss resultatene fra spørreundersøkelsen. Vi rapporterer ikke funn fra samtlige spørsmål, men de vi ser på som mest sentrale med vekt på om det er forskjell mellom de som faller fra og de som fullfører lektorstudiet og mellom lektorstudenter og andre studenter. Spørsmål som ikke går direkte på frafall eller som ikke var relevante i regresjonsanalysen er gjengitt i appendiks.

Trivsel og tilfredshet med studiet

Tilfredshet med undervisningen

Tabell 14 under viser prosentandeler med frekvens i parentes på tilfredshet med ulike deler av undervisningen. Lektorstudentene er godt fornøyd med emneundervisningen, mens det er tydelig at mange vurderer pedagogikken som svært dårlig, dårlig eller midt på treet. Bare 3,53 % vurderer det faglige innholdet på pedagogikken som svært godt. Fagdidaktikken ligger et sted midt imellom med et gjennomsnitt på 3,59, og her svarer svært få «svært dårlig (5)» eller «dårlig (4)».

Lektorutdanningene ved NTNU byttet i 2013 rammeplan for blant annet å integrere praksis, pedagogikk- og didaktikkundervisningen bedre i alle fem årene av utdanningsløpet. Forskjellene i tilfredshet mellom studenter som følger gammel og ny rammeplan er ubetydelige.

Tabell 14. Tilfredshet med undervisning.

	Svært dårlig		2		3		4		Svært godt		Ingen Erf.		Gj.sn	N
Emneund.	2,21	(10)	2,88	(13)	16,15	(73)	37,39	(169)	39,60	(179)	1,77	(8)	4,11	452
<i>Gammel r.p.</i>	2,54	(8)	3,49	(11)	17,14	(54)	32,38	(102)	42,22	(133)	2,22	(7)	4,11	315
<i>Ny r.p.</i>	1,46	(2)	1,46	(2)	13,87	(19)	48,91	(67)	33,58	(46)	0,73	(1)	4,13	137
Pedagogikk	17,22	(78)	26,93	(122)	30,91	(140)	17,00	(77)	3,53	(16)	4,42	(20)	2,61	453
<i>Gammel r.p.</i>	17,72	(56)	29,43	(93)	29,75	(94)	13,92	(44)	3,48	(11)	5,70	(18)	2,53	316
<i>Ny r.p.</i>	16,06	(22)	21,17	(29)	33,58	(46)	24,09	(33)	3,65	(5)	1,46	(2)	2,78	137
Fagdidaktikk	3,53	(16)	8,61	(39)	19,87	(90)	32,23	(146)	15,23	(69)	20,53	(93)	3,59	453
<i>Gammel r.p.</i>	3,80	(12)	8,86	(28)	22,78	(72)	36,39	(115)	17,72	(56)	10,44	(33)	3,62	316
<i>Ny r.p.</i>	2,92	(4)	8,03	(11)	13,14	(18)	22,63	(31)	9,49	(13)	43,80	(60)	3,49	137

Hvordan vil du vurdere det faglige innholdet på henholdsvis emneundervisningen, pedagogikken og fagdidaktikken, på en skala fra 1 til 5, der 1 er «Svært dårlig» og 5 er «Svært godt»?

For alle tre spørsmål overlapper konfidensintervallene for snittverdiene for de to gruppene betydelig (ikke statistisk signifikant forskjell). Her må det imidlertid tas høyde for at kun studenter som startet i 2013 og 2014 representerer studenter under ny rammeplan og at disse

på tidspunktet surveyen ble gjennomført (vinteren 2015) maksimalt hadde gått 1,5 år av lektorløpet.

I Tabell 15 nedenfor ser vi gjennomsnittsverdier for hver enkel lektorutdanning. Det er ingen store forskjeller mellom de ulike lektorutdanningene og alle skårer høyt, bortsett fra at MLHIST skårer meget høyt (4,49) på vurderingen av emneundervisningen tatt i betraktning at maks skåre på skalaen er 5.

Tabell 15. Gjennomsnittsverdier for vurdering av emneundervisning, pedagogikk og fagdidaktikk på de ulike lektorutdanningene.

	MLGEOG	MLHIST	MLREAL	MLSAM	MLSPRÅK
Emneundervisningen	4	4,49	4,06	3,88	4,16
Pedagogikk	2,45	2,39	2,70	2,51	2,69
Fagdidaktikk	3,86	3,38	3,65	3,19	3,77

Utbytte av og tilfredshet med praksis

Tabell 16-19 under viser resultatene for mer detaljerte spørsmål angående praksis. Vi ser at de fleste studentene mener de har stort utbytte av praksis. Vi ser også at det er svært få som mener at det er for mye praksis. Tabell 16 viser også at studenter under ny rammeplan oppgir lavere utbytte av praksis enn de under gammel. Her er forskjellen i snittverdier statistisk signifikant ($p < 0,001$), noe som kan indikere at den nye rammeplanen ikke helt fungerer etter hensikten. En annen tolkning kan være at tilfredsheten med praksisutbytte øker med studieløpet ettersom studentene kun har observasjonspraksis det første året, noe som kan virke mindre meningsfylt enn mer læringsningsrettet praksis. Denne antagelsen er ikke mulig å teste før studentene under ny rammeplan har kommet lengre ut i studieløpet. Under ett er imidlertid tilfredsheten med utbytte av praksis relativt høy (4,17) da høyes mulig skåre er 5.

Tabell 16a. Utbytte av praksis.

	Lektor		Gammel r.p.		Ny r.p.	
1. Svært lite utbytte	3,28 %	(15)	1,89%	(6)	6,43%	(9)
2. Lite utbytte	5,03 %	(23)	2,84%	(9)	10,00%	(14)
3. Verken eller	7,22 %	(33)	6,94%	(22)	7,86%	(11)
4. Stort utbytte	33,92 %	(155)	34,07%	(108)	33,57%	(47)
5. Svært stort utbytte	42,45 %	(194)	44,16%	(140)	38,57%	(54)
Har ikke hatt praksis	8,10 %	(37)	10,09%	(32)	3,57%	(5)
N		(457)		(317)		(140)
Gjennomsnitt	4,17	(420)	4,29	(285)	3,91	(135)

Hvilket utbytte har du av praksis?

Sammenliknet med andre profesjoner i undersøkelsen (medisin og psykologi), så er rapportert utbytte ved praksis signifikant lavere blant lektorstudentene. Dette betyr imidlertid ikke at lektorstudentene er misfornøyd med utbyttet av sin praksis, men at medisin og psykologistudentene i stor grad oppgir et svært stort utbytte av praksis. Forskjellen er statistisk signifikant ($p.<0.0001$).

Tabell 16b. Utbytte av praksis lektor vs. andre profesjonsutdannelser.

	Lektor		Andre	
1. Svært lite utbytte	3,28 %	(15)	0,79%	(3)
2. Lite utbytte	5,03 %	(23)	0,79%	(3)
3. Verken eller	7,22 %	(33)	1,32%	(5)
4. Stort utbytte	33,92 %	(155)	31,13%	(118)
5. Svært stort utbytte	42,45 %	(194)	65,96%	(250)
N		(420)		(379)
Gjennomsnitt	4,17	(420)	4,61	(285)

Hvilket utbytte har du av praksis?

De fleste mener det er passelig mengde praksis eller for lite. Litt flere av studentene under ny rammeplan synes det er for mye praksis sammenlignet med de under gammel rammeplan. Forskjellen i svarfordeling mellom de to gruppene er systematisk forskjellige ($p.<0.000$).

Tabell 17. Vurdering av mengden praksis.

	Alle		Gammel r.p.		Ny r.p.	
For lite praksis	40,26 %	(184)	40,06	(127)	40,71	(57)
Passelig mengde praksis	45,51 %	(208)	46,69	(148)	42,86	(60)
For mye praksis	4,60 %	(21)	1,89	(6)	10,71	(15)
Vet ikke/ har ikke erfaring med praksis	9,63 %	(44)	11,36	(36)	5,71	(8)
N		(457)		(317)		(140)

Hvordan vurderer du mengden praksis i studieprogrammet?

Mens studentene i det store og hele var fornøyd med utbytte av praksis generelt, så gav observasjon ikke det samme utbyttet. Vi ser at studenter under gammel rammeplan oppgir at observasjonspraksis gav litt mer utbytte enn det studenter under ny rammeplan oppgir, men effekten er ikke stor og grenser kun til signifikans på konvensjonelt nivå ($p=0.052$). Det litt lavere rapporterte utbyttet av observasjonspraksis for studenter under ny rammeplan kan skyldes at for disse har antall timer observasjonspraksis økt betraktelig fra noen timer til 5 dager. Individuelle elevsamtaler med førsteårsstudenter gjennomført våren 2014 (kull 2013 MLSAM) og 2015 (kull 2014 MLSAM) gjenspeiler dette. Her oppgav en del studenter at de syntes det var for mye observasjonspraksis og at det var for lite instruksjoner om hva de

skulle foreta seg/se etter i observasjonstimene. Imidlertid så er det opplevde utbyttet ikke veldig lavt, men litt over midtpunktet på skalaen (2,99 vs. 3).

Tabell 18. Utbytte av observasjonspraksis.

	Alle		Gammel r.p.		Ny r.p.	
1. Svært lite utbytte	10,55 %	(48)	9,18%	(29)	13,67%	(19)
2. Lite utbytte	26,59 %	(121)	26,9%	(85)	25,9%	(36)
3. Verken eller	30,55 %	(139)	28,8%	(91)	34,53%	(48)
4. Stort utbytte	23,08 %	(105)	24,37%	(77)	20,14%	(28)
5. Svært stort utbytte	3,96 %	(18)	4,75%	(15)	2,16%	(3)
Har ikke hatt observasjon	5,27 %	(24)	6,01%	(19)	3,6%	(5)
N		(455)		(316)		(139)
Gjennomsnitt	2,99	(431)	2,88	(297)	2,70	(134)

Hvilket utbytte har du av observasjon i skolen?

De fleste mener det er for mye observasjon, og vi ser – ikke helt uventet – at andelen som synes det er for mye observasjon er langt høyere hos studenter under ny rammeplan sammenliknet med studenter under gammel rammeplan (60% vs. 15%). Også her er svarfordelingene mellom de to gruppene systematisk forskjellig ($p.<0.000$).

Tabell 19. Vurdering av mengden observasjonspraksis.

	Alle		Gammel r.p.		Ny r.p.	
For lite observasjon	14,88 %	(68)	20,19%	(64)	2,86%	(4)
Passelig mengde observasjon	47,70 %	(218)	55,21%	(175)	30,71%	(43)
For mye observasjon	28,88 %	(132)	15,14%	(48)	60%	(84)
Vet ikke / har ikke erfaring med observasjon	8,53 %	(39)	9,46%	(30)	6,43%	(9)
N		(457)		(317)		(140)

Hvordan vurderer du mengden observasjon sammenliknet med andre praksisformer i studieprogrammet?

Kollisjoner i timeplanen

Tabell 20 under viser at så mange som 46 prosent av lektorstudentene har opplevd kollisjoner i timeplanen. Videre, så ser vi en tendens til at studenter fra de to siste kullene – de som følger ny rammeplan – skiller seg ut i å ha opplevd kollisjon i langt høyere grad enn studenter fra tidligere kull. Selv om basetallene er lave for enkelte kull, så kan det tyde på en uheldig tendens med økende kollisjoner i timeplanen, især siden kullene under ny rammeplan ikke ennå har hatt hovedtyngden av praksis. Forskjellene mellom kullene er systematiske ($p.<0,001$).

Tabell 20. Opplevd kollisjoner i timeplanen.

År	Ja		Nei		Vet ikke		N
2004	16,67%	(1)	83,33%	(5)	0,00%	(0)	6
2005	16,67%	(2)	58,33%	(7)	25,00%	(3)	12
2006	26,32%	(5)	57,89%	(11)	15,79%	(3)	19
2007	33,33%	(8)	54,17%	(13)	12,50%	(3)	24
2008	15,38%	(6)	56,41%	(22)	28,21%	(11)	39
2009	45,45%	(20)	45,45%	(20)	9,09%	(4)	44
2010	20,00%	(12)	68,33%	(41)	11,67%	(7)	60
2011	36,00%	(18)	54,00%	(27)	10,00%	(5)	50
2012	41,27%	(26)	49,21%	(31)	9,52%	(6)	63
2013	83,56%	(61)	10,96%	(8)	5,48%	(4)	73
2014	79,69%	(51)	15,63%	(10)	4,69%	(3)	64
Totalt	46,26%	(210)	42,95%	(195)	10,79%	(49)	454

Har du noen gang opplevd kollisjoner i timeplanen, ved at forelesninger i kjernefag kolliderte med for eksempel praksis/ observasjon i skoler?

Blant de som har opplevd kollisjoner rapporterer halvparten at dette har skjedd mer enn fem ganger (Tabell 21). Her er forskjellene mellom de under gammel og ny rammeplan mindre sammenlignet med om man har opplevd kollisjoner overhode, men det er systematiske forskjeller ($p=0,025$). Tabell 22 viser at nesten alle som opplever kollisjoner prioriterer praksis.

Tabell 21. Hyppighet av kollisjoner i timeplanen.

	Alle		Gammel r.p.		Ny r.p.	
1-5 ganger	49,75 %	(100)	52,13%	(49)	47,66%	(51)
6-10 ganger	22,39 %	(45)	17,02%	(16)	27,10%	(29)
Mer enn 10 ganger	24,88 %	(50)	24,47%	(23)	25,23%	(27)
Vet ikke	2,99 %	(6)	6,38	(6)	0,00%	(0)
N		(201)		(94)		(107)

Du svarte ja på å ha opplevd slike kollisjoner: Hvor ofte skjedde dette?

Tabell 22. Prioriteringer ved kollisjoner i timeplanen.

Jeg prioriterte praksis	96,02 %	(169)
Jeg prioriterte undervisning	3,98 %	(7)

N=176 Du svarte ja på å ha opplevd slike kollisjoner: Hvordan valgte du å løse problemet?

33 respondenter har benyttet seg av muligheten til å utdype hvordan de prioriterte. Her skriver 20 respondenter at de ikke hadde noe annet valg enn å prioritere praksis, fordi dette er obligatorisk. Mange gir uttrykk for frustrasjon, mye på grunn at det fører til forsinkelser i studieprogresjonen:

«Ved å ta praksis, som var obligatorisk, og lese faget ufullstendig og gå for «bestått» på eksamen. Ikke uventet ble dette faget det jeg lærte dårligst av alle fagene i studieløpet»

«Måtte endre studieløp og ta faget senere. Ikke mulig å vekkprioritere praksis fordi det er obligatorisk»

«Droppet ut av faget og prioriterte praksis»

Noen studenter var allikevel noe mer fornøyd fordi de opplevde forsøk på tilrettelegging. Fem av respondentene skriver om tilpasning slik at det var mulig å få med seg noe av undervisningen:

«Lektorstudentene fikk seminar (historie) sent på kvelden etter praksis. God tilrettelegging fra instituttet»

«Emnet som krasjet tilpasset seg praksis, så vi hadde kveldsforelesninger»

«Prioriterte praksis, vi mistet de fleste forelesningene, men fikk tilrettelagt så de obligatoriske seminarene ble lagt til kveldstid»

De resterende studentene skriver om hvordan de forsøkte å prioritere begge deler.

[Spørsmål knyttet til læreryrket](#)

Tabell 23. Opplevd status av læreryrket ved studiestart.

1. Svært lav status	5,25 %	(24)
2. Noe lav status	43,76 %	(200)
3. Verken eller	40,04 %	(183)
4. Noe høy status	10,72 %	(49)
5. Svært høy status	0,22 %	(1)

Gjennomsnitt= 2,57

[—] *Hvilken status opplevde du at lærere hadde i den norske offentligheten da du begynte på lektorutdanningen?*

Tabell 23 viser at de fleste lektorstudentene ikke opplever at læreryrket har spesielt høy status og hele 49 prosent mener at det har lav eller svært lav status. Snittskårene for opplevd status for læreryrket viser ingen tydelig trend over tid (Tabell 23b). det var ingen betydelige skiller i

statusvurderingen av læreryrket mellom de som har fullført, de som fortsatt går på og de som har avbrutt lektorutdanningen³.

Tabell 23b. Opplevd status av læreryrket ved studiestart – snittskår etter år.

År	Snittskår	N
2004	2,17	6
2005	2,50	12
2006	2,79	19
2007	2,63	24
2008	2,62	39
2009	2,75	44
2010	2,40	60
2011	2,44	50
2012	2,48	63
2013	2,58	73
2014	2,69	64

Hvilken status opplevde du at lærere hadde i den norske offentligheten da du begynte på lektorutdanningen?

Selv om statusvurderingen av lektoryrket ikke er på topp, så viser Tabell 24 at hele 93 prosent anser arbeidsmulighetene sine som gjennomgående nokså gode eller svært gode. Dette kan til en viss grad forklare at frafallet fra lektorstudiene er lavere enn for bachelorgradene. Hansens (2011) undersøkelse fra UiO fant at en av de viktigste grunnene til frafall fra åtte bachelorstudier var at studiene ble oppfattet som lite arbeidsrelevante. Nedenfor ser vi også at de fleste lektorstudentene har en opplevelse av å bli utdannet til ett spesielt yrke, nemlig læreryrket.

Tabell 24. Vurdering av jobbmuligheter som lektor ved studiestart.

Svært dårlige	0 %	(0)
Nokså dårlige	0,88 %	(4)
Verken eller	6,13 %	(28)
Nokså gode	49,45 %	(226)
Svært gode	43,54 %	(199)

N=457 Hvordan vurderte du dine kommende arbeidsmuligheter som universitetsutdannet lærer da du begynte på lektorutdanningen?

Tabell 25 viser at omtrent 69 % svarer at de i nokså stor grad eller svært stor grad opplever å bli utdannet til ett spesielt yrke. På medisinstudiet er denne andelen 95,54 %, mens på psykologistudiet er den 96,05. Det ser altså ut til at nesten samtlige medisins- og

³ Gjennomsnittene er hhv. 2,51; 2,63; og 2,62; de som er i permisjon har et snitt på 2,72, men dette gjelder kun 11 studenter.

psykologistudenter opplever å bli utdannet til henholdsvis leger og psykologer, mens det ikke er like mange lektorstudenter som opplever å bli utdannet som lærer/lektor. Dette kan skyldes at lektorstudenter også føler tilhørighet til disiplinfagene sine, og opplever at utdanningen deres kan brukes i andre yrker enn læreryrket i større grad enn de andre undersøkte profesjonene siden lektorutdanningene ved NTNU faktisk gir både en disiplin- og en profesjonsutdannelse.

Tabell 25. Opplevelse av å bli utdannet til et spesielt yrke.

	Lektor		Medisin		Psykologi	
Svært liten grad	5,26 %	(24)	0,64 %	(2)	0 %	(0)
Nokså liten grad	12,72 %	(58)	2,87 %	(9)	0 %	(0)
Verken eller	12,94 %	(59)	0,96 %	(3)	3,95 %	(3)
Nokså stor grad	42,98 %	(196)	13,06 %	(41)	32,89 %	(25)
Svært stor grad	26,10 %	(119)	82,48 %	(259)	63,16 %	(48)
Totalt	100 %	456	100 %	314	100 %	76

N=456 I hvilken grad har du en opplevelse av å bli utdannet til ett spesielt yrke (lærer, psykolog, lege)

Videre spurte vi de som ikke er studenter lenger om de arbeider som lærer i dag. Dette inkluderer både de som har fullført lektorutdanningen og de som har sluttet. Hvis det er en stor andel av de som faller fra lektorstudiet som i ettertid velger å bli lærere, kan frafallet ses på som mer problematisk enn hvis de jobber i andre yrker fordi beslutningen med å slutte på lektorprogrammet har sannsynligvis hatt med andre faktorer enn at de ønsket å jobbe som lærer. Sagt med andre ord, så kan en stor andel frafalne lektorstudenter som jobber/planlegger å jobbe som lærer være en indikasjon på mistriksel eller andre problemer ved lektorstudiet. Tabell 26 viser at blant de som har fullført svarer over 80 prosent at de arbeider som lærer i dag, mot bare i underkant av 15 prosent blant de som sluttet. Det er for øvrig nesten 29 prosent av de som sluttet som fortsatt planlegger å bli lærer, og blant disse er det 7 personer som har byttet til en annen lærerutdanning. Det er med andre ord en liten andel av de som sluttet på lektorprogrammet og som i dag jobber som lærer, og en litt høyere andel av de som sluttet og som fortsatt studerer som fortsatt planlegger å bli lærer.

Tabell 26. Jobber/planlegger å jobbe som lærer.

	Fullført		Sluttet	
Ja	80,42 %	(115)	14,85 %	(15)
Nei, men jeg planlegger å bli lærer	7,69 %	(11)	28,71 %	(29)
Nei	11,89 %	(17)	56,44 %	(57)
Totalt	100 %	(143)	100 %	(101)

N=244 Arbeider du som lærer i dag?

Tabell 27 viser tilsvarende spørsmålsstilling til aktive lektorstudenter. Her ser vi at de aller fleste planlegger å bli lærere, men det er samtidig 25 prosent som er usikre. Kun fire prosent sier at de ikke planlegger å bli lærer ved endt lektorstudium.

Tabell 27. Jobber/planlegger å jobbe som lærer, aktive lektorstudenter.

Ja	70,89 %	(151)
Nei	3,76 %	(8)
Vet ikke	25,35 %	(54)

N=213 *Planlegger du å bli lærer når du er ferdig med studiene?(aktive lektorstudenter)*

Selvrapporterte årsaker til frafall fra lektorutdanningen

Respondentene ble bedt om å vurdere betydningen av en rekke mulige årsaker til at de valgte å slutte på studieprogrammet. De ble stilt følgende spørsmål: *Du svarte tidligere at du har avbrutt studieprogrammet. Det kan være mange årsaker til at man velger å slutte på et studieprogram. Vurder hvor stor betydning de følgende årsakene hadde for at nettopp du sluttet.*

Tabell 28a. Betydning av årsaker til frafall i prosent (frekvens).

	1. Ingen betydning	2. Liten betydning	3. Noe betydning	4. Stor betydning	5. Svært stor betydning	Gjennom- snitt	N
Jeg mistet interessen for studiet	25,51 % (25)	14,29 % (14)	24,49 % (24)	24,49 % (24)	11,22 % (11)	2,82	98
kom inn på et a studieprogram jeg var mer interessert i	42,42 % (42)	5,05 % (5)	8,08 % (8)	19,19 % (19)	25,25 % (25)	2,8	99
Dårlig undervisning	38,38 % (38)	15,15 % (15)	25,25 % (25)	12,12 % (12)	9,09 % (9)	2,38	99
Dårlig studiemiljø	44,44 % (44)	19,19 % (19)	24,24 % (24)	6,06 % (6)	6,06 % (6)	2,10	99
Studiet var for krevende	52,53 % (52)	17,17 % (17)	16,16 % (16)	5,05 % (5)	9,09 % (9)	2,01	99
Jeg manglet venner i studiemiljøet	59 % (59)	8 % (8)	20 % (20)	10 % (10)	3 % (3)	1,9	100
Jeg klarte ikke å følge studieprogresjonen	64,65 % (64)	8,08 % (8)	11,11 % (11)	9,09 % (9)	7,07 % (7)	1,86	99
Dårlige karakterer	62,63 % (62)	14,14 % (14)	10,10 % (10)	7,07 % (7)	6,06 % (6)	1,8	99
Jeg så ikke hvordan studiet var relevant for arbeidslivet	64,29 % (63)	12,24 % (12)	10,20 % (10)	6,12 % (6)	7,14 % (7)	1,8	98
Helsemessige årsaker	75,76 % (75)	5,05 % (5)	4,04 % (4)	10,10 % (10)	5,05 % (5)	1,64	99
Akademiske studier passet meg ikke	74 % (74)	11 % (11)	10 % (10)	4 % (4)	1 % (1)	1,47	100
Jeg ønsket å begynne å jobbe	79,8 % (79)	6,06 % (6)	8,08 % (8)	6,06 % (6)	-	1,4	99
Studiet og tilknyttede yrker har for lav status	82,83 % (82)	6,06 % (6)	6,06 % (6)	5,05 % (5)	-	1,33	99
Økonomiske problemer	84,85 % (84)	9,09 % (9)	2,02 % (2)	1,01 % (1)	3,03% (3)	1,28	99
Graviditet/omsorgsoppgaver	93,94 % (93)	2,02 % (2)	1,01 % (1)	2,02 % (2)	1,01 % (1)	1,14	99

Tabell 28a viser verdier for hvert svaralternativ for de spurte lektorstudentene rangert etter snittskår der høyere verdier tilsier større grad av enighet med utsagnet. Vi ser at «Jeg mistet interessen for studiet» og «Jeg kom inn på et annet studieprogram jeg var interessert i» er de to faktorene som hadde størst betydning for frafall fra lektorprogrammet. For spørsmålet om man kom inn på et annet studieprogram ser vi et nokså tydelig skille mellom 42 prosent som oppgir at dette hadde ingen betydning for at de falt fra lektorprogrammet, mens 44 prosent oppgir at dette hadde stor eller svært stor betydning for at de sluttet ved lektorprogrammet. Imidlertid så har ingen av disse to spørsmålene en snittskår som er høyere enn midtpunktet på skalaen (3). Av de frafalne lektorstudentene oppgir kun et mindretall at dårlig undervisning eller studiemiljø var av stor eller svært stor betydning for at de sluttet ved NTNUs lektorprogram (henholdsvis 21 og 12 prosent).

Mistrivsel ved selve studieopplegget ser derfor ikke ut til å ha vært av avgjørende betydning for beslutningen om å slutte. Tabell 28b under splitter opp årsaker til slutt etter type lektorutdanning. Her er det til dels meget små basetall så mange av resultatene må tas med en klype salt. Det kan imidlertid tyde på at MLREAL-studenter i større grad enn andre oppgir et hardt studium som årsak til at de sluttet ved MLREAL.

Tabell 28b. Betydning av årsaker til frafall for de ulike lektorprogrammene.

	Alle		GEO		HIST		REAL		SAM		SPRÅK	
	Gj.sn.	N	Gj.sn.	N	Gj.sn.	N	Gj.sn.	N	Gj.sn.	N	Gj.sn.	N
Mistet interessen for studiet	2,82	98	2,90	10	2,00	6	2,73	30	3,00	16	2,92	36
Kom inn på et annet studieprog. jeg var mer interessert i	2,8	99	3,90	10	2,33	6	2,40	30	2,13	16	3,19	37
Dårlig undervisning	2,38	99	2,40	10	1,67	6	2,33	30	2,31	16	2,57	37
Dårlig studiemiljø	2,1	99	1,90	10	2,17	6	1,97	30	2,19	16	2,22	37
Studiet var for krevende	2,01	99	1,40	10	1,50	6	2,80	30	1,75	16	1,73	37
Manglet venner i studiemil.	1,9	100	1,40	10	2,83	6	1,87	30	2,56	16	1,63	38
Klarte ikke å følge studieprog.	1,86	99	1,50	10	1,67	6	2,63	30	1,56	16	1,49	37
Dårlige karakterer	1,8	99	1,40	10	1,83	6	2,50	30	1,44	16	1,49	37
Så ikke hvordan studiet var relevant for arbeidslivet	1,8	98	2,50	10	1,67	6	1,53	30	1,94	16	1,78	36
Helsemessige årsaker	1,64	99	1,00	10	1,50	6	1,90	30	1,63	16	1,62	37
Akademiske studier passet meg ikke	1,47	100	1,20	10	1,83	6	1,63	30	1,63	16	1,29	38
Ønsket å begynne å jobbe	1,4	99	1,30	10	1,50	6	1,33	30	1,69	16	1,35	37
For lav status	1,33	99	1,30	10	1,67	6	1,13	30	1,25	16	1,49	37
Økonomiske problemer	1,28	99	1,20	10	1,67	6	1,33	30	1,44	16	1,14	37
Graviditet/omsorgsoppgaver	1,14	99	1,00	10	1,00	6	1,20	30	1,06	16	1,19	37

Tabell 28c. Forskjeller i betydning av årsaker til frafall mellom ulike studieprogram.

	Lektor		Profesjon		Bachelor		Andre	
	Gj.snitt	Total	Gj.snitt	Total	Gj.snitt	Total	Gj.snitt	Total
Jeg mistet interessen for studiet	2,82	98	3,07	40	2,66	280	2,78	107
Jeg kom inn på et annet studieprogram jeg var mer interessert i	2,80	99	2,33	39	2,73	278	2,59	105
Dårlig undervisning	2,38	99	1,57	40	1,72	280	1,99	107
Dårlig studiemiljø	2,10	99	1,57	40	1,77	278	1,97	106
Studiet var for krevende	2,01	99	2,22	40	1,87	279	2,01	107
Jeg manglet venner i studiemiljøet	1,90	100	1,69	39	2,03	281	2,10	107
Jeg klarte ikke å følge studieprogresjonen	1,86	99	1,92	40	2,18	279	2,07	107
Dårlige karakterer	1,80	99	2,00	40	1,95	280	1,94	107
Jeg så ikke hvordan studiet var relevant for arbeidslivet	1,80	98	1,45	40	2,54	282	2,23	108
Helsemessige årsaker	1,64	99	1,95	40	1,65	280	1,73	106
Akademiske studier passet meg ikke	1,47	100	1,49	39	1,78	280	1,49	105
Jeg ønsket å begynne å jobbe	1,40	99	1,05	40	1,66	281	1,73	106
Studiet og tilknyttede yrker har for lav status	1,33	99	1,02	40	1,22	279	1,22	106
Økonomiske problemer	1,28	99	1,17	40	1,65	280	1,56	105
Graviditet/omsorgsoppgaver	1,14	99	1,07	40	1,17	280	1,14	107

Spørsmålene som er gjengitt i tabell 28a og b ble stilt til alle respondentene i spørreundersøkelsen. Tabell 28c viser gjennomsnittsverdiene for hvert utsagn etter studieprogram sortert etter samme rekkefølge som i tabell 28a. En høy gjennomsnittsverdi betyr at mange har svart at dette hadde stor betydning for at de sluttet.

Vi ser at studentene på tvers av alle fire type studier oppgir det at de mister interessen for studiet som den viktigste eller nest viktigste årsaken til å avbryte studiet. Vi ser at mange også oppgir at de avbrøt studiet fordi de kom inn på et annet studieprogram de var mer interessert i, noe som er den nest viktigste frafallsgrunnen for tre av studiekategoriene og viktigste frafallsgrunnen til restutvalget av studier. Lektorstudentene skiller seg fra de andre studieprogrammene når en større andel enn for de andre studieløpene oppgir at dårlig undervisning hadde betydning for at de avbrøt studiet. Det ser også ut til at dårlig studiemiljø har litt større betydning for lektorstudentene enn for profesjon- og bachelorstudentene. Som nevnt ovenfor, så er disse faktorene allikevel totalt sett av nokså lav betydning også for lektorstudentene.

I tabellen nedenfor undersøker vi om årsakene til frafall er forskjellige blant de som slutter i løpet av de første 60 studiepoengene (1 år ved normal studieprogresjon) og de som slutter etter dette.

Tabell 29. Betydningen av ulike årsaker til frafall etter antall studiepoeng oppnådd.

	<60 sp.		>60 sp	
	Gj.snitt	Total	Gj.snitt	Total
Jeg mistet interessen for studiet	2,70	46	2,90	48
Jeg kom inn på et annet studieprogram	2,87	46	2,65	48
jeg var mer interessert i				
Dårlig undervisning	2,22	46	2,56	48
Dårlig studiemiljø	2,09	46	2,13	48
Studiet var for krevende	2,11	46	1,81	48
Jeg manglet venner i studiemiljøet	2,02	46	1,84	49
Jeg klarte ikke å følge	1,76	46	1,85	48
studieprogresjonen				
Dårlige karakterer	1,83	46	1,63	48
Jeg så ikke hvordan studiet var	1,51	45	2,15	48
relevant for arbeidslivet				
Helsemessige årsaker	1,43	46	1,81	48
Akademiske studier passet meg ikke	1,57	46	1,84	49
Jeg ønsket å begynne å jobbe	1,22	46	1,63	48
Studiet og tilknyttede	1,28	46	1,40	48
yrker har for lav status				
Økonomiske problemer	1,22	46	1,38	48
Graviditet/omsorgsoppgaver	1,09	46	1,21	48

Fordi lektorstudentene oppgir dårlig undervisning som årsak til frafall er det interessant å undersøke hvorvidt de som slutter er mindre fornøyd med det faglige innholdet på de ulike typene undervisning enn de som ikke slutter. I tabell 30 nedenfor ser vi nærmere på tilfredsheten med de ulike formene for undervisning, og skiller mellom de som slutter og ikke slutter. Det er vanskelig å se et tydelig mønster. Blant de som slutter er det færre som vurderer det faglige innholdet på emneundervisningen som svært godt. Hva gjelder pedagogikk er det en større andel av de som slutter som vurderer innholdet som svært godt sammenlignet med de som ikke slutter. Samtidig er det også en større andel som vurderer innholdet som svært dårlig. Når det kommer til fagdidaktikk er resultatene noe sprikende, men en større andel blant de som slutter vurderer innholdet som svært dårlig. Dersom vi ser på gjennomsnittene er studentene som sluttet mindre fornøyd med emneundervisningen og fagdidaktikken, men de er mer fornøyd med pedagogikken. Det ser ut til at tilfredshet med undervisningstilbudet ikke

har spesielt stor forklaringskraft. Dette er litt i motsetning til funnene fra regresjonsanalysene (under) som finner at høyere tilfredshet med undervisningen generelt sett virker preventivt mot frafall.

Tabell 30. Tilfredshet med undervisning etter studieprogram og -status

	Emneundervisning		Pedagogikk		Fagdidaktikk	
	Ikke sluttet	Sluttet	Ikke sluttet	Sluttet	Ikke sluttet	Sluttet
1. Svært dårlig	1,99 % (7)	3,23 % (3)	15,63 % (55)	28,40 % (23)	2,30 % (7)	16,36 % (9)
2.	2,56 % (9)	4,30 % (4)	31,82 % (112)	12,35 % (10)	11,80 % (36)	5,45 % (3)
3.	13,68 % (48)	26,88 % (25)	32,95 % (116)	29,63 % (24)	24,26 % (74)	29,09 % (16)
4.	38,68 % (135)	36,56 % (34)	17,61 % (62)	18,52 % (15)	41,64 % (127)	34,55 % (19)
5. Svært godt	43,30 % (152)	29,03 % (27)	1,99 % (7)	11,11 % (9)	20,00 % (61)	14,55 % (8)
Totalt	100 % (351)	100 % (93)	100 % (352)	100 % (81)	100 % (305)	100 % (55)
Gjennomsnitt	4,19	3,84	2,59	2,72	3,64	3,25

Til lektorstudentene stilte vi et ekstra spørsmål om en mulig årsak til at de avbrøt studieprogrammet: *Hvor enig eller uenig er du i følgende påstand: Jeg sluttet på studieprogrammet fordi jeg fant ut at jeg ikke ønsket å bli lærer.* Resultatene er gjengitt i Tabell 31 under.

Tabell 31. Ikke ønske om å bli lærer som årsak til frafall blant lektorstudentene.

Svært uenig	39,00 % (39)
Delvis uenig	10,00 % (10)
Verken enig eller uenig	6,00 % (6)
Delvis enig	14,00 % (14)
Svært enig	31,00 % (31)

N=100 *Hvor enig eller uenig er du i følgende påstand: Jeg sluttet på studieprogrammet fordi jeg fant ut at jeg ikke ønsket å bli lærer.*

45 prosent av de som slutter er delvis enig eller svært enig i at dette skyldes at de ikke ville bli lærere. 49 prosent sier seg delvis uenig eller svært uenig i dette. Regner man ut gjennomsnittet på denne 1-5 skalaen, så får man en snittverdi på 2,88. Selv om spørsmålsformuleringen er noe ulik til spørsmålene som er rapportert i Tabell 28 og Tabell 29 over, så er en snittverdi på 2,88 høyere enn snittet på 2,82 for spørsmålet «Jeg mistet interessen for studiet» som var det spørsmålet med høyest snittverdi i spørsmålsbatteriet om betydning av årsaker til frafall. At

studentene finner ut at de ikke ønsker å bli lærere ser med andre ord ut til å være den viktigste årsaken til at de slutter på lektorprogrammet, men det er viktig å understreke at halvparten av studentene ikke oppgir dette som grunn. Hvorvidt disse sluttet grunnet misnøye eller fordi de fant et annet studieløp mer attraktivt er det ikke grunnlag for å si noe om.

Et interessant spørsmål er hvordan studentene tenker om det at de avbrøt studiet. Dette sier noe om hvorvidt de selv så på det å slutte som noe negativt eller ei. Vi stilte derfor studentene følgende spørsmål: *Slik du vurderer det nå, hvor positivt eller negativt var det for deg at du sluttet på studieprogrammet?*

Tabell 32. Egenvurdering av hvordan det var å slutte ved lektorprogrammet.

Svært negativt	11,00 % (11)
Litt negativt	6,00 % (6)
Verken eller	10,00 % (10)
Litt positivt	13,00 % (13)
Svært positivt	60,00 % (60)

N=100 *Slik du vurderer det nå, hvor positivt eller negativt var det for deg at du sluttet på studieprogrammet?*

Tabell 32 viser at de aller fleste svarer at det var positivt at de sluttet på lektorprogrammet, og snittskåren ligger på 4,05 altså litt i overkant av «litt positivt». Allikevel er det en minoritet som svarer at det var svært negativt eller litt negativt at de sluttet. Det må sies at det kan tenkes at studenter som har følt at det har vært negativt for dem selv å slutte når de gjorde det i ettertid justerer opp sin vurdering av det å slutte, både fordi de ser at det har vært til det bedre, men også som postrasjonalisering. Mjaalands (2009) analyse av frafall fra lektorutdanningen ved UiB finner også lav grad av skuffelse i det å slutte.

I tillegg til å spørre studentene om hvilke faktorer som var av større og mindre viktighet når det gjaldt deres beslutning om å slutte på lektorprogrammet, så spurte vi også de «frafalne» om hva som kunne ha forhindret at de sluttet. Vi ser i tabell 33 at lektorstudentene oppgir bedre undervisningskvalitet og bedre faglig oppfølging som de viktigste tiltakene mot frafall, noe som avviker litt fra funnene om at undervisningskvalitet ikke skal ha noe å si, men også måler noe litt annet da det her ikke er snakk om et tilfredshetsspørsmål. Videre så er oppfølging noe annet enn undervisning og spørsmålet om undervisningskvalitet i tabell 33 er mer generelt enn det som er gjengitt i tabell 30. Bedre oppfølging fra studieadministrasjonen og større valgfrihet i studiet ser også ut til å ha betydning. Samtidig oppgir 18 % at mer fastlagt struktur i studiet hadde hatt stor eller svært stor betydning for å forhindre at de sluttet.

Videre er det sosiale miljøet av noen betydning. Den minst viktige faktoren er muligheter for utenlandsstudier. Totalt sett skiller spørsmålene i tabell 33 seg i liten grad fra hverandre: svarandelen for ingen/liten betydning er større enn stor/svært stor betydning for alle spørsmålene.

Tabell 33a. Betydning av faktorer som kunne forhindret frafall i prosent (frekvens)

	Ingen betydning	Liten betydning	Noe betydning	Stor betydning	Svært stor betydning	Gj.snitt	Totalt
Bedre faglig oppfølging	30,30 % (30)	9,09 % (9)	29,29 % (29)	15,15 % (15)	16,16 % (16)	2,78	99
Bedre undervisningskvalitet	29,59 % (29)	15,31 % (15)	25,51 % (25)	17,35 % (17)	12,24 % (12)	2,67	98
Større valgfrihet i studiet	34,34 % (34)	16,16 % (16)	22,22 % (22)	14,14 % (14)	13,13 % (13)	2,55	99
Bedre oppfølging fra studieadministrasjonen	34,34 % (34)	16,16 % (16)	24,24 % (24)	12,12 % (12)	13,13 % (13)	2,53	99
Bedre sosialt miljø	41,84 % (41)	14,29 % (14)	17,35 % (17)	14,29 % (14)	12,24 % (12)	2,41	98
Mer fastlagt struktur i studiet	45,36 % (45)	18,56 % (18)	17,53 % (17)	12,37 % (12)	6,19 % (6)	2,15	97
Bedre muligheter for deltidsstudier i utlandet	66,33 % (65)	11,22 % (11)	10,20 % (10)	7,14 % (7)	5,10 % (5)	1,73	98

Hva skulle eventuelt til for å forhindre at du sluttet på studieprogrammet?

Tabell 33b. Ensomhet og frafallstidspunkt målt etter oppnådde studiepoeng (prosent).

Studiepoeng	0	1-30	31-60	61-120	121-180	181-240	241-300+	N
1 Svært uenig	33,33	23,08	16,67	26,67	0,00	11,11	0,00	18
2	33,33	7,69	13,33	3,33	20,00	44,44	20,00	13
3	0,00	0,00	13,33	13,33	20,00	11,11	20,00	11
4	0,00	30,77	6,67	13,33	0,00	0,00	0,00	10
5	0,00	30,77	23,33	26,67	60,00	11,11	60,00	26
6	0,00	7,69	16,67	6,67	0,00	0,00	0,00	8
7 Svært enig	33,33	0,00	10,00	10,00	0,00	22,22	0,00	9
Snitt	4,75	4,27	3,38	3,27	3,40	3,55	3,63	
N	3	13	30	30	5	9	5	95

Min studenttilværelse er ensom.

For å se nærmere på om studenter som føler seg ensomme skiller seg ut i frafallstidspunkt fra de andre, så viser Tabell 33b at dette ikke kan sies å være en veldig klar tendens. Her må det imidlertid sies at antall respondenter er svært lavt. Korrelasjonen mellom avlagte studiepoeng

og ensomhet er imidlertid negativ og signifikant. Studenter som har sluttet senere i løpet oppgir i mindre grad at deres studietid er/var ensom enn de som sluttet tidligere i studieløpet.

Tabell 34. Årsaker til bytte av studium. Gjennomsnittsverdi for alle lektorstudenter

Jeg fikk interesse for et annet fagområde	3,01
Jeg trivdes ikke	2,89
Bedre kvalitet på undervisningen	2,57
Bedre mulighet for faglig spesialisering	2,43
Andre personlige forhold	2,14
Bedre studiemiljø	2,11
Bedre muligheter for valg av emner og emnekombinasjoner	2,09
Færre studenter på studieprogrammet	1,85
Fastere studieløp	1,79
Jeg var ikke fornøyd med studieprogrammets arbeidslivsrelevans	1,69
Bedre mulighet for utenlandsopphold som en del av studieprogrammet	1,58
For å kvalifisere til et bestemt masterprogram	1,56
Jeg kom inn på det studieprogrammet som opprinnelig var min førsteprioritet	1,41
Helsemessige årsaker	1,37
Familiesituasjonen endret seg	1,37
Bosituasjonen endret seg	1,27

N=87

Vi så ovenfor at de aller fleste frafalne studentene begynte på et nytt studium etter at de sluttet på lektorutdanningen. I tillegg til å spørre studentene om hvorfor de sluttet og hva som kunne forhindre at de sluttet (se tabell 28, 29 og 33 over), så spurte vi også studentene om hvorfor de begynte med andre studier og bedt dem gradere betydningen av en rekke faktorer.

Svaralternativene (1 til 5) er «Ingen betydning», «liten betydning», «noe betydning», «stor betydning» og «svært stor betydning». I tabell 24 ovenfor presenteres gjennomsnittsverdien for hver faktor. Jo høyere verdi, jo større betydning har faktoren.

Tabell 34 viser at den viktigste årsaken til at lektorstudentene bytter til andre studieprogram er at de fikk interesse for et annet studieprogram. Sammenligner vi med hva som var de viktigste årsakene til at de sluttet på lektorprogrammet – mistet interesse for studiet og at man kom inn på et studieprogram man var mer interessert i – så ser vi at det på begge spørsmålsstillinger er at man får interesse for et annet fagfelt som rangerer høyt relativt sett, men snittskåren for begge spørsmålene er omtrent på midtpunktet av skalaen. En del oppgir også at de ikke trivdes, noe som tyder på et generelt mistrivelsspørsmål fanger opp ulike aspekter av misnøye som ikke ble fanget opp av de mer spesifikke spørsmålene rapportert i tabellene som viser årsaker til slutting og bytte. En del ønsket seg også bedre muligheter for valg av emner og emnekombinasjoner, bedre studiemiljø, bedre kvalitet på undervisningen og bedre mulighet for faglig spesialisering.

Regresjonsanalyser

Variabler i regresjonsanalysene

FS-data

I de logistiske regresjonsanalysene under benyttes seks variabler. Variabelen «Kvinne» er en dikotom variabel med verdien 0 for menn og 1 for kvinner. «Alder opptatt» er en kontinuerlig variabel som forteller hvor gammel respondenten var da den begynte på lektorutdanningen. «VGS-karakterer» måler rene karakterpoeng fra videregående skole uten ekstrapoeng lagt til. «Førsteprioritet» er en dikotom variabel der de som hadde det aktuelle studieprogrammet som sin førsteprioritet når de søkte har fått verdien 1, mens de som hadde studieprogrammet på andreplass eller lavere har fått verdien 0. «Årstall start» er året studenten startet på studieprogrammet. Denne variabelen er dummykodet, med 2004 som referansekategori. Den siste variabelen i analysen er studieprogrammet. Her er lektorutdanningene dummykodet, med MLREAL som referansekategori. Resultatene er gjengitt i tabell 35.

Spørreundersøkelsen

I regresjonsanalysen i tabell 36 benyttes syv variabler i tillegg til FS-variablene: Innsats; hvor sikker man var i valg av studieprogram; hvor fornøyd man er/var med undervisningen; hvor forberedt man er/var til undervisningen; hvorvidt man er enig i at studietiden er/var ensom; og hvor stort utbytte man har fått av praksis. Vi har beholdt den opprinnelige

operasjonaliseringen av variablene i analysen, og viser dermed til vedlegget for spørsmålsformulering og svaralternativer. Ved valg av variabler har vi tatt utgangspunkt i en modell som inkluderer variablene fra FS-dataene. De aktuelle variablene fra spørreundersøkelsen er valgt ut fordi disse viste seg å ha signifikant betydning for frafall på lektorutdanningen etter å ha gjennomført en rekke analyser med variable som ikke gav utslag. De andre variablene i undersøkelsen har dermed ingen robust signifikant betydning for frafall på lektorutdanningen.

Variabelen som handler om utbytte av praksis inneholder svaralternativet «har ikke hatt praksis». Istedenfor å kode disse som system missing har vi inkludert en siste variabel kalt «ikke praksis» som er kodet 0 for de som har svart 1-5 på den opprinnelige variabelen og 1 for de som har svart 6- «Har ikke hatt praksis». Denne vil fange opp de som ikke har hatt praksis, slik at variabelen «utbytte av praksis» kun måler de som faktisk har hatt praksis. Dette er gjort for å unngå å miste for mange av observasjonene⁴. De som har svar «har ikke hatt praksis» gis verdien 1 på en separat dikotom variabel, mens alle andre gis verdien 0 på denne dummyen. Inklusjonene av denne dummyen i regresjonsmodellene fanger opp om det er snittforskjeller mellom de som ikke har hatt praksis og de som har hatt det, noe som også gjør tolkningen av den omkodede variabelen på utbytte av praksis i analysen uproblematisk.

⁴ I de univariate presentasjonene av uttalt utbytte av praksis ovenfor foretas ikke denne omkodingen.

Statistisk analyse av data i Felles Studentsystem (FS)

I den første analysen analyserer vi alle lektorkullene fra 2004 til 2014. Tabell 35 viser at oddsen for å slutte på lektorutdanningen er lavere for kvinner enn for menn. Vi ser også at alder ved opptak har betydning. Jo eldre man er når man starter på lektorutdanningen, jo høyere er oddsen for å slutte. Karakterer fra videregående har liten betydning, og dette har ikke signifikant sammenheng med frafall. Dette skyldes antagelig at lektorstudentene er en relativt homogen gruppe der mange har et høyt karaktersnitt fra videregående skole, noe gjennomgående høye snittkarakterer fra Samordnet Opptak gjenspeiler. Tendensen er for øvrig at bedre karakterer gir lavere odds for frafall. Vi ser også at de som hadde lektorutdanningen som sin førsteprioritet når de søkte har lavere odds for frafall enn de som ikke hadde lektorutdanningen som sin førsteprioritet.

Vi har kontrollert for kull, og ser at oddsen for å slutte er signifikant lavere de siste årene sammenlignet med 2004 som er referansekategori. Dette skyldes blant annet at det fortsatt er mange aktive studenter på disse kullene, hvorav noen mest sannsynlig vil falle fra, men for 2008 og 2010-kullene er det sannsynligvis snakk om reelt lavere frafallsrater enn i 2004. Til slutt ser vi at de som går på lektorutdanningen i geografi og historie har signifikant lavere odds for å slutte sammenlignet med de som går på lektorutdanningen i realfag.

I Modell 2 har vi kun analysert lektorkullene fra 2004 til 2010. Dette er de studentene som i teorien skal være ferdig med utdanningen sin, og det er derfor svært få aktive studenter i denne gruppen. Her ser vi at kjønn ikke lenger er signifikant. VGS-karakterer er derimot signifikant i denne gruppen – jo høyere karakterer jo lavere er oddsen for frafall. Førsteprioritet ved søknad til samordnet opptak og alder er fortsatt signifikant her.

Tabell 35. Logistisk regresjon av frafall blant lektorstudenter (FS-data)

	Modell 1 Lektorutdanningen Kull 2004-2014	Modell 2 Lektorutdanningen Kull 2004-2010
Kvinne	-0.356** (0.129)	-0.323 (0.168)
Alder ved opptak	0.095** (0.025)	0.136** (0.039)
VGS-karakterer	-0.025 (0.015)	-0.043* (0.018)
Førsteprioritet	-0.521** (0.155)	-0.514* (0.210)
Kull 2004 (referansekategori)		
2005	-0.663 (0.377)	-0.636 (0.379)
2006	0.014 (0.361)	0.006 (0.364)
2007	-0.455 (0.361)	-0.463 (0.364)
2008	-0.968** (0.343)	-0.859* (0.348)
2009	-0.568 (0.325)	-0.453 (0.331)
2010	-0.883** (0.324)	-0.789* (0.329)
2011	-1.139** (0.329)	
2012	-1.663** (0.336)	
2013	-1.719** (0.338)	
2014	-2.983** (0.397)	
MLREAL (referansekategori)		
MLGEOG	-0.775** (0.240)	-0.492 (0.285)
MLHIST	-0.604* (0.241)	-0.714* (0.350)
MLSAM	-0.271 (0.212)	-0.751* (0.313)
MLSPRÅK	-0.244 (0.144)	-0.150 (0.182)
Konstant	0.300 (0.972)	0.180 (1.283)
N	1,566	772

Standardfeil i parentes ** p<0.01, * p<0.05

Tabell 36. Logistisk regresjon av frafall (FS- og spørreundersøkelsesdata)

	Modell 1 Lektor	Modell 2 Andre profesjonsstudier	Modell 3 Bachelor	Modell 4 Andre studieprogram
Kvinne	-0.379 (0.450)	0.466 (0.512)	0.614** (0.231)	0.309 (0.305)
Alder ved opptak	0.164 (0.097)	0.111 (0.080)	0.085** (0.029)	0.153** (0.053)
VGS-karakterer	0.098 (0.051)	0.138 (0.079)	-0.034 (0.020)	-0.060* (0.029)
Førsteprioritet	-2.016** (0.609)	-0.824 (0.694)	-0.965** (0.238)	-0.682 (0.361)
Sikker i valg	-0.191 (0.175)	-0.455** (0.171)	-0.088 (0.088)	-0.019 (0.134)
Innsats	-0.491 (0.264)	-0.863** (0.280)	-0.802** (0.123)	-0.913** (0.180)
Forberedt til undervisningen	0.299 (0.178)	0.001 (0.184)	0.140 (0.080)	0.261* (0.121)
Fornøyd med undervisningen	-0.644** (0.216)	0.338 (0.260)	-0.353** (0.108)	-0.376** (0.141)
Ensom	0.362** (0.111)	0.209 (0.114)	0.127* (0.053)	0.223** (0.080)
Betalt arbeid (Ref.: Ikke arbeid)				
<i>Relevant arbeid</i>	-1.528** (0.504)	-1.172* (0.554)	-1.082** (0.363)	-1.039* (0.415)
<i>Ikke relevant arbeid</i>	-1.024 (0.529)	0.483 (0.547)	-0.443* (0.222)	-0.419 (0.364)
Utbytte av praksis	-1.169** (0.197)			
Ikke praksis	8.581** (1.538)			
Konstant	-0.520 (3.464)	-8.489 (4.966)	2.051 (1.342)	1.935 (2.146)
N	382	378	763	492

Standardfeil i parentes ** p<0.01, * p<0.05

Tabell 36 analyserer frafall slik det er målt i spørreundersøkelsen. I tillegg til variablene som presenteres i analysen basert på rene FS-data er det kontrollert for årstall start (kull) i alle analysene, slik at vi kan inkludere alle påbegynte kull (t.o.m. 2014) uten at det skaper problemer i tolkningen av resultatene. Det er også kontrollert for forskjeller mellom studieprogram (koeffisienter ikke vist) i alle analysene med unntak av modell 4 (andre studieprogram). Dette skyldes svært få observasjoner innenfor hvert studieprogram i denne

kategorien, som igjen dels skyldes at dette er et 10 % utvalg av studier som ikke omfattes av kategori 1-3. Når vi testet modeller med en dummy per studieprogram for denne restkategorien resulterte det i at noen av studieprogramdummyene predikerte frafall (eller ikke frafall) perfekt. Dette betyr at resultatene fra analyse 4 kan være påvirket av forskjeller mellom studieprogram. I vedlegget finnes tilsvarende regresjonsanalyser der vi presenterer resultater med og uten kontroll for klyngeeffekter. Med klynger tar man hensyn til at det finnes forskjeller mellom studieprogrammene og bruker robuste standardfeil istedenfor vanlige standardfeil, men disse kan være litt misvisende når de benyttes på klynger med få enheter.

I analysen av lektorstudenter er 382 respondenter inkludert, mot i utgangspunktet 457 lektorstudenter i analysen som kun benytter FS-data, noe som betyr at 75 respondenter er droppet fra analysen fordi de mangler verdier på en eller flere av variablene. Dette skyldes i all hovedsak at det mangler informasjon om karakterer fra videregående fra FS hos en del av respondentene. Selv om et slikt frafall ikke er dramatisk, så kan det sammen med en relativt lav responsrate ha påvirket resultatene.

De fire første uavhengige variablene i modellen er FS-variabler som også ble benyttet i analysen av FS-data ovenfor, mens den avhengige variabelen er selvrapportert frafall fra spørreundersøkelsen. I denne modellen har vi derfor å gjøre med et mye mindre utvalg. Dette gjør det ofte vanskeligere å påvise signifikante sammenhenger, og kan være noe av årsaken til at vi ikke finner noen kjønnsforskjeller i oddsen for frafall til forskjell fra FS-analysen. I likhet med FS-analysen ser vi at alder ved studiestart øker for oddsen for frafall, men denne variabelen er ikke lengre signifikant, noe som skyldes inklusjonen av variabelen som måler om man har hatt studierelevant arbeid i studietida. Det kan tenkes at dette skyldes at eldre studenter egentlig har høyere odds for frafall, men at de i mindre grad har relevant arbeid ved siden av studiene eventuelt holder på med ikke-relevant arbeid. Det kan igjen føre til at de ikke føler den samme tilknytningen til studiet, eller læreryrket. Siden dette kan tyde på en indirekte effekt av alder, så er det rimelig å si at jo eldre man er når man starter, jo større er oddsen for å slutte. Likeledes har de som hadde lektorprogrammet som sin førsteprioritet lavere odds for å slutte enn de som ikke hadde lektorprogrammet som førsteprioritet når de søkte via samordnet opptak.

I motsetning til analysen på FS-dataene hvor lavere karakterer fra VGS gir økt sannsynlighet for frafall, så gir bedre karakterer fra videregående skole en økt sannsynlighet for frafall fra lektorutdanningene i analysen ovenfor, men resultatet er ikke signifikant på 5 %-nivå (p-verdi

er 0,07). Dette er det motsatte av det vi fant i analysen av FS-dataene ovenfor. Ved å kjøre analysen uten forklaringsvariablene fra spørreundersøkelsen blir det tydelig at dette skyldes de nye forklaringsvariablene i modellen. Uten disse var koeffisientverdien -0,021 men langt fra signifikant ($p=0,5$). Inklusjonen av spørsmålet om egen studieinnsats fikk karaktervariabelen til å skifte fortegn. Differansen mellom den rene FS-analysen og analysen der vi legger til variable fra spørreundersøkelsen skyldes derfor både mindre utvalg og en skjevhet i utvalget for regresjonen basert på de kombinerte dataene fra FS og spørreundersøkelsen. Sosial bakgrunn målt ut fra foreldres utdanningsnivå var ikke signifikant i modellen på lektorstudenter (ikke vist).

Vi ser videre at hvor sikker man var på utdanningsvalget ikke har noen betydning for frafall. Verken egenrapportert innsats eller hvor forberedt man er/var til undervisningen er signifikant på 5 %-nivået. Det er for øvrig verdt å merke seg at disse variablene hadde signifikant betydning før vi kontrollerte for utbytte av praksis. Hvor fornøyd man er med undervisningen har betydning for frafall. Jo mer fornøyd man oppgir å være med undervisningen jo lavere er oddsen for å slutte på studiet. Her er det imidlertid en viss fare for postrasjonalisering, i den forstand at studenter som har sluttet ved lektorprogrammet i ettertid oppgir at de var misfornøyd med undervisningen i større grad enn det de faktisk var mens de gikk på lektorprogrammet.

To variabler som helt klart påvirker faren for frafall er ensomhet i studietiden og utbytte av praksis. Disse variablene er signifikant på 1%-nivå. Jo mer man sier seg enig i at studietiden er eller var ensom, jo større er oddsen for å slutte på studiet. Hvor stort utbytte man oppgir å ha fått av praksisopplæringen har svært stor betydning for frafall. Jo mer utbytte man har fått, jo lavere er oddsen for å slutte. Et slikt resultat er kanskje ikke spesielt overraskende siden vi så ovenfor at en del av studentene svarte at de sluttet på lektorprogrammet fordi de fant ut at de ikke ønsket å bli lærer. Det kan tenkes at de som oppgir å ha fått lite utbytte av praksis ikke trivdes i lærerrollen eller innså at læreryrket ikke var noe for dem.

Den siste variabelen i modellen – en dummy med verdien 1 hvis man ikke har hatt praksis og 0 hvis man har hatt praksis – er inkludert for ikke å miste for mange av respondentene fra analysen (se utdypende forklaring ovenfor). Denne variabelen måler oddsen for å slutte dersom man har svart at man ikke har hatt praksis. Mange av de som har sluttet på studiet har svart at de ikke har hatt praksis; antagelig fordi de sluttet før de fikk muligheten. Det å la studentene få prøve seg i praksis tidlig i løpet kan derfor være et viktig grep for å forhindre frafall sent i studieløpet.

Analysen av profesjonsstudentene i kolonne 2 viser lignende tendenser som analysen av lektorstudentene hva gjelder karakterer fra videregående skole. Her har VGS-karakterer signifikant positiv sammenheng med frafall før man kontrollerer for arbeid i studietida. På bachelorstudiene og på andre studieprogram har VGS-karakterer negativ sammenheng med frafall, men det er kun i den sistnevnte gruppen at denne sammenhengen er signifikant.

På profesjonsstudiet har også hvor sikker man var i valg av utdanning og innsatsen på studieprogrammet betydning for frafall. Som nevnt ovenfor hadde disse faktorene også betydning for frafall på lektorutdanning før vi kontrollerte for utbytte av praksis – et spørsmål som kun ble stilt til lektorstudentene. Vi vil derfor påstå at årsakene til frafall på lektorutdanningen ligner mer på årsakene til frafall på de andre profesjonsstudiene enn årsakene til frafall på bachelornivå. En faktor som er signifikant betydning for alle modellen unntatt profesjonsløpet er ensomhet. Dette ser med andre ord ut til å være en felles risikofaktor for de fleste studentene i denne undersøkelsen.

Diskusjon og konklusjon

Frafallet på lektorutdanningene er lavt sammenlignet med frafallet på sammenlignbare bachelorutdanninger, men er noe høyere enn på medisinstudiet, profesjonsstudiet i psykologi og kommunikasjonsteknologi. Systemavgang er nesten fraværende da kun 4,35 % (se tabell 8) av de spurte lektorstudentene oppgir at de har sluttet helt å studere. Imidlertid må det tas høyde for at studenter i denne kategorien kan ha systematisk lavere responsrate enn andre. Motsatt så gjør vår restriktive definisjon av bytte – at man må ha byttet studium i løpet av et år – det rimelig å anta at en del av de som er klassifisert under kategorien systemavgang i realiteten er studenter som er trege med å bytte studium. 4,35 % er høyere enn for de andre profesjonsstudiene (0,47 %), men langt lavere enn for sammenlignbare bachelorprogram (7,72 %) og omtrent på linje med de resterende studieløpene ved NTNU (4,04 %). For de norske universitetene under ett er denne typen frafall – det vi vil kalle systemavgang – på 17 % i snitt. Tilsvarende tall for åtte studieløp ved UiO er 13 % (Hansen 2009). Denne lave graden av systemavgang gjør det viktig å understreke at frafallsproblematikken ved lektorstudiene ved NTNU er et institusjonelt problem, ikke et stort problem som for den enkelte student som avbryter løpet ei eller for samfunnet da «frafalene» i all hovedsak bytter til et annet studium.

Mastekaasa og Hansen (2005:99) argumenterer for at en viss grad av frafall tidlig i løpet kan ses på som sunt, da den første perioden av et studium har et betydelig innslag av prøving og feiling. Det er imidlertid vanskelig å si hvor grensen mellom et «sunt» og «usunt» nivå på tidlig frafall går, men det de aller fleste vil være enige om er at dess senere i et studieløp frafallet skjer, dess mindre har det å gjøre med at man ikke på forhånd kjente til hva studiet dreide seg om og at faktorer som går på misnøye, mistriivsel, mangel på mestring o.l. blir mer fremtredende. Kort sagt, dess senere i et studieløp frafallet skjer dess mer problematisk for institusjonen, studenten og samfunnet. Det vi kan si ut fra FS-dataene (tabell 9 og 10), og i enda større grad når vi sammenligner disse med tall fra spørreundersøkelsen (tabell 11 og 12), er at det store flertallet av de som faller fra lektorstudiene gjør det i første halvdel av studieløpet. Tar vi utgangspunkt i FS-definisjonen av frafall (tabell 10) skjer 18 % av frafallet det første året, 32 % det andre og 20 % det tredje. Summen for år 4 og utover er 30 %. Vi vet imidlertid at det ofte er en betydelig forsinkelse i registreringen av frafall i FS. Sammenligner vi derfor FS-tallene med resultatene fra spørreundersøkelsen (tabell 12), så ser vi at i nesten halvparten av de som slutter på lektorprogrammet gjør det i løpet av de første 60 avlagte studiepoengene, altså innen det første studieåret gitt normal studieprogresjon. Ytterligere 32 % slutter i løpet av det neste studieåret gitt normal progresjon. Dette tyder på at

frafallsproblematikken ved NTNUs lektorprogram i all hovedsak dreier seg om de første to årene av lektorstudentenes løp – kun en femtedel av de som faller fra gjør det etter 120 avlagte studiepoeng. En stor del av frafallet bør betraktes minst like mye som et rekrutteringsproblem som et rent frafallsproblem i betydningen at studenter slutter grunnet negative erfaringer med studiet. Det at 42 % av de som slutter oppgir at det å komme inn på et studium de hadde mer lyst til å studere som av stor eller svært stor betydning for at de sluttet, kan tyde på at en del studenter starter ved lektorprogrammene uten helt å ha klart for seg hva disse egentlig dreier seg om sammenlignet med andre alternativ. Dette gjenspeiles også av at 45 % oppgir at de sluttet fordi de ikke ønsket å bli lærer og at andelen av de som sluttet som i dag jobber som lærer eller (hvis fortsatt student) ønsker å bli lærer er henholdsvis lav (15 %) og nokså lav (29 %). Lektorstudenter som ikke slutter oppgir i langt høyere grad å ønske å jobbe som/faktisk jobber som lærer – kun 12 % av de som har fullført jobber ikke/planlegger ikke å jobbe som lærer, mens under 4 % av aktive lektorstudenter sier at de ikke planlegger å jobbe som lærer. Med andre ord, så tyder dette på at lektorutdanningen ses på som arbeidslivsrelevant, noe som gjenspeiles i svarene på dette spørsmålet (tabell 24). Dette kan også forklare noe av den relativt sett lave frafallsraten ved lektorprogrammene, da tilsvarende undersøkelsen ved UiB viste at mange lektorstudenter ikke var interessert i å bli lærere. Likeledes viser Hansens (2011) studie av åtte bachelorprogram i Oslo at en av de viktigste selvrapporterte grunnene til frafall var at man ikke anså utdanningen for å være arbeidslivsrelevant nok.

De selvrapporterte årsakene til at man sluttet og til at man byttet studium er i stor grad at man fikk interesse for et annet fagområde og at man mistet interessen for sitt tidligere fag eller at man ikke trivdes. Førstnevnte årsak kan igjen skyldes at studentene tidlig i løpet ikke egentlig har en fullgod forståelse av hva studiet dreier seg om. Den andre faktoren, mistrivsel, er et potensielt mer alvorlig problem. Dette diskuterer vi grundigere under. Hvis vi ser på hvordan studentene selv opplever det å slutte på lektorprogrammet (tabell 32), så er det for de fleste ikke noe som de oppgir som særlig problematisk. Med tanke på at den store majoriteten av lektorstudenter som avbryter løpet fortsetter med et annet studium, så er ikke dette spesielt overraskende. Ser vi på hvilke type studier lektorstudentene bytter til, så er det for lektorstudenter i humaniora og samfunnsfag en klar overvekt som forblir på et universitet og for avsluttede MLREAL-studenter også en liten overvekt av studenter som fortsetter på et universitetsstudium. Dette bør ikke være overraskende da NTNUs lektorstudenter har et høyt til meget høyt karaktersnitt og har derfor meget gode valgmuligheter når det gjelder studier.

Ovenfor har vi argumentert for at mye av frafallet ved NTNUs lektorprogram bør betraktes som del av en prøve og feile-prosess blant ferske studenter og dels at lektorstudentene i snitt har gode kort på hånden hvis de skulle fatte interesse for andre fagfelt eventuelt velge det parallelle rene disiplinløpet til sitt lektorløp. Denne type forklaringer peker på at økt informasjon om hva studiet faktisk innebærer og hvilke muligheter det gir er viktig i rekrutteringsarbeidet. Videre, så kan det også være viktig å sikre at studentene så tidlig som mulig etter faktisk oppstart får en mest mulig realistisk forståelse av hva studiet går på og hva læreryrket faktisk innebærer. Videre er en del av de som slutter sent blitt veiledet ut av lektorprogrammet, da de et annet karriereløp anses som bedre for dem.

Det er imidlertid noen indikasjoner på at mistriivsel kan ha noe å si på frafallet. Selv om tilfredshet med utdanningen er langt høyere enn tilsvarende tall for lektorutdanningen ved UiB (Mjaaland 2009), så viser analysen i tabell 36 at de som er tilfredse med undervisningen har lavere sannsynlighet for frafall. Her må det sies at det er en viss fare for at de som har falt fra i ettertid uttrykker sterkere misnøye med kvaliteten på undervisningen enn det de faktisk opplevde når de tok studiet, som en slags berettigelse for at de hadde sluttet. Det er imidlertid litt uklart hvor mye lav tilfredshet med undervisningen har å si, eller rettere sagt hva mer spesifikt det er ved lav tilfredshet med undervisningen som er viktig. Tabell 30 viser liten til ingen systematikk i tilfredshet med undervisningen i hhv. disiplinlag, pedagogikk og fagdidaktikk, altså mer spesifikke spørsmål enn det som er signifikant i modell 1 i tabell 36.⁵ Likeledes viser tabell 33 at et flertall av de frafalte lektorstudentene oppgir at kvaliteten på oppfølging og undervisning hadde liten til ingen betydning på deres avgjørelse om å avbryte lektorstudiene.

Ensomhet er en annen variabel som øker faren for avbrutt lektorstudium – og de fleste andre studium – ved NTNU (tabell 36). Dette stemmer overens med tidligere forskning, men også resultatene fra tabell 34 som viser at nest viktigste faktor for bytte av studium var at man ikke trivdes. Ensomhet som i at man mangler venner (tabell 29) er imidlertid av liten betydning blant selvrapporterte grunner til at man slutter ved lektorprogrammet. Det er derfor sannsynlig at ensomhet øker faren for frafall, selv om det er litt uklart hva ensomhetsfølelsen mer spesifikt dreier seg om.

⁵ Ingen av disse tre spørsmålene var signifikante i regresjonsanalysene.

Mulige tiltak

Ut fra den foregående diskusjonen, så er det mye som tyder på at frafallet skjer tidlig i studieløpet, at det i begrenset grad skyldes misnøye og det at man får øynene opp for et annet og mer interessant studieløp er minst vel så viktig, men at ensomhet har noe å si.

Lektorprogrammet ved NTNUs hovedutfordring er snarere et rekrutterings- eller opplysningsproblem i vid forstand snarere enn et rent frafallsproblem. Siden systemavgang er et lite problem ved lektorstudiet, så er dette en problematikk man ikke bør bruke krefter på å forebygge.

For å sikre seg at de som sannsynligvis vil falle fra lektorstudiet gjør det så tidlig som mulig, er det viktig at studentene gis en følelse av hva det vil si å være lærer tidlig. Her er praksis viktig og kanskje især praksis som er mest mulig arbeidslivsrelevant. I så måte er praksis fra første semester et godt grep i riktig retning, men tilbakemeldinger fra studentene tyder på at observasjonspraksis i mindre grad enn annen praksis oppleves som utbytterikt. Det bør derfor vurderes hvorvidt det er mulig at studentene enda tidligere enn i dag får en praksis som går utover det å være passiv observatør.

At studentene tidlig får forsøkt seg som lærere kan også hjelpe på identiteten som lektorstudenter og dermed styrke kullidentiteten. Andre grep som reduserer ensomhetsfølelse er også høyst relevante, da studenter som slutter av ensomhet eller misnøye med studiekvaliteten må kunne sies å representere den type frafall som helt klart er problematisk. Sosiale arrangementer tidlig i studieløpet som samler hvert kull kan i så måte være hensiktsmessig. Utover dette er vi i liten grad i stand til å skille ut hva det er ved ensomhet og hva det er ved misnøye med studiekvalitet mer spesifikt som fører til økt fare for frafall. Man kan imidlertid merke seg at det er betydelig irritasjon over kollisjon mellom praksis og undervisning (se verbatim ovenfor). Videre kan grep som er rettet inn mot det å styrke kullidentiteten og tilknytningen både til profesjonsløpet men også disiplinfaget ofte også hjelpe på ensomhetsfølelse all den tid det er grep som går ut på å sikre et godt sosialt studiemiljø fra starten av. Med høye inntakskarakterer, som man kan anta reflekterer kapasitet og motivasjon for høyere utdanning, og relativt små klasser er noen viktige faktorer for å kunne bygge felles identitet på plass. I så måte er det lite som tyder på at lektorstudentene har en opplevelse av at deres løp er et har et B-preg, noe som ble trukket fram som en viktig forklaringsfaktor for det store frafallet ved lektorløpet i Bergen (Mjaaland 2009). Det er allikevel noe det er viktig å gjøre vitenskapelig ansatte oppmerksom på gjennom f.eks. å slå i

hjel myter om at lektorstudentene er svakere enn andre studenter, siden følelsen av å studere et B-løp har andre steder vist seg å være ødeleggende for studenters motivasjon for å fortsette.

Til slutt, så må man bestemme seg for i hvor stor grad man synes frafall i løpet av første studieår er problematisk. Hvis dette ikke ses på som problematisk, så er det vanskelig å komme opp med flere tydelige anbefalinger. Hvis man også ønsker å unngå tidligfracfall – med den antagelse at det ikke vil føre til at dette kun forskyver frafallet til senere i studieløpet – så er tiltak i rekrutteringsfasen noe man bør se på. Her gjelder det igjen å sikre seg at man får studenter som har motivasjon og kapasitet til å gjennomføre lektorløpet, men som også har en realistisk forståelse av hva dette dreier seg om og hvilke jobbmuligheter de har ved endt utdanning. Tydelig kommunikasjon om det faktiske innholdet i studiet og faktiske jobbmuligheter er derfor sentralt. Siden man også ønsker ambisiøse studenter med kapasitet til å fullføre, så er kan det være lurt å betone at det er et krevende men givende studieløp. I så måte kan man se på om man bør gi veiledning av og tilbakemelding til den enkelte student tidligere i løpet når det gjelder egnethet til å bli lærer. Får man rådet studenter som ikke passer inn i læreryrket til å bytte løp tidligere, så vil dette komme studenten til gode ved at man hjelper studenten til å bytte til noe som passer bedre og det vil være ressursbesparende.

Videre forskning

Som nevnt innledningsvis, så byttet Lektorutdanningene ved NTNU i 2013 rammeplan for blant annet å integrere praksis, pedagogikk- og didaktikkundervisningen bedre i alle fem årene av utdanningsløpet. Det må tas forbehold for at studenter som følger ny rammeplan ikke har hatt muligheten til å fullføre det femårige studieprogrammet når datauttrekket fra FS og spørreundersøkelsen ble gjennomført (vinteren 2015-16). En eventuell oppfølgingsstudie kan med fordel sammenlikne frafall og tilfredshet mellom studenter som har fulgt gammel og ny rammeplan, men dette bør ikke gjøres før flere kull som følger ny rammeplan er ferdige med løpet sitt, altså 2019-2020.

Videre forskning kan også i enda større grad, og gjerne kvalitativt, ta for seg hvilke byttestrategier studentene har. Siden et viktig funn er at den store majoriteten av de som slutter ved lektorprogrammet ved NTNU ikke faller ut av høyere utdanning, men fortsetter å studere et annet løp, vil det være nyttig både for forskningen på frafall men også på dimensjoneringen av opptak til studieprogram at man får enda bedre kunnskap om byttestrategier.

En annen mulig forbedring og mulighet til å belyse forholdet mellom bytting som strategi og bytting som konsekvens av at man ikke makter å fullføre et studieløp er å analysere karakterer studentene har fått ved NTNU. Dette var noe vi ikke hadde tilgang til. Data på studentenes karakterer ved lektorprogrammet ville vært nyttig for å kunne se om det er noen forskjeller i prestasjoner mellom de som slutter tidlig og sent i studieløpet. Eksempelvis, så ville det vært interessant å teste om det er slik at studenter som bytter vekk lektorutdanningen etter kort tid lykkes i sine nye studier.

Litteratur

Caspersen, Joachim, Elisabeth Hovdhaugen og Hilde Karlsen (2012) *Ulikhet i høyere utdanning: En litteraturgjennomgang for perioden 2002-2012*. NIFU-rapport 32/2012.

Hansen, Helge Sigurd (2009). *Studentfrafall ved Det humanistiske- og det samfunnsvitenskapelige fakultet, Universitetet i Oslo*. Studieavdelingen, Universitetet i Oslo.

Hollås, Hilde A. (2012) Er studentene blitt mer effektive? *Samfunnsspeilet* (2):33–38.

Hovdhaugen, Elisabeth (2009) Transfer and dropout: different forms of student departure in Norway. *Studies in Higher Education* 34(1):1–17.

Hovdhaugen, Elisabeth, Nicoline Frølich og Per Olaf Aamodt (2008) *Finnes det en «universalmedisin» mot frafall?* NIFU-STEP-rapport 9/2008.

Mastekaasa, Arne og Marianne Nordli Hansen (2005) Frafall i høyere utdanning: Hvilken betydning har sosial bakgrunn? *Utdanning 2005 – deltakelse og kompetanse*. Oslo: Statistisk sentralbyrå (98–121).

Mikaelsen, Torunn V. og Frøydis Strøm (2009) *Rapport: Studenters opplevelse av trivsel og kvalitet i studiene*. Utdanningsavdelingen, Universitetet i Bergen.

Mjåland, Kristian (2011) *Frafall ved den integrerte lektor- og adjunktutdanningen ved UiB*. Notat 3. Bergen: Uni Rokkansenteret, Stein Rokkan senter for flerfaglig samfunnsstudier.

Slettebak, Marie Holm (2016) *Frafall i høyere utdanning. En studie av sosial bakgrunns betydning for frafall fra høyere utdanning og overgang til andre studier blant NTNU studenter*. Masteroppgave i sosiologi. NTNU.

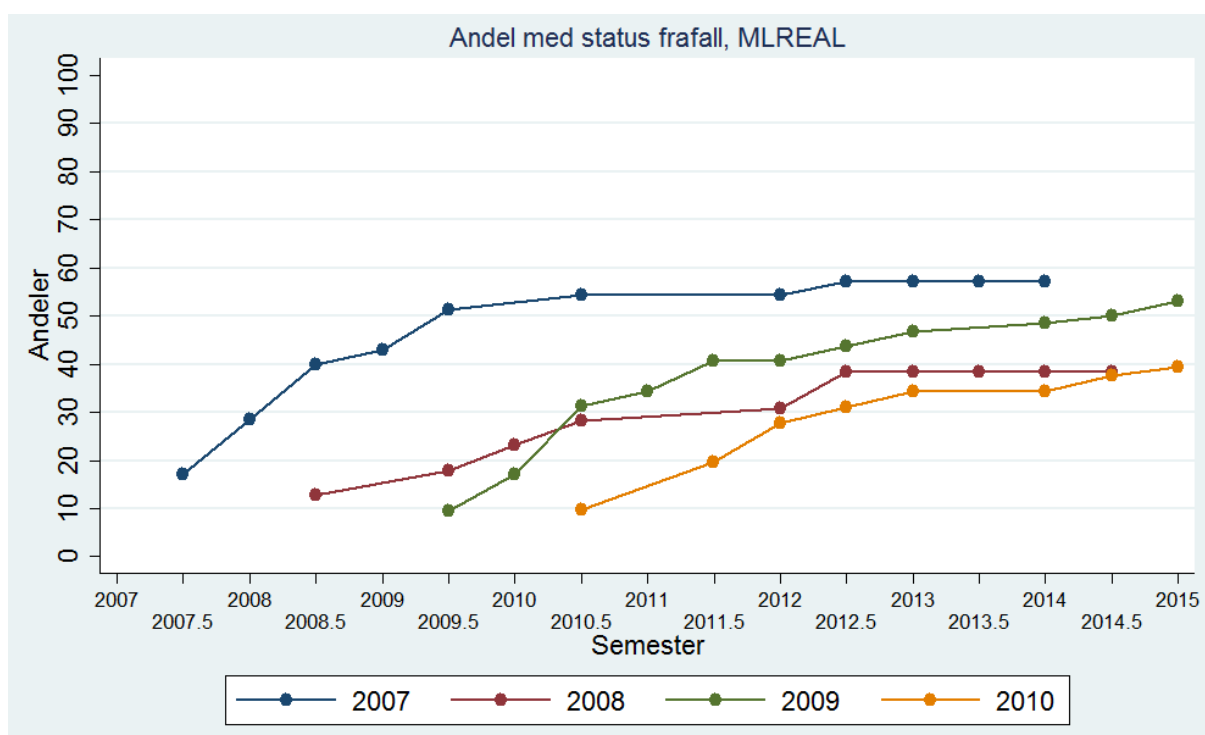
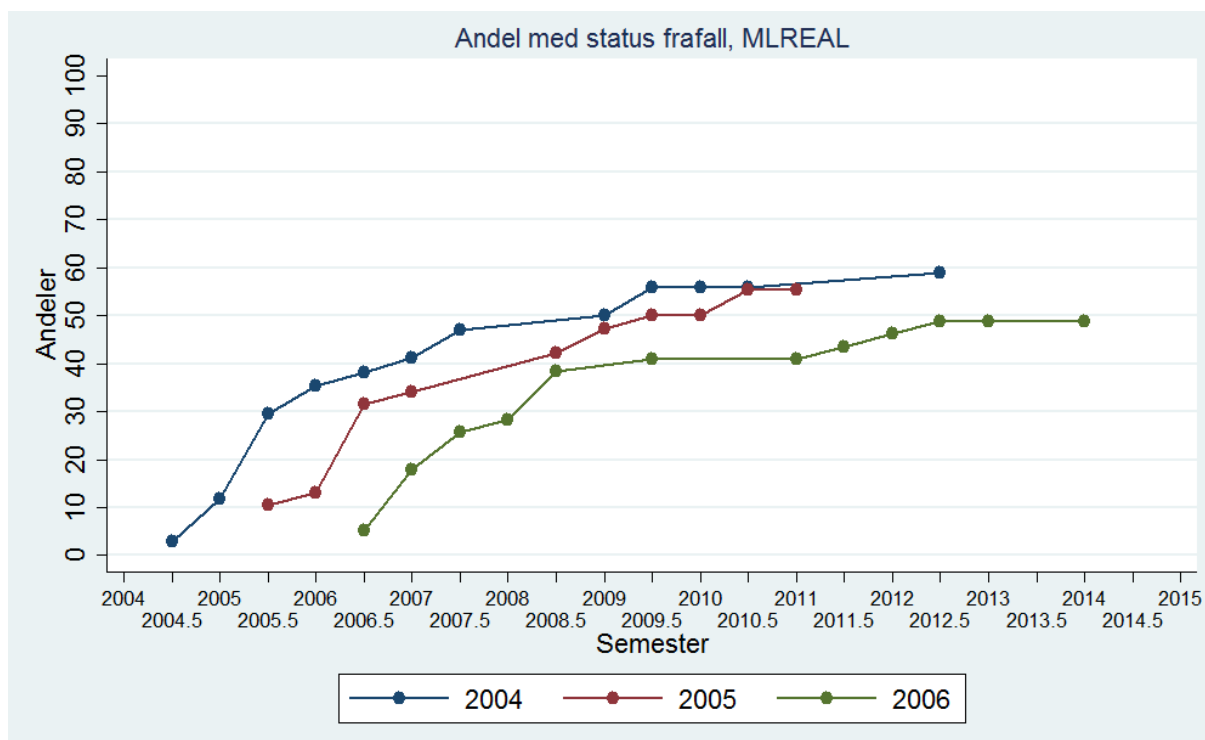
Tinto, V. (1993) *Leaving College*. Andre utgave, Chicago, IL: University of Chicago Press.

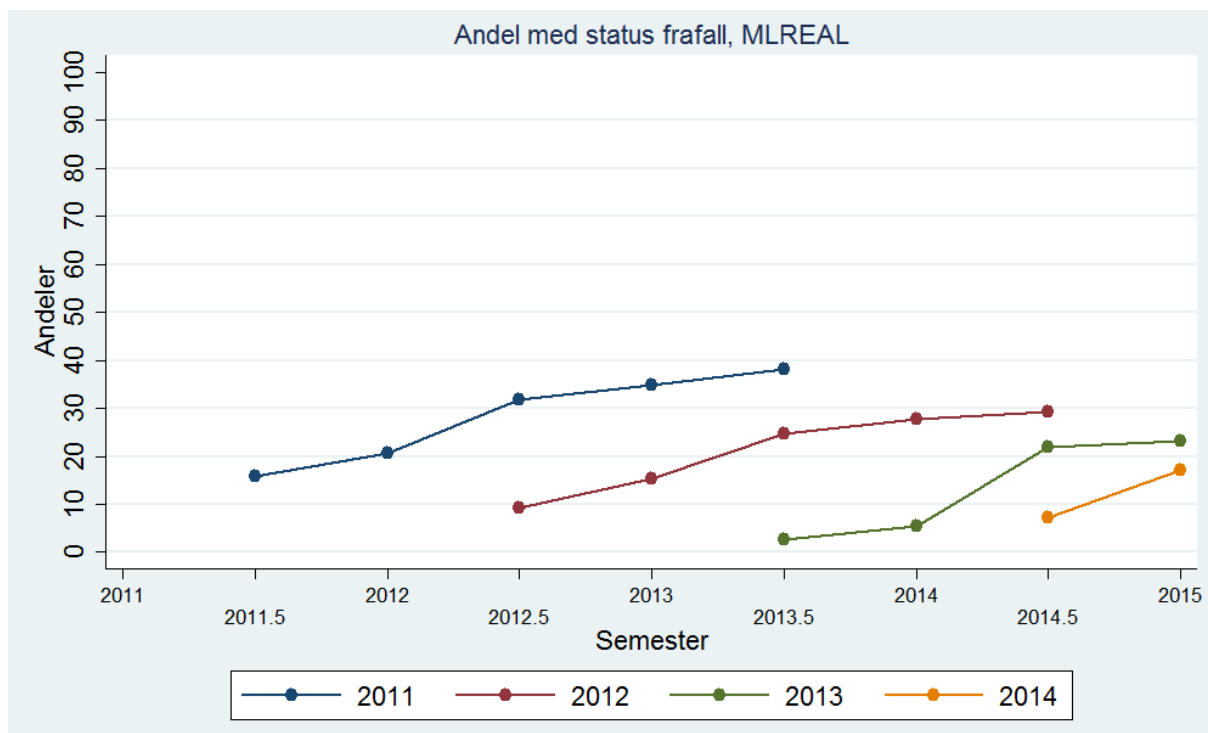
Aamodt, Per O. (2001) Studiegjennomføring og studiefrafall: En statistisk oversikt. *NIFU skriftserie* 14/2001.

Vedlegg

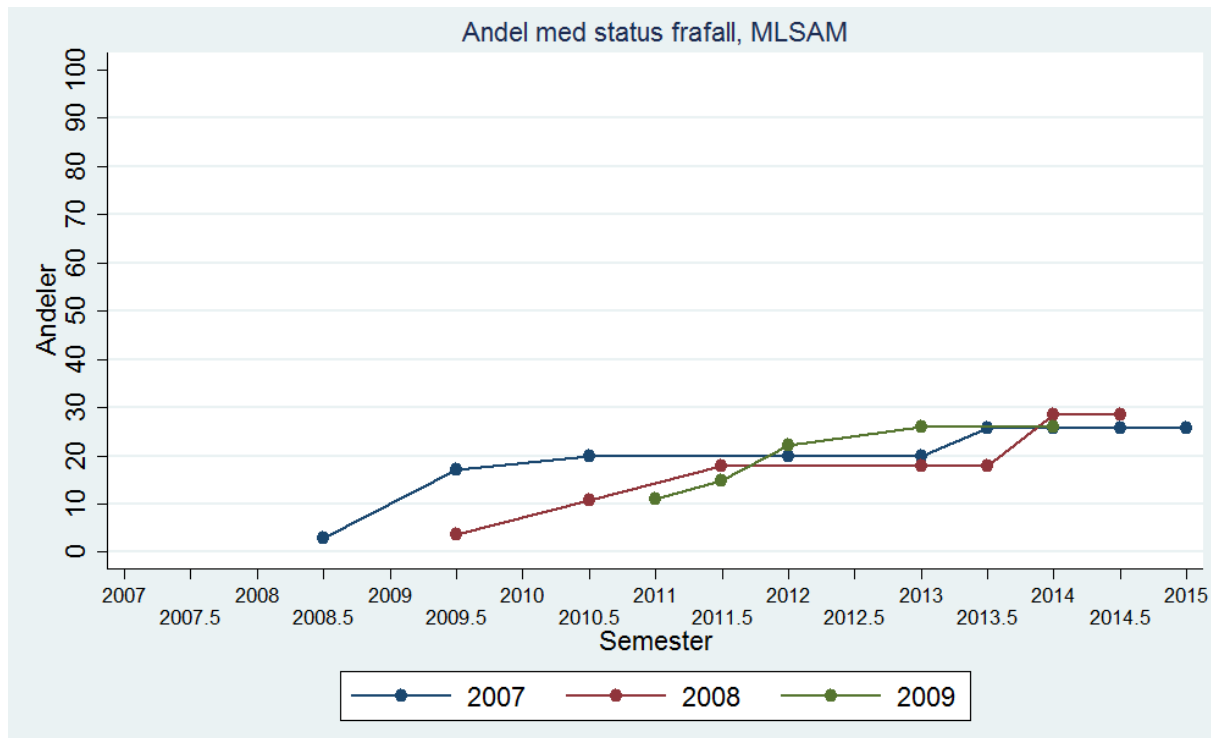
1. Utviklingen i frafall

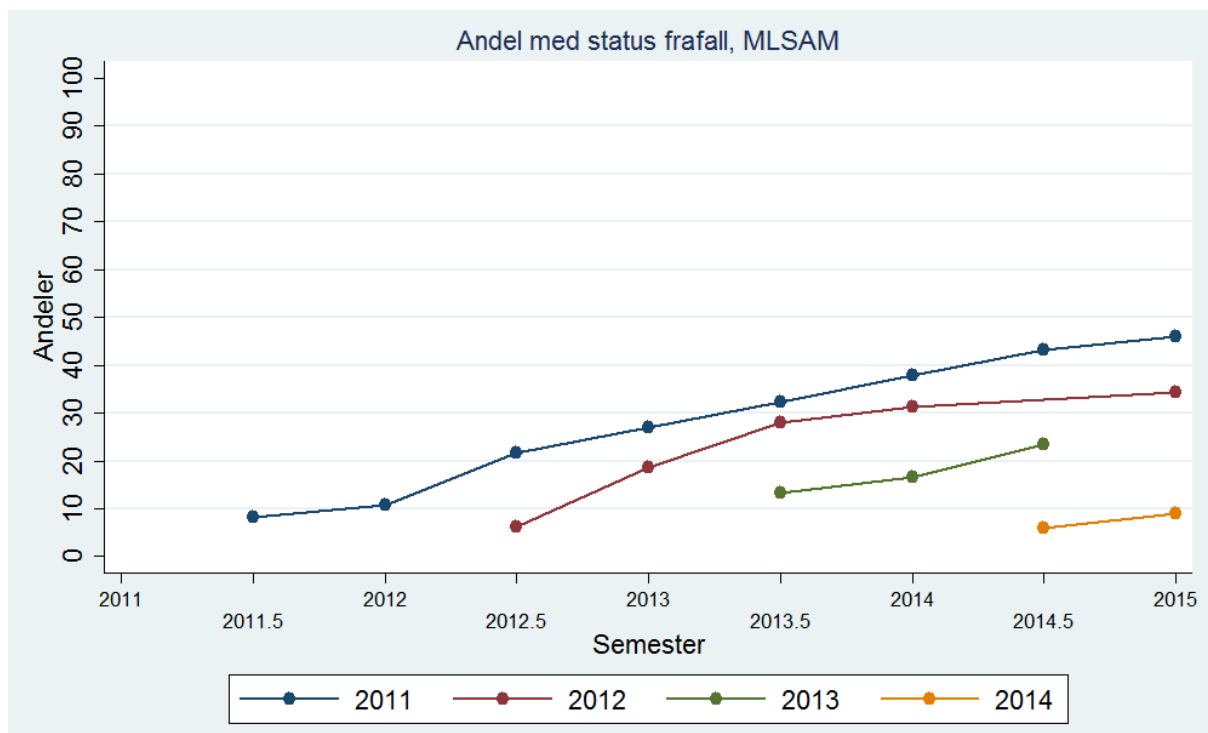
Figur A1. Andel med status frafall, MLREAL

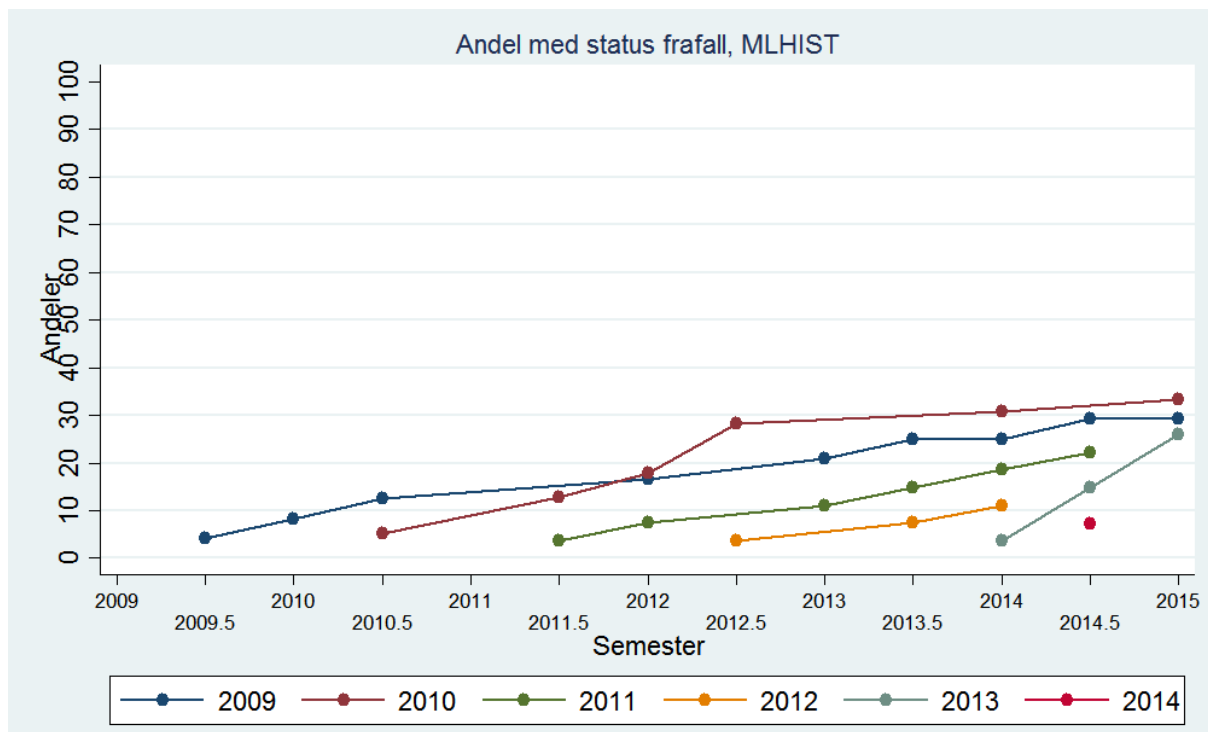

Figur A2. Andel med status frafall, MLSAM

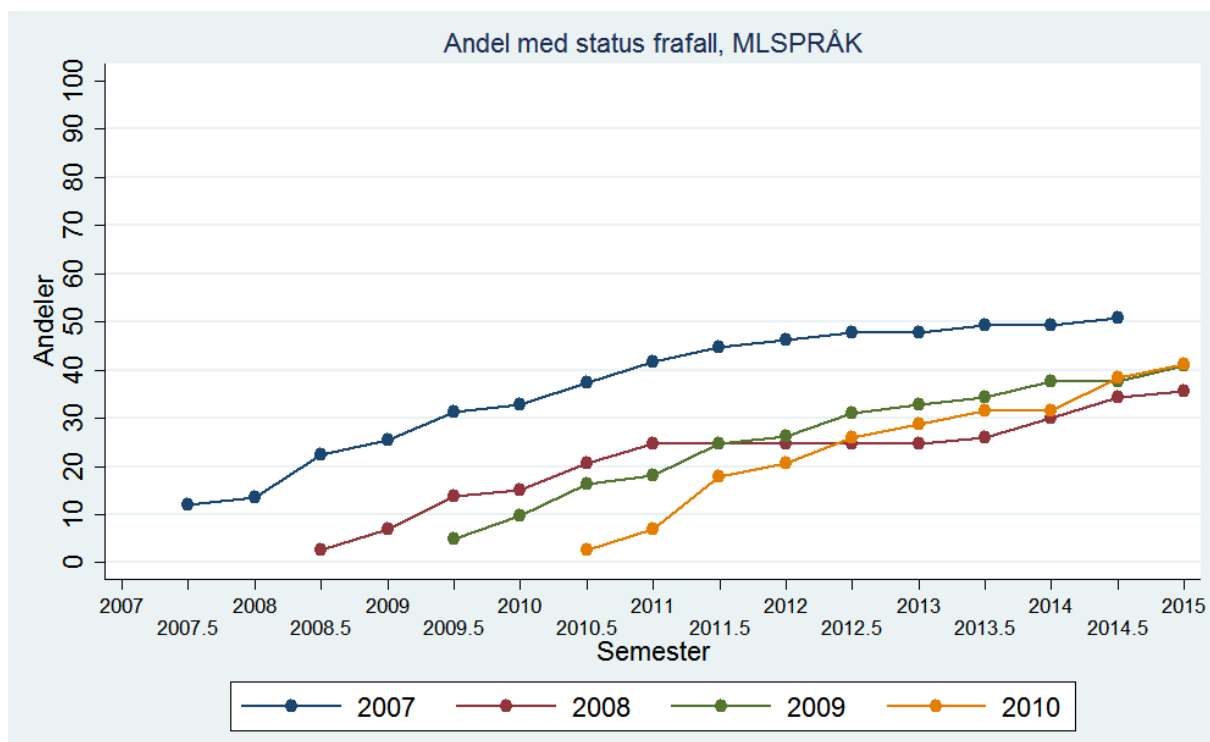
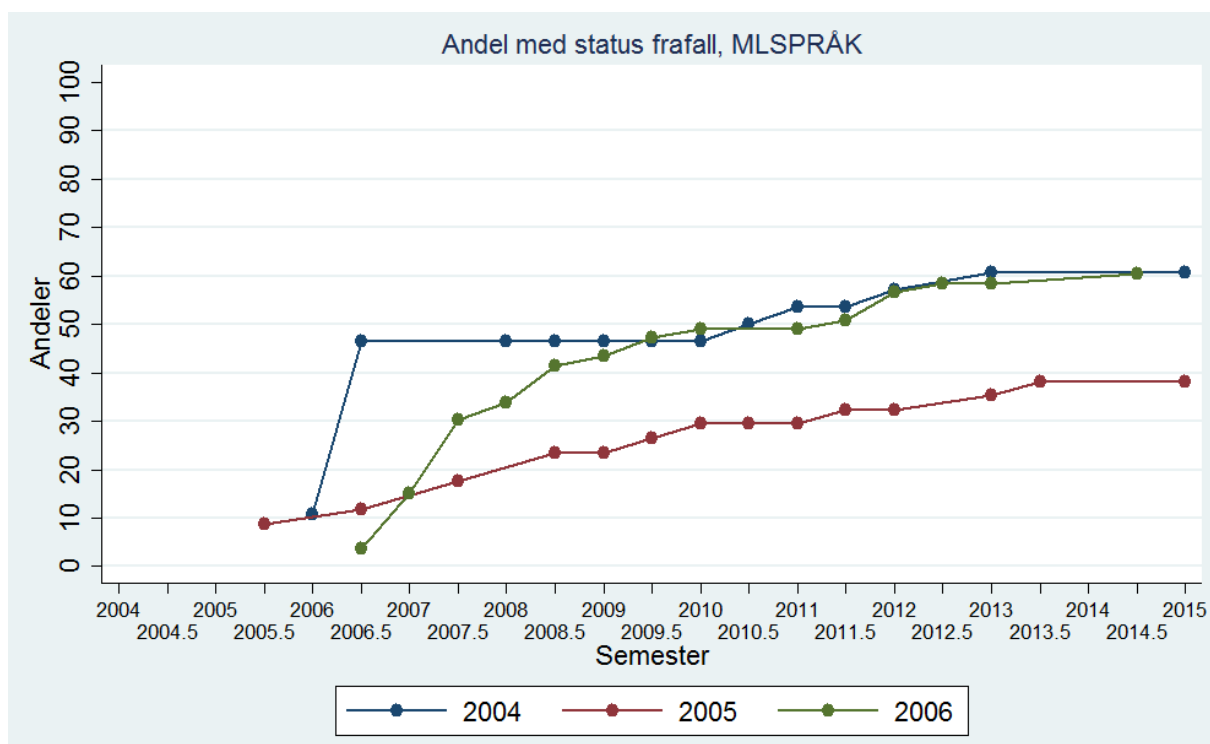

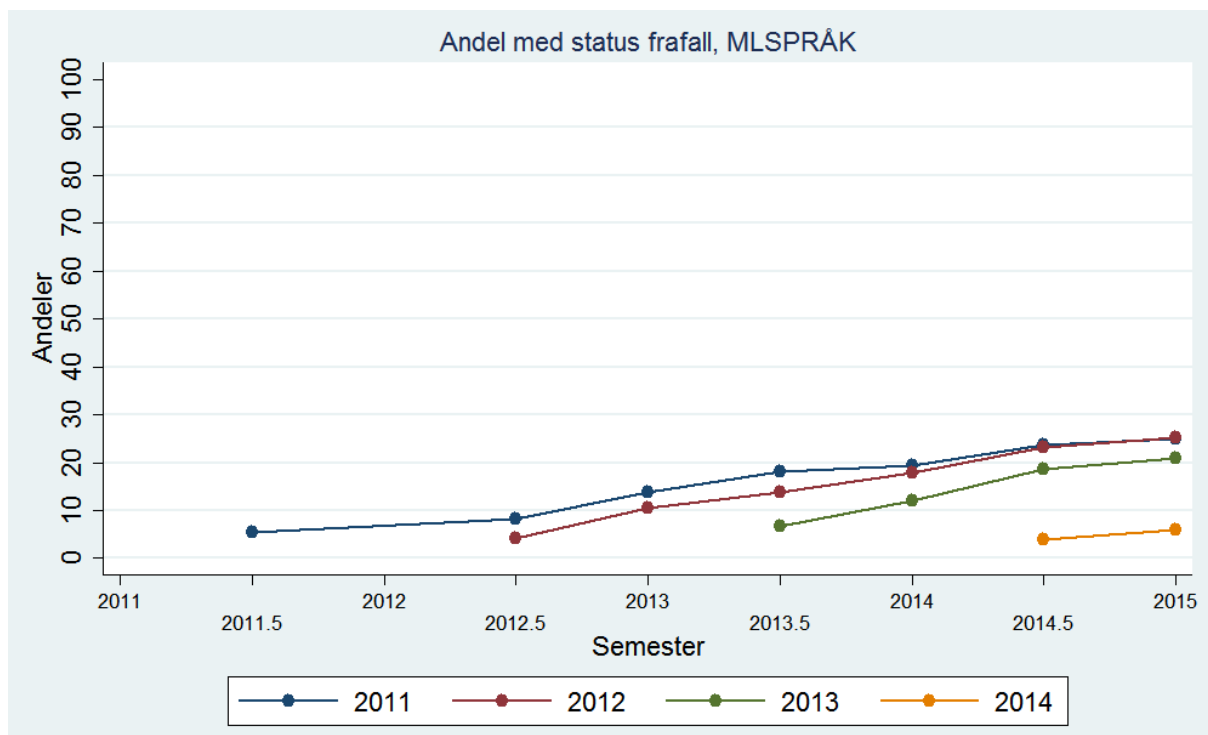

Figur A3. Andel med status frafall, MLHIST

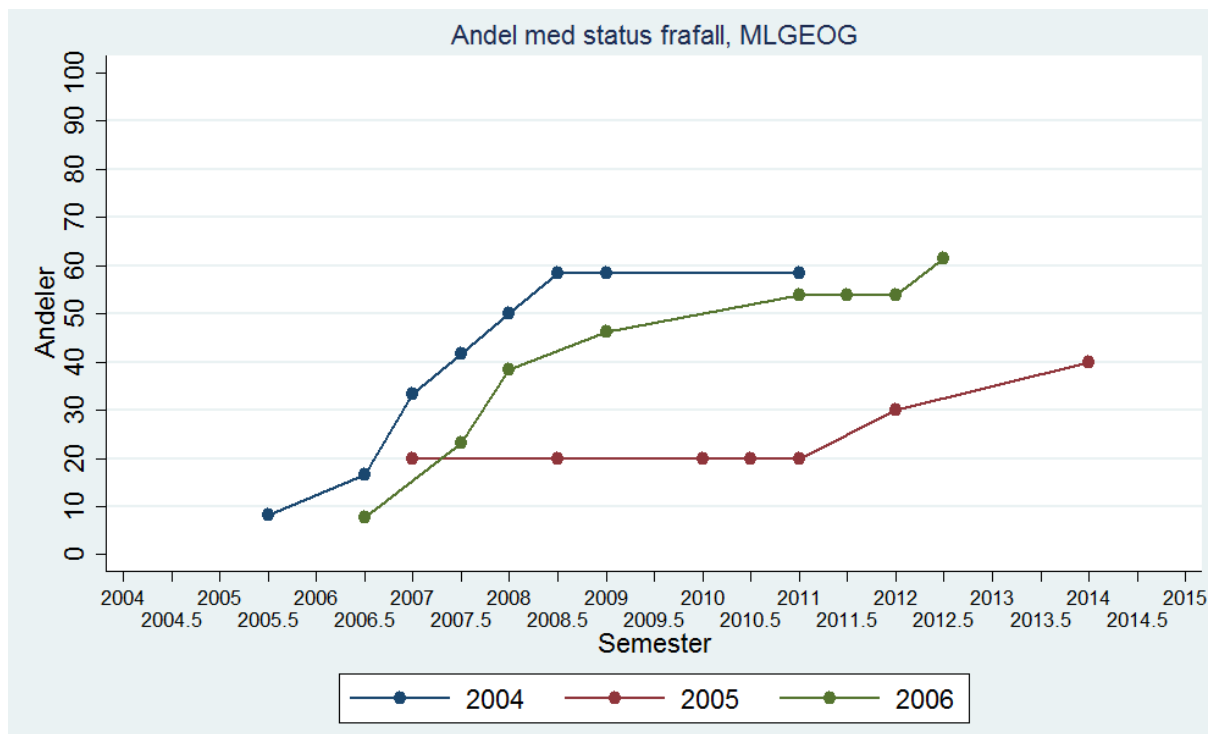

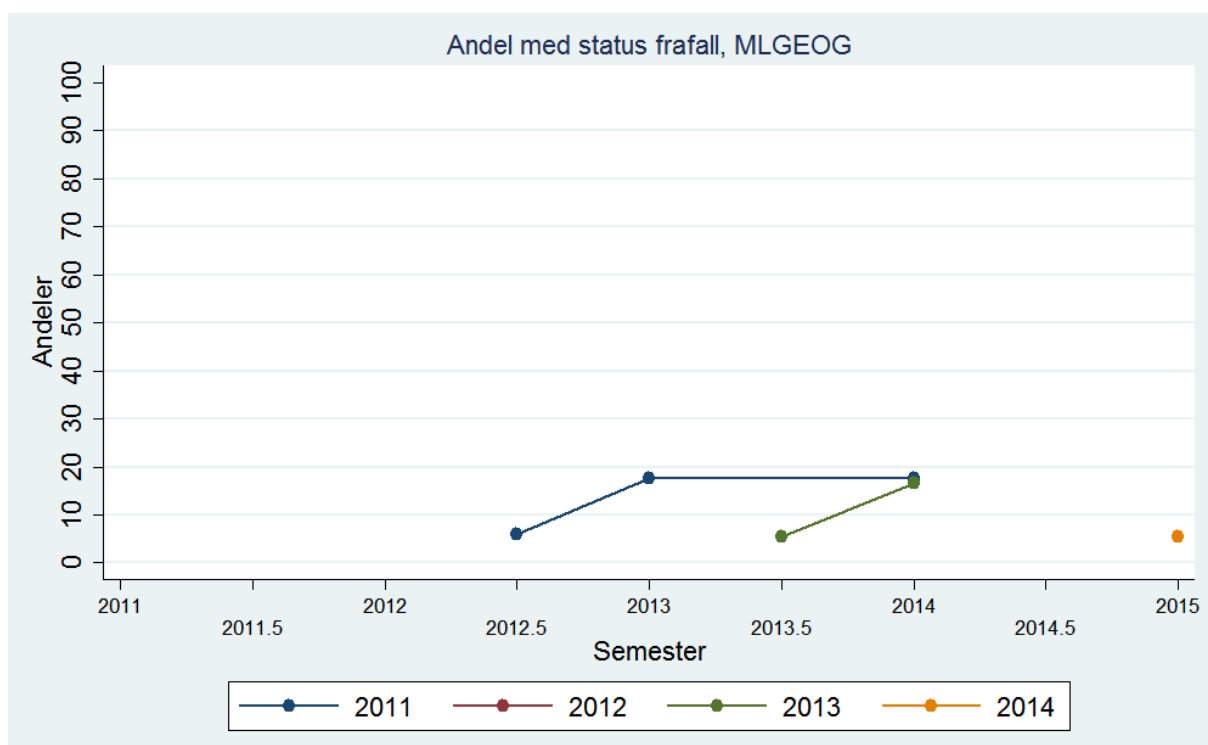
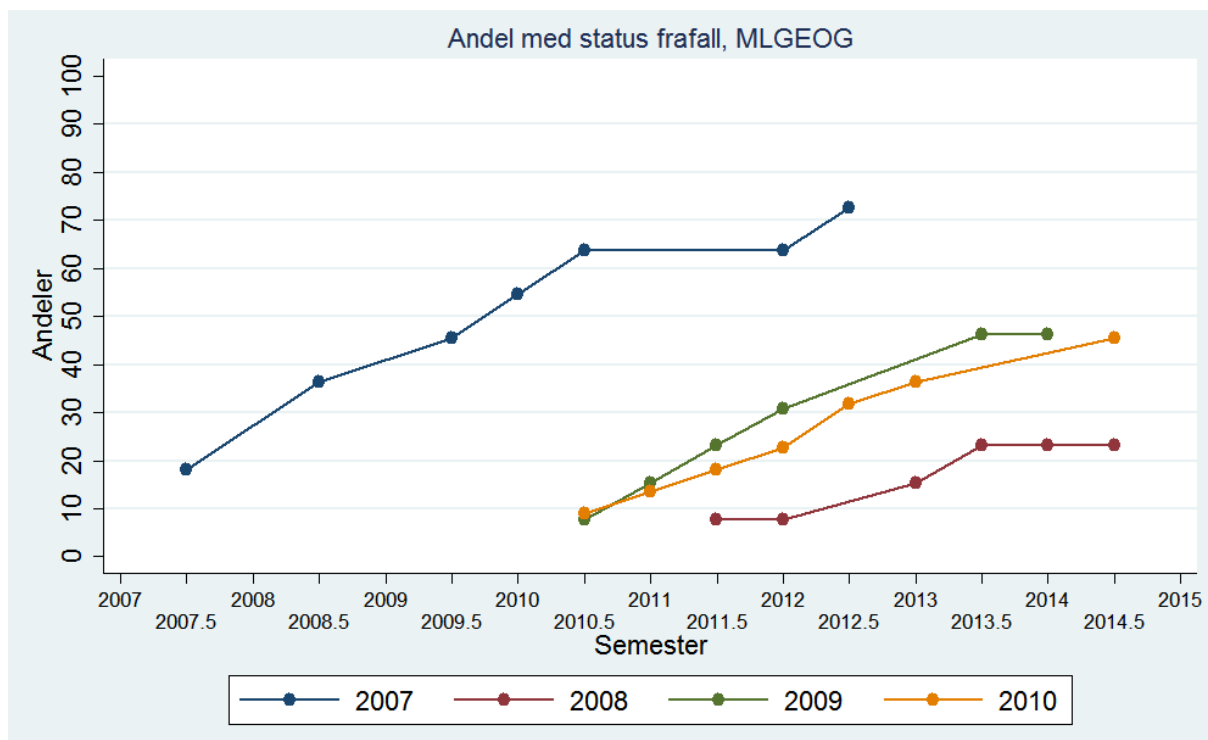
Figur A4. Andel med status frafall, MLSPRÅK

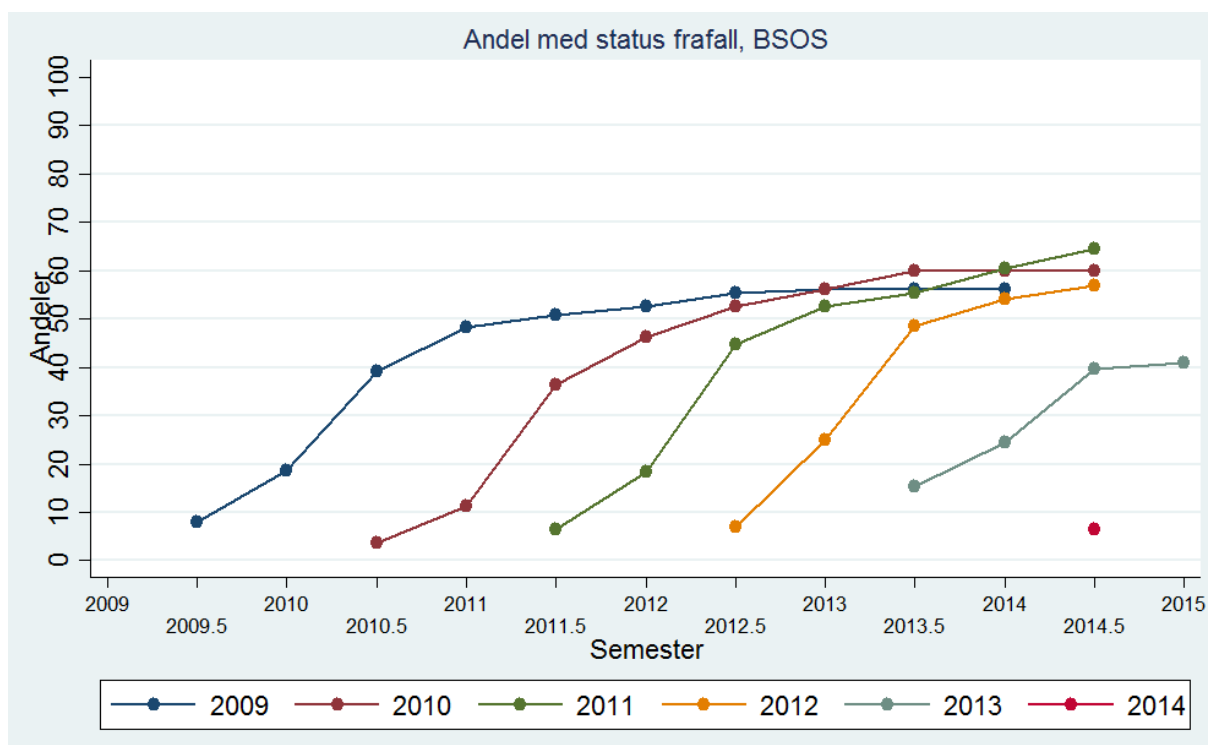
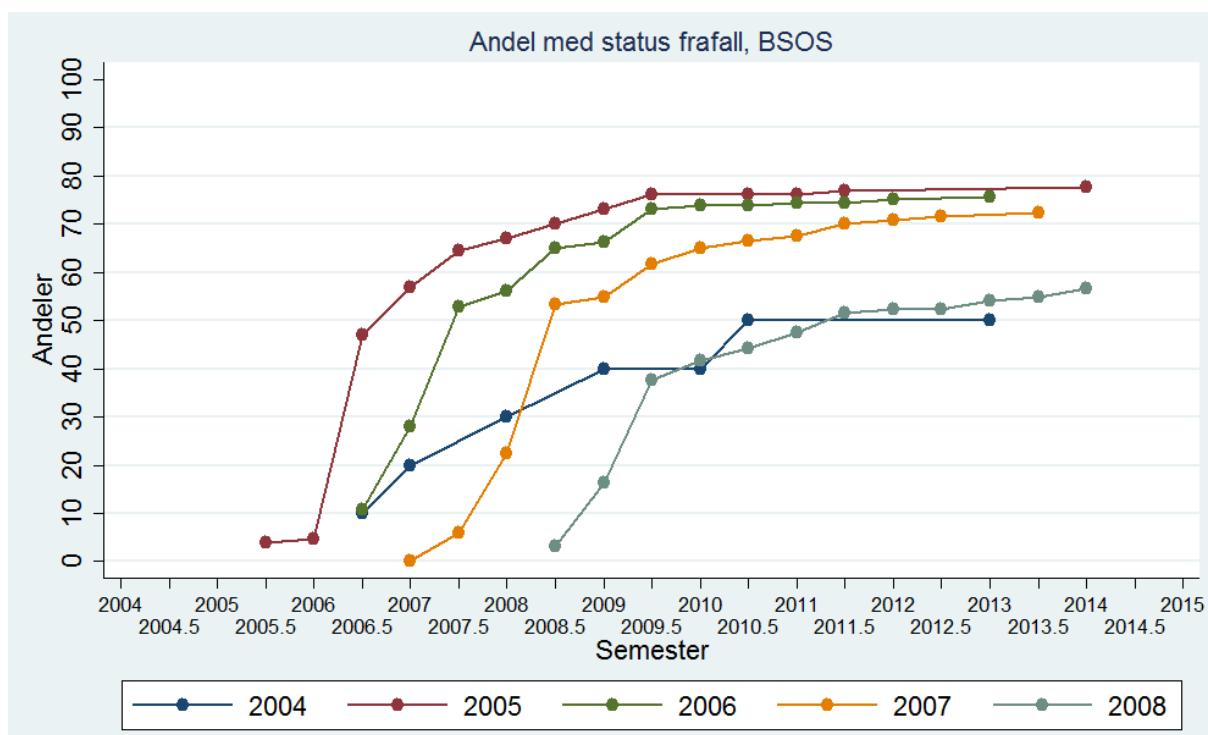

Figur A5. Andel med status frafall, MLGEOG

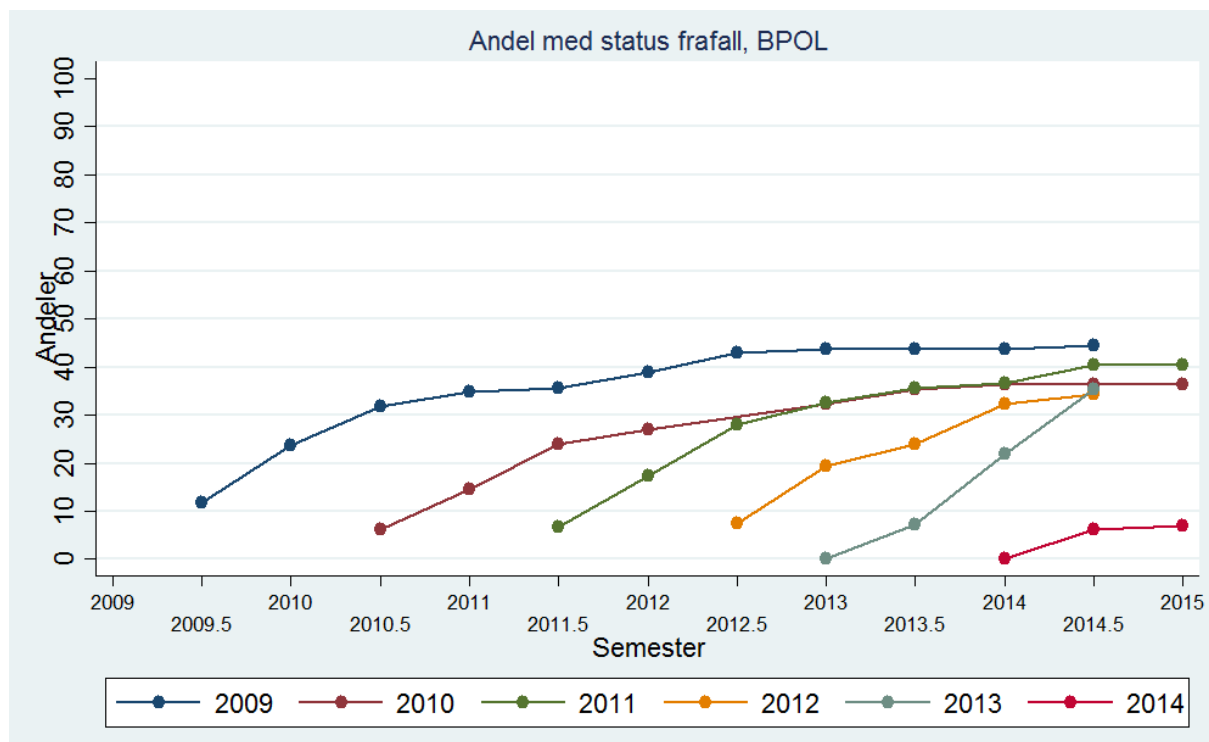
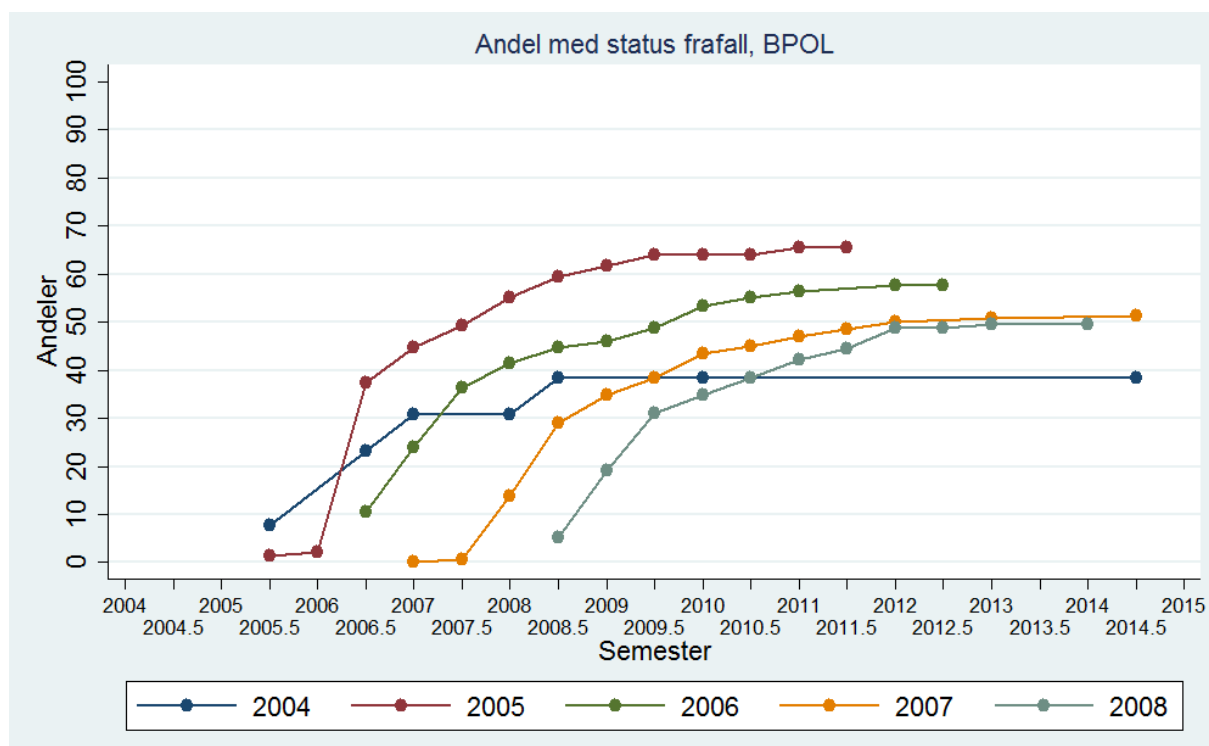

Figur A6. Andel med status frafall, BSOS

Figur A7. Andel med status frafall, BPOL

2. Deskriptiv statistikk

Tabell A1. Deskriptiv statistikk for variable i tabell 35, modell 1, 2004-2014

Variabler	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
Årstall start	1,888	2010.151	2.868305	2004	2014
Alder ved opptak	1,888	21.23729	3.054851	18	52
VGS-karakter	1,644	46.46624	4.593732	30	59.2
	Obs	Antall 0	Antall 1	Min	Max
Kvinne	1888	732	1156	0	1
Sluttet	1818	1266	552	0	1
Førsteprioritet	1858	369	1489	0	1

Tabell A2. Deskriptiv statistikk for variable i tabell 35, modell 2, 2004-2010

Variabler	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
Årstall start	946	2007.756	1.918055	2004	2010
Alder ved opptak	946	21.12051	3.011137	18	49
VGS-karakter	808	45.61968	4.865591	30	58.3
	Obs	Antall 0	Antall 1	Min	Max
Kvinne	946	381	565	0	1
Sluttet	910	526	384	0	1
Førsteprioritet	931	177	754	0	1

Tabell A3. Deskriptiv statistikk for variable i tabell 36, modell 1, lektor.

Variabler	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
Årstall start	454	2010.628	2.590563	2004	2014
Alder ved opptak	454	21.0859	2.927245	19	52
VGS-karakterer	397	47.54055	4.326684	30	59.2
Sikker i valg	457	3.520788	1.230152	1	5
Innsats	456	4.006579	.9340686	1	5
Forberedt til undervisning	456	4.416667	1.480149	1	7
Fornøyd med undervisning	454	3.825991	.9458324	1	5
Ensom	456	2.780702	1.843355	1	7
Utbytte av praksis	457	4.315098	1.10484	1	6
	Obs	Antall 0	Antall 1	Min	Max
Sluttet	457	356	101	0	1
Kvinne	454	154	300	0	1
Førsteprioritet	445	56	389	0	1
Ikke praksis	457	420	37	0	1

Tabell A4. Deskriptiv statistikk for variable i tabell 36, modell 2, andre profesjoner.

Variabler	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
Årstall start	491	2009.745	3.102723	2004	2014
Alder ved opptak	491	21.11609	2.611741	18	45
VGS-karakterer	382	52.74869	4.555771	34.1	60
Sikker i valg	491	3.596741	1.332601	1	5
Innsats	492	4.067073	.9146762	1	5
Forberedt til undervisning	492	4.134146	1.493466	1	7
Fornøyd med undervisning	491	4	.9324096	1	5
Ensom	492	2.455285	1.76756	1	7
	Obs	Antall 0	Antall 1	Min	Max
Sluttet	492	452	40	0	1
Kvinne	491	191	300	0	1
Førsteprioritet	483	62	421	0	1

Tabell A5. Deskriptiv statistikk for variable i tabell 36, modell 3, bachelor.

Variabler	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
Årstall start	1,100	2009.536	2.994618	2004	2014
Alder ved opptak	1,080	21.39907	4.103503	18	61
VGS-karakterer	867	44.38062	6.25262	25	59.5
Sikker i valg	1,102	3.447368	1.172826	1	5
Innsats	1,099	3.583258	1.096082	1	5
Forberedt til undervisning	1,098	4.104736	1.549239	1	7
Fornøyd med undervisning	1,098	3.938069	.9255754	1	5
Ensom	1,095	3.167123	1.979423	1	7
	Obs	Antall 0	Antall 1	Min	Max
Sluttet	1,103	819	284	0	1
Kvinne	1,080	463	617	0	1
Førsteprioritet	948	233	715	0	1

Tabell A6. Deskriptiv statistikk for variable i tabell 36, modell 4, andre studieprogram.

Variabler	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
Årstall start	627	2009.372	3.126823	2004	2014
Alder ved opptak	615	21.24228	3.710822	17	53
VGS-karakterer	542	47.77749	5.507348	28.1	60
Sikker i valg	626	3.41853	1.212168	1	5
Innsats	626	3.878594	1.001418	1	5
Forberedt til undervisning	628	3.896497	1.539627	1	7
Fornøyd med undervisning	624	3.717949	1.034213	1	5
Ensom	627	2.631579	1.832392	1	7
	Obs	Antall 0	Antall 1	Min	Max
Sluttet	629	518	111	0	1
Kvinne	615	328	287	0	1
Førsteprioritet	559	99	460	0	1

3. Regresjonsanalyser med og uten cluster

Tabell A7. Regresjonsanalyse som i tabell 36 uten cluster (ingen kontroll for forskjeller mellom studieprogram)

VARIABLER	(1) Frafall lektorutdanningen	(2) Frafall andre profesjonsstudier	(3) Frafall bachelor	(4) Frafall andre studieprogram
Alder ved opptak	0.165* (0.078)	0.057 (0.071)	0.083** (0.026)	0.140** (0.054)
Kvinne	-0.192 (0.426)	0.267 (0.460)	0.408 (0.212)	0.309 (0.300)
Førsteprioritet	-1.721** (0.570)	-1.471* (0.656)	-1.022** (0.229)	-0.630 (0.356)
VGS-karakterer	0.097 (0.050)	0.066 (0.059)	-0.018 (0.018)	-0.056* (0.028)
Sikker i valg	-0.167 (0.168)	-0.395* (0.156)	-0.122 (0.086)	-0.029 (0.132)
Innsats	-0.446 (0.249)	-0.812** (0.269)	-0.739** (0.117)	-0.911** (0.176)
Forberedt til undervisning	0.248 (0.162)	0.024 (0.179)	0.113 (0.078)	0.265* (0.119)
Fornøyd med undervisning	-0.525** (0.200)	0.340 (0.250)	-0.312** (0.104)	-0.363** (0.137)
Ensom	0.398** (0.106)	0.225* (0.106)	0.164** (0.051)	0.243** (0.079)
Utbytte av praksis	-1.128** (0.185)			
Ikke praksis	7.753** (1.249)			
Konstant	-2.655 (3.087)	-3.218 (3.295)	1.757 (1.233)	1.507 (2.117)
Observasjoner	382	380	763	492

Standardfeil i parentes

** p<0.01, * p<0.05

Tabell A8. Regresjonsanalyse som i tabell 36 med cluster

VARIABLER	(1) Frafall lektorutdanningen	(2) Frafall andre profesjonsstudier	(3) Frafall bachelor	(4) Frafall andre studieprogram
Alder ved opptak	0.165** (0.027)	0.057 (0.036)	0.083** (0.020)	0.140** (0.039)
Kvinne	-0.192 (0.194)	0.267 (0.374)	0.408 (0.276)	0.309 (0.229)
Førsteprioritet	-1.721** (0.525)	-1.471** (0.417)	-1.022** (0.253)	-0.630 (0.381)
VGS-karakterer	0.097 (0.063)	0.066* (0.032)	-0.018 (0.017)	-0.056* (0.025)
Sikker i valg	-0.167 (0.150)	-0.395** (0.128)	-0.122 (0.071)	-0.029 (0.145)
Innsats	-0.446 (0.335)	-0.812** (0.260)	-0.739** (0.135)	-0.911** (0.206)
Forberedt til undervisning	0.248 (0.142)	0.024 (0.180)	0.113* (0.045)	0.265* (0.129)
Fornøyd med undervisning	-0.525* (0.213)	0.340* (0.161)	-0.312** (0.116)	-0.363** (0.136)
Ensom	0.398** (0.062)	0.225** (0.072)	0.164** (0.047)	0.243** (0.071)
Utbytte av praksis	-1.128** (0.112)			
Ikke praksis	7.753** (0.897)			
Konstant	-2.655 (1.978)	-3.218 (2.619)	1.757* (0.726)	1.507 (1.547)
Observasjoner	382	380	763	492

Robust standardfeil i parentes

** p<0.01, * p<0.05

4. Spørreskjema

Tabellene viser prosentandeler med frekvenser i parentes. Alle tabellene viser svarene til lektorstudenter (MLSAM, MLREAL, MLGEO, MLHIST, MLSPRÅK). Dersom en respondent ikke har svart på et spørsmål blir den fjernet fra analysen (system missing).

Spørsmål merket med **A** er hentet fra eller inspirert av Hansen (2009)

Spørsmål merket med **B** er hentet fra eller inspirert av Mjåland (2011)

Spørsmål merket med **C** er hentet fra eller inspirert av ESS 2012 (Den europeiske samfunnsundersøkelsen (2012). Spørreskjema. Bergen, NSD)

1. Hva slags studieløp så du for deg da du begynte på studieprogrammet? **A**

Å fullføre studieprogrammet	84,25 %	(385)
Å fullføre graden ved å kombinere med tidligere utdanning	9,85 %	(45)
Å ta ett eller flere emner uten å fullføre	0,44 %	(2)
Jeg hadde ikke bestemt meg da jeg begynte	5,47 %	(25)

N=457

2. Hvor sikker var du i ditt valg av studieprogrammet?

Svært usikker	8,10 %	(37)
Nokså usikker	16,41 %	(75)
Verken sikker eller usikker	13,13 %	(60)
Nokså sikker	40,04 %	(183)
Svært sikker	22,32 %	(102)

N=457

3. Hva var grunnen til at du søkte på studieprogrammet? Grader betydningen av følgende. **A**

	Ingen betydning	Liten betydning	Noe betydning	Stor betydning	Svært stor betydning	Gjennom- snitt	Total
Jeg hadde interesse for studieprogrammet	0,66 % (3)	0,44 % (2)	14,07 % (64)	45,93 % (209)	38,90 % (177)		455
Jeg kjente noen som gikk på studieprogrammet	83,48 (379)	7,05 % (32)	5,07 % (23)	4,19 % (19)	0,22 % (1)		454
For å fullføre et tidligere påbegynt studieløp	83,48 (379)	7,05 % (32)	4,63 % (21)	2,64 % (12)	2,20 % (10)		454
Gode karrieremuligheter	4,19 % (19)	7,51 % (34)	27,37 % (124)	41,50 % (188)	19,43 % (88)		453
Forventninger fra familie og venner	46,59 % (212)	25,49 % (116)	21,54 (98)	4,18 % (19)	2,20 % (10)		455
Jeg kunne få utnyttet mine evner	1,75 % (8)	2,85 % (13)	20,18 % (92)	48,9 % (223)	26,32 % (120)		456
Jeg ønsket å arbeide med mennesker	2,66 % (12)	7,10 % (32)	13,75 % (62)	37,92 % (171)	38,58 % (174)		451
Jeg ønsket en jobb med høy grad av selvstendighet	8,61 % (39)	18,32 % (83)	32,89 % (149)	27,37 % (124)	12,80 % (58)		453
Jeg var usikker på hva jeg eller skulle gjøre	25,44 % (116)	18,64 % (85)	29,39 % (134)	17,32 % (79)	9,21 % (42)		456
Andre anbefalte studieprogrammet	63,44 % (288)	16,96 % (77)	12,11 % (55)	5,95 % (27)	1,54 % (7)		454

4. Hvilket av følgende utsagt er korrekt?

Jeg holder fortsatt på med studieprogrammet	44,20 % (202)
Jeg har fullført studieprogrammet	31,29 % (143)
Jeg har avbrutt studieprogrammet	22,10 % (101)
Jeg har permisjon fra studieprogrammet	2,41 % (11)

5-6. Hvor fornøyd er du med følgende forhold knyttet til studieprogrammet? B

	Svært lite fornøyd	Lite fornøyd	Verken eller	Litt fornøyd	Svært fornøyd	Gjennomsnitt	Total
Undervisningen	2,64 % (12)	8,15 % (37)	14,54 % (66)	53,30 (242)	21,37 % (97)		454
Pensum	1,33 % (6)	7,33 % (33)	19,56 (88)	56,44 % (254)	15,33 % (69)		450
Det fysiske læringsmiljøet*	3,96 % (18)	17,58 % (80)	20,88 % (95)	39,56 % (180)	18,02 % (82)		455
Tilbakemelding på egen læring	8,83 % (40)	23,84 % (108)	33,33 % (151)	26,93 % (122)	7,06 % (32)		453
Det sosiale miljøet	2,64 % (12)	12,33 % (56)	13,22 % (60)	25,11 % (114)	46,70 % (212)		454
Jobbmuligheter etter studiet	0,66 % (3)	4,42 % (20)	18,58 % (84)	34,29 % (155)	42,04 % (190)		452
Faglig vanskelighetsgrad	1,98 % (9)	5,95 % (27)	17,84 % (81)	44,49 % (202)	29,74 % (135)		454
Arbeidsmengde	4,39 % (20)	11,84 % (54)	22,15 % (101)	41,45 % (189)	20,18 % (92)		456
Faglig veiledning	5,58 % (25)	17,86 % (80)	17,63 % (79)	34,82 % (156)	24,11 % (108)		448
Studierådgivning- og veiledning	9,82 % (43)	20,32 % (89)	24,20 % (106)	26,03 % (114)	19,63 % (86)		438

* (lesesal, forelesningssal, pc-sal, kollokvierom o.l.)

7. I hvilken grad har du en opplevelse av å bli utdannet til ett spesielt yrke (lærer, psykolog, lege) B

Svært liten grad	5,26 %	(24)
Nokså liten grad	12,72 %	(58)
Verken eller	12,94 %	(59)
Nokså stor grad	42,98 %	(196)
Svært stor grad	26,10 %	(119)

N=456

8. Hvilket utbytte har du av praksis? B

1. Svært lite utbytte	3,28 %	(15)
2. Lite utbytte	5,03 %	(23)
3. Verken eller	7,22 %	(33)
4. Stort utbytte	33,92 %	(155)
5. Svært stort utbytte	42,45 %	(194)
Har ikke hatt praksis	8,10 %	(37)
Gjennomsnitt= 4,17		
N=457		

9. Hvordan vurderer du mengden praksis i studieprogrammet? B

For lite praksis	40,26 %	(184)
Passelig mengde praksis	45,51 %	(208)
For mye praksis	4,60 %	(21)
Vet ikke/ har ikke erfaring med praksis	9,63 %	(44)
N=457		

10. Hvordan vil du vurdere det faglige innholdet på henholdsvis emneundervisningen, pedagogikken og fagdidaktikken, på en skala fra 1 til 5, der 1 er «Svært dårlig» og 5 er «Svært godt»? B

	Svært dårlig		2		3		4		Svært godt		Ingen erfaring		Gj. snitt	Total
Emneund.	2,21	(10)	2,88	(13)	16,15	(73)	37,39	(169)	39,60	(179)	1,77	(8)	4,11	452
Ped.	17,22	(78)	26,93	(122)	30,91	(140)	17,00	(77)	3,53	(16)	4,42	(20)	2,61	453
Didaktikk	3,53	(16)	8,61	(39)	19,87	(90)	32,23	(146)	15,23	(69)	20,53	(93)	3,59	453

11. Hvilken status opplevde du at lærere hadde i den norske offentligheten da du begynte på lektorutdanningen? B

Svært lav status	5,25 %	(24)
Noe lav status	43,76 %	(200)
Verken eller	40,04 %	(183)
Noe høy status	10,72 %	(49)
Svært høy status	0,22 %	(1)
N=457		

12. Hvordan vurderte du dine kommende arbeidsmuligheter som universitetsutdannet lærer da du begynte på lektorutdanningen? B

Svært dårlige	0 %	(0)
Nokså dårlige	0,88 %	(4)
Verken eller	6,13 %	(28)
Nokså gode	49,45 %	(226)
Svært gode	43,54 %	(199)

N=457

13. Hvilket utbytte har du av observasjon i skolen? B

1. Svært lite utbytte	10,55 %	(48)
2. Lite utbytte	26,59 %	(121)
3. Verken eller	30,55 %	(139)
4. Stort utbytte	23,08 %	(105)
5. Svært stort utbytte	3,96 %	(18)
Har ikke hatt observasjon	5,27 %	(24)

Gjennomsnitt= 2,99

N=455

14. Hvordan vurderer du mengden observasjon sammenlignet med andre praksisformer i studieprogrammet? B

For lite observasjon	14,88 %	(68)
Passelig mengde observasjon	47,70 %	(218)
For mye observasjon	28,88 %	(132)
Vet ikke / har ikke erfaring med observasjon	8,53 %	(39)

N=457

15. Har du noen gang opplevd kollisjoner i timeplanen, ved at forelesninger i kjernefag kolliderte med for eksempel praksis/ observasjon i skoler? B

Ja	46,17 %	(211)
Nei	42,89 %	(196)
Vet ikke	10,94 %	(50)

N=457

16. Du svarte ja på å ha opplevd slike kollisjoner: Hvor ofte skjedde dette? **B**

1-5 ganger	49,75 %	(100)
6-10 ganger	22,39 %	(45)
Mer enn 10 ganger	24,88 %	(50)
Vet ikke	2,99 %	(6)

N=201

17. Du svarte ja på å ha opplevd slike kollisjoner: Hvordan valgte du å løse problemet? **B**

Jeg prioriterte praksis	96,02 %	(169)
Jeg prioriterte undervisning	3,98 %	(7)

N=176

18a. Planlegger du å bli lærer når du er ferdig med studiene?

Ja	70,89 %	(151)
Nei	3,76 %	(8)
Vet ikke	25,35 %	(54)

N=213

18b. Arbeider du som lærer i dag?

	Fullført		Sluttet	
Ja	80,42 %	(130)	14,85 %	(15)
Nei, men jeg planlegger å bli lærer	7,69 %	(40)	28,71 %	(29)
Nei	11,89 %	(74)	56,44 %	(57)
Totalt	100 %	(143)	100 %	(101)

N=244

19. Hvor mye tid bruker du ukentlig på studiene? Vi tenker her på total studietid inkludert forelesninger, seminarer og selvstudier. Vurder en gjennomsnittlig uke. **A**

0-10 timer	4,17 %	(19)
11-20 timer	15,79 %	(72)
21-30 timer	32,89 %	(150)
31-40 timer	35,53 %	(162)
41 timer eller mer	11,62 %	(53)

20. Hvor ofte er du til stede på campus (universitetsområdet)? **A**

Nærmest daglig	77,63 %	(354)
Et par ganger i uken	19,96 %	(91)
Et par ganger i måneden	1,97 %	(9)
Et par ganger i året	0,22 %	(1)
Jeg var ikke til stede på universitetsområdet	0,22 %	(1)

21. Hvordan vil du beskrive din egen innsats på studieprogrammet?

Dårlig innsats	2,19 %	(10)
Nokså dårlig innsats	3,51 %	(16)
Verken dårlig eller god	19,52 %	(89)
Nokså god innsats	41,01 %	(186)
God innsats	33,77 %	(154)

22. Hvordan vil du vurdere dine egne resultater?

Dårlige resultater	3,95 %	(18)
Nokså dårlige resultater	6,58 %	(30)
Gjennomsnittlige resultater	34,87 %	(159)
Nokså gode resultater	28,51 %	(130)
Gode resultater	26,10 %	(119)

23. Har du fått karakteren stryk i ett eller flere fag i løpet av studiene? **B**

Nei, aldri	60,09 %	(274)
Ja, en gang	21,71 %	(99)
Ja, flere enn en gang	18,20 %	(83)

24. Deltar du i kollokviégrupper sammen med medstudenter? Vi tenker her på kollokviégrupper som ikke er organisert av NTNU.

Ja, ofte	28,88 %	(132)
Ja, noen ganger	43,98 %	(201)
Nesten aldri	19,91 %	(91)
Nei	7,22 %	(33)

25. Deltok du i fadderuka? **A**

Ja, i stor grad	41,58 %	(190)
Ja, i noen grad	28,88 %	(132)
Ja, i liten grad	17,94 %	(82)
Nei	11,60 %	(53)

26. Hvor mange venner har du på studieprogrammet?

Ingen	5,03 %	(23)
1	2,63 %	(12)
2	7,22 %	(33)
3	7,44 %	(34)
4-6	20,57 %	(94)
7-9	20,35 %	(93)
10 eller flere	36,76 %	(168)

27. Har du et nettverk av venner på eller utenfor NTNU? **A**

Ja, på NTNU	11,18 %	(51)
Ja, utenfor NTNU	10,75 %	(49)
Ja, både på og utenfor NTNU	73,90 %	(337)
Nei, jeg tilhører ikke noe nettverk	4,17 %	(19)

28. Hvor mange venner har du som du kan snakke fortrolig med i Trondheim? Vi tenker her på venner som du kan snakke med om personlige ting

Ingen	3,28 %	(15)
1	3,94 %	(18)
2	10,07 %	(46)
3	15,97 %	(73)
4-6	36,54 %	(167)
7-9	16,19 %	(74)
10 eller flere	14,00 %	(64)

29. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander?

	Svært uenig	Nokså uenig	Litt uenig	Verken/ eller	Litt enig	Nokså enig	Svært enig	Total
Jeg opplever at jeg passer inn i det sosiale miljøet ved NTNU	3,29 % (15)	7,24 % (33)	9,43 % (43)	7,46 % (34)	14,91 % (68)	29,82 % (136)	27,85 % (127)	456
Min studenttilværelse er ensom	36,40 % (166)	19,30 % (88)	12,06 % (55)	7,02 % (32)	16,23 % (74)	5,26 % (24)	3,73 % (17)	456
Jeg opplever at de vitenskapelig ansatte ikke er tilgjengelige for meg som student A	11,65 % (53)	19,78 % (90)	13,63 % (62)	25,05 % (114)	18,68 % (85)	7,69 % (35)	3,52 % (16)	455
Foreldrene mine / familien min forventet at jeg skulle ta høyere utdanning	19,16 % (87)	8,15 % (37)	3,74 % (17)	14,32 % (65)	21,15 % (96)	18,28 % (83)	15,20 % (69)	454
Sammenlignet med andre studenter har jeg relativt god økonomi	7,93 % (36)	7,05 % (32)	7,71 % (35)	20,04 % (91)	21,37 % (97)	21,81 % (99)	14,10 % (64)	454
Jeg blir stresset av tanken på å ha mye studielån	27,03 % (123)	20,88 % (95)	9,45 % (43)	9,89 % (45)	16,04 % (73)	8,35 % (38)	8,35 % (38)	455
Jeg er godt forberedt til undervisningen	3,07 % (14)	7,89 % (36)	17,11 % (78)	20,18 % (92)	25,66 % (117)	20,18 % (92)	5,92 % (27)	456
Jeg deltar aktivt i undervisningen	1,98 % (9)	4,18 % (19)	9,67 % (44)	16,26 % (74)	26,15 % (119)	27,25 % (124)	14,51 % (66)	455

31. Deltar du eller har du deltatt aktivt i en eller flere studentorganisasjoner? Politikk, kultur, idrett, fagutvalg eller liknende? Betalt arbeid ikke medregnet. **B**

Ja	50,66 % (231)
Nei	49,34 % (225)

32. Har du/har du hatt betalt arbeid ved siden av studiene? Vi tenker her på arbeid i semesteret, ikke arbeid i ferier.

Ja har / Har hatt arbeid som var relevant for studiene mine	24,51 %	(112)
Ja har / Har hatt arbeid som ikke var relevant for studiene mine	23,19 %	(106)
Ja, har / Har hatt både relevant og ikke relevant arbeid	23,19 %	(106)
Nei	29,10 %	(133)

34. Hvor ofte vil du si at du er i fysisk aktivitet (fysisk aktiv i 20 min sammenhengende) som student?

Aldri eller svært sjeldent	3,94 %	(18)
En gang i måneden	1,53 %	(7)
Et par ganger i måneden	9,41 %	(43)
En gang i uken	14,44 %	(66)
2-3 ganger i uken	38,51 %	(176)
4-5 ganger i uken	19,91 %	(91)
Hver dag	12,25 %	(56)

35. Hvordan vil du beskrive din generelle helse som student?

Svært god	26,91 %	(123)
God	47,92 %	(219)
Middels	17,94 %	(82)
Dårlig	5,69 %	(26)
Svært dårlig	1,53 %	(7)

36. Er du totalt sett fornøyd med bosituasjonen din i løpet av tiden som student ved studieprogrammet?

Svært lite fornøyd	2,41 %	(11)
Lite fornøyd	3,28 %	(15)
Verken eller	6,35 %	(29)
Litt fornøyd	31,07 %	(142)
Svært fornøyd	56,89 %	(260)

37. Hadde du oppnådd en grad (ved NTNU, et annet universitet eller en høyskole) før du begynte på studieprogrammet?

Ja	2,19 %	(10)
Nei, kun enkeltemner/årsstudium	46,61 %	(213)
Nei, har ikke oppnådd studiepoeng tidligere	51,20 %	(234)

38. Du svarte tidligere at du har avbrutt studieprogrammet. Det kan være mange årsaker til at man velger å slutte på et studieprogram. Vurder hvor stor betydning de følgende årsakene hadde for at nettopp du sluttet: A B

Se tabell 28a

39. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstand: Jeg sluttet på studieprogrammet fordi jeg fant ut at jeg ikke ønsket å bli lærer.

Svært uenig	39,00 %	(39)
Delvis uenig	10,00 %	(10)
Verken enig eller uenig	6,00 %	(6)
Delvis enig	14,00 %	(14)
Svært enig	31,00 %	(31)

N=100

40. Hvor mange studiepoeng avla du før du valgte å slutte?

0	3,16 % (3)
1-30	13,68 % (13)
31-60	31,58 % (30)
61-120	31,58 % (30)
121-180	5,26 % (5)
181-240	9,47 % (9)
241-300+	5,26 % (5)

N=95

41. Hva skulle eventuelt til for å forhindre at du sluttet på studieprogrammet? Grader betydningen av følgende. A

Se tabell 33a.

42. Slik du vurderer det nå, hvor positivt eller negativt var det for deg at du sluttet på studieprogrammet? B

Svært negativt	11,00 %	(11)
Litt negativt	6,00 %	(6)
Verken eller	10,00 %	(10)
Litt positivt	13,00 %	(13)
Svært positivt	60,00 %	(60)

N=100

43. Har du begynt / begynte du på et annet studieprogram (på NTNU, et annet universitet, en høyskole eller et lærested i utlandet) etter at du sluttet på studieprogrammet?

Ja	87 %	(87)
Nei	13 %	(13)

N=100

44. Begynte du å studere igjen med en gang eller hadde du et opphold fra studiene? Med opphold fra studiene tenker vi på semester uten registrert utdanningsaktivitet innenfor høyere utdanning (universitet/høyskole).

Jeg begynte på det nye studieprogrammet påfølgende semester	81,61 %	(71)
Jeg hadde et opphold på ett semester	4,60 %	(4)
Jeg hadde et opphold på to semester	5,75 %	(5)
Jeg hadde et opphold på tre semester	4,60 %	(4)
Jeg hadde et opphold på fire semester	1,15 %	(1)
Jeg hadde et opphold på fem semester	-	-
Jeg hadde et opphold på seks semester	-	-
Jeg hadde et opphold på syv semester eller mer	2,30 %	(2)

45. Byttet du til et nytt studieprogram på NTNU eller et annet lærested?

NTNU	52,87 %	(46)
Et annet universitet i Norge	21,84 %	(19)
En høyskole i Norge	24,14 %	(21)
Et lærested i utlandet	1,15 %	(1)

46. Du har svart at du sluttet på studieprogrammet og begynte på et nytt studieprogram. Dersom du skal sammenligne disse, vil du si at ...

Det nye studieprogrammet hadde lavere opptakskrav	31,03 %	(27)
Det nye studieprogrammet hadde omtrent samme opptakskrav	29,89 %	(26)
Det nye studieprogrammet hadde høyere opptakskrav	28,74 %	(25)
Vet ikke	10,34 %	(9)

47. Hvorfor begynte du med andre studier? Grader betydningen av følgende. **A**

Se tabell 34.

48. Hvilket studieprogram begynte du på? (opprinnelig lektorløp og navn på nytt studieprogram):

MLGEOG

Bachelor geografi

Bachelor i geografi

Biologi

Friluftsliv Fordjupning

Fysisk planlegging

Geologi

Lærer realfag 5-10

Naturgeografi

Historie

MLHIST

Først lektorprogrammet i historie/nordisk i tre år, så psykologi profesjon

Lektorprogrammet kultur- og samfunnsfag: historie og engelsk

Lektorutdanning i tysk

Sykepleie

MLREAL

Anvendt Datateknologi

BKJ, MTKJ

BMAT, årstudium i tysk

Bachelor

Bachelor i matematiske fag

Bachelor i psykologi, og bachelor i fysikk

Bachelor i realfag, matte og fysikk

Bachelor i vernepleie

Bevegelsesvitenskap

Bioingeniør

Elektroingeniør Elkraft

Grunnskolelærer 5-10 med realfag

Integrate master bygg og miljøteknikk, integrert master

Integrert adjunktutdanning i matematikk og naturfag

Lærer 5-10- trinn med vekt på realfag

Lærer i realfag 5-10

Marin Teknikk -MTMART

Master Ecotoxicology and environmental chemistry

Master i matematikk

Masterstudiet i arkitektur

Matematikk

Materialteknologi

Profesjonsstudiet i psykologi

Profesjonsstudium i medisin

Radiograf

Årsstudium psykologi

MLSAM

Bachelor i Statsvitenskap

Bachelor i markedsføringsledelse

Bachelor i psykologi

Hotelledelse

Lektor

Maskiningeniør

Master i sosiologi

Mastergrad i rettsvitenskap

Politihøgskolen

Profesjonsstudiet i psykologi

Profesjonsstudiet i psykologi

Barnehagelærer

Årsstudium nordisk

Økonomi og administrasjon, bachelor og master

MLSPRÅK

Arkitektur

BFS

Bachelor barnehagelærer

Bachelor biologi

Bachelor i Engelsk

Bachelor i Informatikk

Bachelor i nordisk språk og litteratur

Bachelor i nordisk språk og litteratur og deretter master i psykologi

Bachelor i samfunnsøkonomi/Master i finansiell økonomi

Bachelor i sosialantropologi

Bachelorgrad i Historie

Fransk bachelor

Fransk bachelorgrad

Friluftsliv, kultur- og naturveiledning

Fysioterapi - mensendieck

Geografi bachelor

Grunnskolelærer 5-10

Japansk med Japan-studier

Ledelse

Master i historie

Master i nordisk språk

Master i nordisk språk og litteratur

Master i språk

Masterprogrammet i historie

Medisin

Nordisk språk og litteratur

Psykologi

Religionsvitenskap

Rettsvitenskap

Sosialantropologi

Bachelor i samfunns -og idrettsvitenskap

49. Hva er din studentstatus ved den nye studieprogrammet?

Jeg går fortsatt på studieprogrammet	57,47 %	(50)
Jeg har fullført studieprogrammet	41,38 %	(36)
Jeg har sluttet på studieprogrammet	1,15 %	(1)
Jeg har permisjon fra studieprogrammet	-	-

50. Per dags dato; hva er din høyeste fullførte utdanning? [C](#)

Ungdomsskole (grunnskole, 7-årig folkeskole, framhaldskole, realskole)	-	-
Vitnemål fra folkehøgskole	3,95 %	(8)
Videregående avsluttende utdanning, allmennfaglige studieretninger / studieforberedende utdanningsprogram, ettårig påbygning til studiekompetanse (VK2, VG trinn 3, gymnas)	35,96 %	(164)
Videregående avsluttende utdanning, yrkesfaglige studieretninger / utdanningsprogram (VK2, VK3, VG trinn 3, fagprøve, svenneprøve)	2,41 %	(11)
Forkurs til universitet/høgskole som ikke gir studiepoeng	0,66 %	(3)
Vitnemål fra påbygning til videregående utdanning (fagskoleutdanning, teknisk fagskole)	0,44 %	(2)
Universitet/høgskole, mindre enn 3 år, men minst 2 år (høgskolekandidat, 2- og 2,5- årig)	5,26 %	(24)
Fullført 3-4 årig utdanning fra høgskole (Bachelor, cand.mag., lærerhøgskole, sykepleierhøgskole, førskolelærer, ingeniør, siviløkonom, m.m.)	2,85 %	(13)
Fullført 3-4 års utdanning fra universitet (Bachelor, cand.mag.)	12,28 %	(56)
Fullført 5-6 årig utdanning fra høgskole (master, hovedfag)	7,89 %	(36)
Fullført 5-6 års utdanning fra universitet (master, hovedfag), lengre profesjonsutdanning (cand.theol., cand.psychol., cand.med., cand.med.vet., sivilingeniør, sivilarkitekt, siviløkonom høyere avdeling)	27,85 %	(127)
Forskernivå (doktorgrad, Ph.d)	0,44 %	(2)

N=456

51. Hva er din hovedaktivitet i dag? Dersom du er aktiv student eller har permisjon fra studiene, kryss av for "Jeg er student" selv om noen av de andre alternativene også passer din situasjon. [C](#)

Jeg er student	61,32 %	(279)
Jeg er i arbeid (eller midlertidig permisjon/sykemeldt) og har en fast stilling som er relevant for utdanningen min	23,08 %	(105)
Jeg er i arbeid (eller midlertidig permisjon/sykemeldt) og har en deltidsstilling som er relevant for utdanningen min	0,88 %	(4)
Jeg er i arbeid (eller midlertidig permisjon/sykemeldt) og har en midlertidig stilling som er relevant for utdanningen min	10,77 %	(49)
Jeg er i arbeid (eller midlertidig permisjon/sykemeldt) som ikke er relevant for utdanningen min	2,42 %	(11)
Jeg er arbeidsledig og aktivt arbeidssøkende	0,88 %	(4)
Jeg er arbeidsledig, ønsker en jobb men er ikke aktivt arbeidssøkende	-	-
Varig syk eller funksjonshemmet	0,44 %	(2)
Jeg er pensjonert	-	-
Jeg er i sivilteneste eller militærtjeneste	-	-
Husarbeid, passer barn eller andre personer	-	-
Annet, vennligst spesifiser	0,22 %	(1)

N=455

51. Hva er den høyeste utdanningen til moren din? Dersom du er usikker, velg det alternativet du tror passer best. [C](#)

52. Hva er den høyeste utdanningen til faren din? Dersom du er usikker, velg det alternativet du tror passer best. [C](#)

	Mors utdanning		Fars utdanning	
Ingen fullført utdanning	0,22 %	(1)	0,44 %	(2)
Barneskole (første del av obligatorisk utdanning)	0,22 %	(1)	0,44 %	(2)
Ungdomsskole (grunnskole, 7-årig folkeskole, framhaldskole, realskole)	5,48 %	(25)	7,46 %	(34)
Vitnemål fra folkehøgskole	1,32 %	(6)	0,22 %	(1)
Videregående avsluttende utdanning, allmennfaglige studieretninger / studieforberedende utdanningsprogram, ettårig påbygning til studiekompetanse (VK2, VG trinn 3, gymnas)	8,11 %	(37)	7,24 %	(33)
Videregående avsluttende utdanning, yrkesfaglige studieretninger / utdanningsprogram (VK2, VK3, VG trinn3, fagprøve, svenneprøve)	10,96 %	(50)	17,32 %	(79)
Forkurs til universitet/høgskole som ikke gir studiepoeng	0,66 %	(3)	1,32 %	(6)
Vitnemål fra påbygning til videregående utdanning (fagskoleutdanning, teknisk fagskole)	1,75 %	(8)	4,39 %	(20)
Universitet/høgskole, mindre enn 3 år, men minst 2 år (høgskolekandidat, 2- og 2,5- årig)	7,89 %	(36)	7,68 %	(35)
Fullført 3-4 årig utdanning fra høgskole (Bachelor, cand.mag., lærerhøgskole, sykepleierhøgskole, førskolelærer, ingeniør, siviløkonom, m.m.)	39,91 %	(182)	23,03 %	(105)
Fullført 3-4 års utdanning fra universitet (Bachelor, cand.mag.)	7,24 %	(33)	3,29 %	(15)
Fullført 5-6 årig utdanning fra høgskole (master, hovedfag)	6,14 %	(28)	5,48 %	(25)
Fullført 5-6 års utdanning fra universitet (master, hovedfag), lengre profesjonsutdanning (cand.theol., cand.psychol., cand.med., cand.med.vet., sivilingeniør, sivilarkitekt, siviløkonom høyere avdeling)	7,46 %	(34)	17,11 %	(78)
Forskernivå (doktorgrad, Ph.d)	0,88 %	(4)	1,54 %	(7)
Vet ikke	1,75 %	(8)	3,07 %	(14)
N=456				

53. Omtrent hvor mange bøker vil du anslå at foreldrene dine hadde hjemme da du begynte å studere ved NTNU? Det er vanligvis ca. 40 bøker per meter med bokhylle. Ikke inkluder magasiner. Dersom foreldrene dine ikke bodde sammen da du begynte å studere ved NTNU ber vi deg vurdere antall bøker i hjemmet til den av foreldrene dine du har bodd mest hos.

Ingen	-	-
1-10	1,76 %	(8)
11-50	9,47 %	(43)
51-100	14,10 %	(64)
101-250	20,26 %	(92)
251-500	31,28 %	(142)
Mer enn 500 bøker	23,13 %	(105)

54. Omtrent hvor mange ganger har foreldrene / familien din tatt deg med på følgende aktiviteter i løpet av oppveksten (frem til 18 års alder)? Ikke regn med aktiviteter du har deltatt på i forbindelse med skolen.

	Aldri	En gang	2-3 ganger	4-5 ganger	6-9 ganger	Flere enn 10 ganger
Teater	19,87 % (90)	6,84 % (31)	25,61 % (116)	16,78 % (76)	12,14 % (55)	18,76 % (85)
Besøk på bibliotek	8,39 % (38)	2,43 % (11)	13,91 % (63)	8,39 % (38)	7,51 % (34)	59,38 % (269)
Klassisk konsert	60 % (270)	8,89 % (40)	14,44 % (65)	7,33 % (33)	2,89 % (13)	6,44 % (29)
Kino	3,38 % (15)	1,80 % (8)	5,86 % (26)	7,88 % (35)	13,29 % (59)	67,79 % (301)
Kunstutstilling	41,43 % (186)	7,80 % (35)	22,05 % (99)	11,36 % (51)	6,24 % (28)	11,14 % (50)
Sportsarrangementer	11,75 % (53)	3,33 % (15)	12,42 % (56)	10,42 % (47)	10,20 % (46)	51,88 % (234)
Opera	80,62 % (362)	10,02 % (45)	6,90 % (31)	1,11 % (5)	0,67 % (3)	0,67 % (3)

55. Hvor er du født?

Jeg er født i Norge	96,04 %	(437)
Jeg er født i et annet vestlig land	3,08 %	(14)
Jeg er født i et ikke- vestlig land	0,88 %	(4)

N=455

56. Hvor er moren din født?

Hun er født i Norge	93,41 %	(425)
Hun er født i et annet vestlig land	5,05 %	(23)
Hun er født i et ikke- vestlig land	1,54 %	(7)

N=455

57. Hvor er faren din født?

Han er født i Norge	92,76 %	(423)
Han er født i et annet vestlig land	5,70 %	(26)
Han er født i et ikke- vestlig land	1,54 %	(7)

N=456

58. Da du begynte å studere ved NTNU; var faren din ansatt, var han selvstendig næringsdrivende, eller arbeidet han ikke da? [C](#)

Ansatt	70,70 %	(321)
Selvstendig næringsdrivende	19,82 %	(90)
Arbeidet ikke	3,74 %	(17)
Far var pensjonert	3,08 %	(14)
Far død eller fraværende	2,64 %	(12)

N=454

59. Da du begynte å studere ved NTNU; var moren din ansatt, var hun selvstendig næringsdrivende, eller arbeidet hun ikke da? [C](#)

Ansatt	87,72 %	(400)
Selvstendig næringsdrivende	3,07 %	(14)
Arbeidet ikke	4,61 %	(21)
Mor var pensjonert	1,97 %	(9)
Mor død eller fraværende	2,63 %	(12)

N=456

Ole Magnus Theisen
Institutt for sosiologi og statsvitenskap NTNU
Dragvoll
7491 TRONDHEIM

Harald Hårfagres gate 29
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47-55 58 21 17
Fax: +47-55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org.nr. 985 321 884

Vår dato: 19.05.2015

Vår ref: 42957 / 4 / AGL

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 26.03.2015. All nødvendig informasjon om prosjektet forelå i sin helhet 18.05.2015. Meldingen gjelder prosjektet:

42957	<i>Gjennomstrømningsundersøkelse ved NTNU del 1</i>
<i>Behandlingsansvarlig</i>	<i>NTNU, ved institusjonens øverste leder</i>
<i>Daglig ansvarlig</i>	<i>Ole Magnus Theisen</i>
<i>Student</i>	<i>Marie Holm Slettebak</i>

Etter gjennomgang av opplysninger gitt i meldeskjemaet og øvrig dokumentasjon, finner vi at prosjektet ikke medfører meldeplikt eller konsesjonsplikt etter personopplysningslovens §§ 31 og 33.

Dersom prosjektopplegget endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for vår vurdering, skal prosjektet meldes på nytt. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/skjema.html>.

Vedlagt følger vår begrunnelse for hvorfor prosjektet ikke er meldepliktig.

Vennlig hilsen

Katrine Utaaker Segadal

Audun Løvlie

Kontaktperson: Audun Løvlie tlf: 55 58 23 07

Vedlegg: Prosjektvurdering

Kopi: Marie Holm Slettebak mariehs1@hotmail.com

Prosjektvurdering - Kommentar

Prosjektnr: 42957

Vi viser til universitets- og høyskolelovens § 1-7 første ledd hvor det framgår at universiteter og høyskoler skal ha et tilfredsstillende internt system for kvalitetssikring, og at studentevalueringer skal inngå i systemet for kvalitetssikring. Videre viser vi til Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning fra Kunnskapsdepartementet, hvor dette er nærmere beskrevet.

Personvernombudet vurderer det slik at prosjektet er unntatt meldeplikt etter personopplysningsforskriften § 7-20, da det defineres som kvalitetssikring for universitets- og høyskolesektoren. Dette er heller en evaluering av studietilbud/studiekvalitet med ønske om å forbedre studietilbudet til studentene. Vi viser til telefonsamtale med prosjektleder 18.05.2015.

Saksbehandler: Anders Våge

Vår dato:
03.07.2015
Deres dato:
18.05.2015

Vår referanse:
2015/3370
Deres referanse:

Norges teknisk-vitenskapelige universitet
Institutt for sosiologi og statsvitenskap v/ Ole Magnus Theisen

Dragvoll, Edvard Bulls veg 1, bygg nr. 10
7491 Trondheim

Vedtak om dispensasjon fra taushetsplikt i forbindelse med forskningsprosjekt om kartlegging av gjennomstrømning ved NTNUs lektorprogram

Utdanningsdirektoratet viser til søknad fra Institutt for sosiologi og statsvitenskap ved Norges tekniske-naturvitenskapelige universitet (NTNU) datert 18.05.2015 om dispensasjon fra taushetsplikt i forbindelse med utlevering av data til forskningsprosjekt om kartlegging av gjennomstrømning ved universitetets lektorprogram.

Vedtak

Samordna opptak kan utlevere de omsøkte opplysningene til Institutt for sosiologi og statsvitenskap ved NTNU.

Av hensyn til de registrertes personvern og for å sikre at utlevering av data ikke medfører uforholdsmessig ulempe for andre interesser, er det knyttet følgende vilkår til utleveringen:

- Det taushetsbelagte materialet kan kun benyttes til forskning i samsvar med det oppgitte formålet i prosjektsøknaden.
- Taushetsbelagt materiale kan bare gjøres tilgjengelig for Ole Magnus Theisen, Marie Holm Slettebak og Ivar Pettersen. Opplysningene kan ikke utleveres til andre. Ved bytte av personer underveis i prosjektet skal prosjektleder kontakte Utdanningsdirektoratet.
- Personer som får tilgang til taushetsbelagt materiale må underskrive taushetserklæring.
- Eventuelle rapporter og publikasjoner må utgis i en slik form at enkeltpersoner ikke kan identifiseres, verken direkte eller indirekte.
- Opplysningene skal behandles i tråd med personopplysningslovens bestemmelser for behandling av personopplysninger.
- Dokumentasjon om informasjonssikringstiltak og internkontroll som følger av personopplysningsloven §§ 13 og 14 skal på forespørsel utleveres til Utdanningsdirektoratet.
- Personidentifiserbare data slettes straks det ikke er behov for dem og senest ved prosjektets avslutning ved utgangen av oktober 2016.

Om prosjektet og dataen som ønskes utlevert

Nærmere om prosjektet

Forskningsprosjektet er et initiativ fra Institutt for sosiologi og statsvitenskap, for å forklare frafall fra NTNUs lektorprogram og hvordan dette skiller seg fra andre utdanninger ved

Postadresse:
Postboks 9359 Grønland, 0135 OSLO
Besøksadresser:
Schweigaards gate 15 B, Oslo
Britveien 4, Molde
Parkgata 36, Hamar

Telefon:
+47 23 30 12 00
Telefaks:
+47 23 30 12 99

E-post:
post@utdanningsdirektoratet.no
Internett:
www.utdanningsdirektoratet.no
Org.nr.:
NO 970 018 131

Bankgiro:
7694 05 10879
IBAN:
NO8876940510879
BIC/SWIFT
DNBANOKK

NTNU. Undersøkelsene skal bygge på en sammenlignende statistisk studie av anonymisert data. Prosjektet har et tredelt mål om å kartlegge gjennomstrømning ved lektorprogrammet, analysere betydningen av sosiale bakgrunnsfaktorer og komme frem til hvilke faktorer som kan bedre gjennomstrømningen. Utvalget for undersøkelsen er samtlige studenter ved NTNU fra 2004 og frem til nå.

Data som skal innhentes til undersøkelsen er opplysninger om kjønn, alder, hjemfylke, studie og karakterinfo fra NTNU, samt data om poengsum og studieprioritet fra Samordna opptak. Av disse opplysningene er det kun poengsummene fra Samordna opptak som er taushetsbelagte og som omfattes av vedtaket.

For å analysere sosiale bakgrunnsfaktorer skal det også gjennomføres en frivillig epostundersøkelse med spørsmål om sosial bakgrunn, trivsel ved studier og årsak til avbrutt studieløp. For denne delen av studiet har det blitt sendt en egen søknad til Personvernombudet for forskning (NSD).

Forskningsprosjektet skal resultere i en kortfattet rapport til fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse, samt en masteroppgave som skrives av Marie Holm Slettebak under veiledning av professor Arild Blekesaune.

Direkte identifiserbare opplysninger skal utleveres til Ivar Pettersen i studieadministrasjonen, som foretar uttrekk og kobling av data, før Theisen og Slettebak får tilgang til opplysningene tilknyttet tilfeldige løpenummer. Opplysningene lagres deretter på en kryptert USB-pinne som kun Theisen og Slettebak vil ha tilgang til kode på. Direkte identifiserbare opplysninger slettes før utlevering til Theisen og Slettebak. Indirekte identifiserbare opplysninger slettes senest ved prosjektets slutt.

Data som ønskes utlevert

Data som er omfattet av vedtaket er poengsummene fra Samordna opptak, for samtlige studenter ved NTNU fra 2004 og frem til nå.

Utdanningsdirektoratets vurdering

Etter forvaltningslovens § 13 d første ledd kan fagdepartementet, når det finnes rimelig og ikke medfører uforholdsmessig ulempe for andre interesser, bestemme at opplysninger kan utleveres til bruk for forskning og at dette skal skje uten hinder av organets taushetsplikt. Det kan knyttes vilkår til vedtaket. Med hjemmel i forskrift til forvaltningsloven § 8 første ledd er dispensasjonsmyndigheten delegert til Utdanningsdirektoratet i saker som gjelder opplysninger innsamlet innenfor rammene av opplæringslova, privatskolelova, barnehageloven, folkehøyskoleloven og voksenopplæringsloven.

Poengsummer fra Samordna opptak er opplysninger som er innsamlet med hjemmel i universitets- og høyskoleloven. I denne poengsummen inngår karakterer fra videregående skole, som er innsamlet med hjemmel i opplæringslova/privatskolelova. Utdanningsdirektoratet legger til grunn av karakterer fra videregående opplæring er taushetsbelagte opplysninger, og at det samme må være tilfelle for poengsummene som utregnes av Samordna opptak ettersom disse poengsummene viser søkernes gjennomsnittskarakter fra videregående skole. Av hensyn til helhetlig saksbehandling har Kunnskapsdepartementet bedt Utdanningsdirektoratet om å behandle søknaden, selv om opplysninger fra Samordna opptak i utgangspunktet ikke er innhentet med hjemmel i lovverkene som direktoratet forvalter.

Utdanningsdirektoratet finner at det på bakgrunn av informasjon gitt i søknaden er rimelig å gi ut opplysninger til bruk for forskningsprosjektet. Det legges i denne forbindelse vekt på at opplysningene kan gi nyttig informasjon i arbeidet med å bedre gjennomstrømningen ved universitetets lektorstudie og at utlevering av data ikke medfører uforholdsmessig ulempe for andre interesser. Personvernulempen ved å utlever poengsummer fra Samordna opptak til forskningsprosjektet anses som liten, og prosjektets medarbeidere vil ikke ha tilgang til direkte identifiserbare opplysninger.

Klagerett og videre saksgang

Vedtaket kan påklages i henhold til forvaltningslovens bestemmelser om klage på enkeltvedtak. Klagefristen er tre uker fra dette brevet mottas. Klageinstansen er Kunnskapsdepartementet, men en eventuell klage skal rettes til Utdanningsdirektoratet.

Vedlagt følger to eksemplarer av utleveringsavtalen, to eksemplarer av taushetserklæringen og erklæring om sletting. Vi ber om at begge utleveringsavtalene og taushetserklæringen fylles ut og returneres til Utdanningsdirektoratet så raskt som mulig. De omsøkte opplysningene kan deretter bli utlevert fra Samordna opptak. Erklæring om sletting/anonymisering returneres når dette er gjort, og senest 31. oktober 2016.

Vennlig hilsen

Einar Simonsen Plahter
avdelingsdirektør

Anders Våge
førstekonsulent

Dokumentet er elektronisk godkjent